WYCINANKA KURPIOWSKA Z PUSZCZY ZIELONEJ

THE KURPIE PAPER-CUTTING FROM THE GREEN FOREST

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
NARODOWE CENTRUM KULTURY

Dofinansowano ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu „EtnoPolska 2020”

Mazowsze. serce Polski

Przedsięwzięcie współfinansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego

Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce

Muzeum jest jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Mazowieckiego

wycinanka kurpiowska

Wycinanka kurpiowska
z Puszczy Zielonej

Scenariusz wystawy: Maria Samsel, Robert Andrzej Dul

Teksty: Maria Samsel, Robert Andrzej Dul, Alicja Mironiuk Nikolska

Tłumaczenie: Kimba Kerner

Projekt graficzny: Kamil Dąbrowski

Wycinanki ze zbiorów: Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce, Muzeum Północno-Mazowieckiego z Łomży, Muzeum Mazowieckiego w Płocku, Muzeum Etnograficznego w Krakowie, Muzeum w Piotrkowie Trybunalskim i kolekcji prywatnych.

Fotografie ze zbiorów: Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce, Muzeum Północno-Mazowieckiego w Łomży, Narodowego Archiwum Cyfrowego, Instytutu Sztuki PAN, Firmy Folkstar, Brintons Agnella, Moho Design, Pracowni architektonicznej WWAA, Szanuj Zieleń Studio, MMC Studio, JBB Bałdyga, Fundacji CEPELIA, kolekcji prywatnych.

Realizacja wystawy: Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce 2020.

Wystawa powstała dzięki dofinansowaniu ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu „EtnoPolska 2020”, oraz Samorządu Województwa Mazowieckiego.

wycinanka kurpiowska

The Kurpie Paper-cutting
from the Green Forest

Concept by: Maria Samsel, Robert Andrzej Dul

Written by: Maria Samsel, Robert Andrzej Dul, Alicja Mironiuk Nikolska

Translated by: Kimba Kerner

Graphic design by: Kamil Dąbrowski

Paper-cuttings from the collecions of: The Kurpie Culture Museum in Ostrołęka, The North-Mazovia Museum in Łomża, The Mazovian Museum in Płock, The Ethnographic Museum in Kraków, Museum in Piotrków Trybunalski, and private collections.

Photographes from the collecions of: The Kurpie Culture Museum in Ostrołęka, The North-Mazovia Museum in Łomża, The National Digital Archive, The Institute of Art of the Polish Academy of Sciences, Folkstar Company, Brintons Agnella, Moho Design, WWW Architectural Practice, Szanuj Zieleń Studio, MMC Studio, JBB Bałdyga, CEPELIA Foundation, and private collections.

Produced by: The Kurpie Culture Museum in Ostrołęka 2020.

The exhibition was possibile thanks to funding from the National Center for Culture under the „EtnoPolska 2020” Program, and the Regional Council of the Mazowieckie Voivodeship.

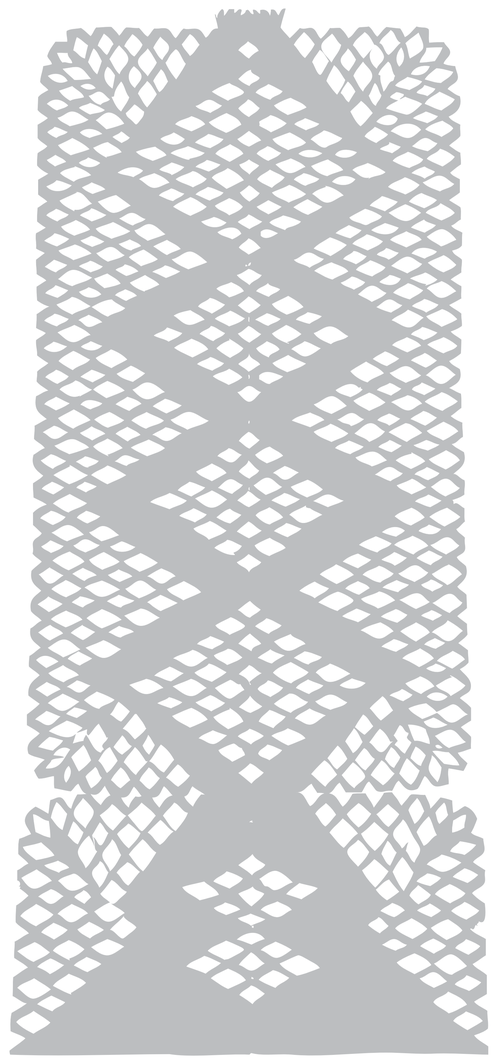

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
NARODOWE CENTRUM KULTURY
Dofinansowano ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu „EtnoPolska 2020”

Mazowsze. serce Polski
Przedsięwzięcie współfinansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego

Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce
Muzeum jest jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Mazowieckiego

wycinanka kurpiowska

Kurpie Puszcza Zielona
Kurpie the Green Forest

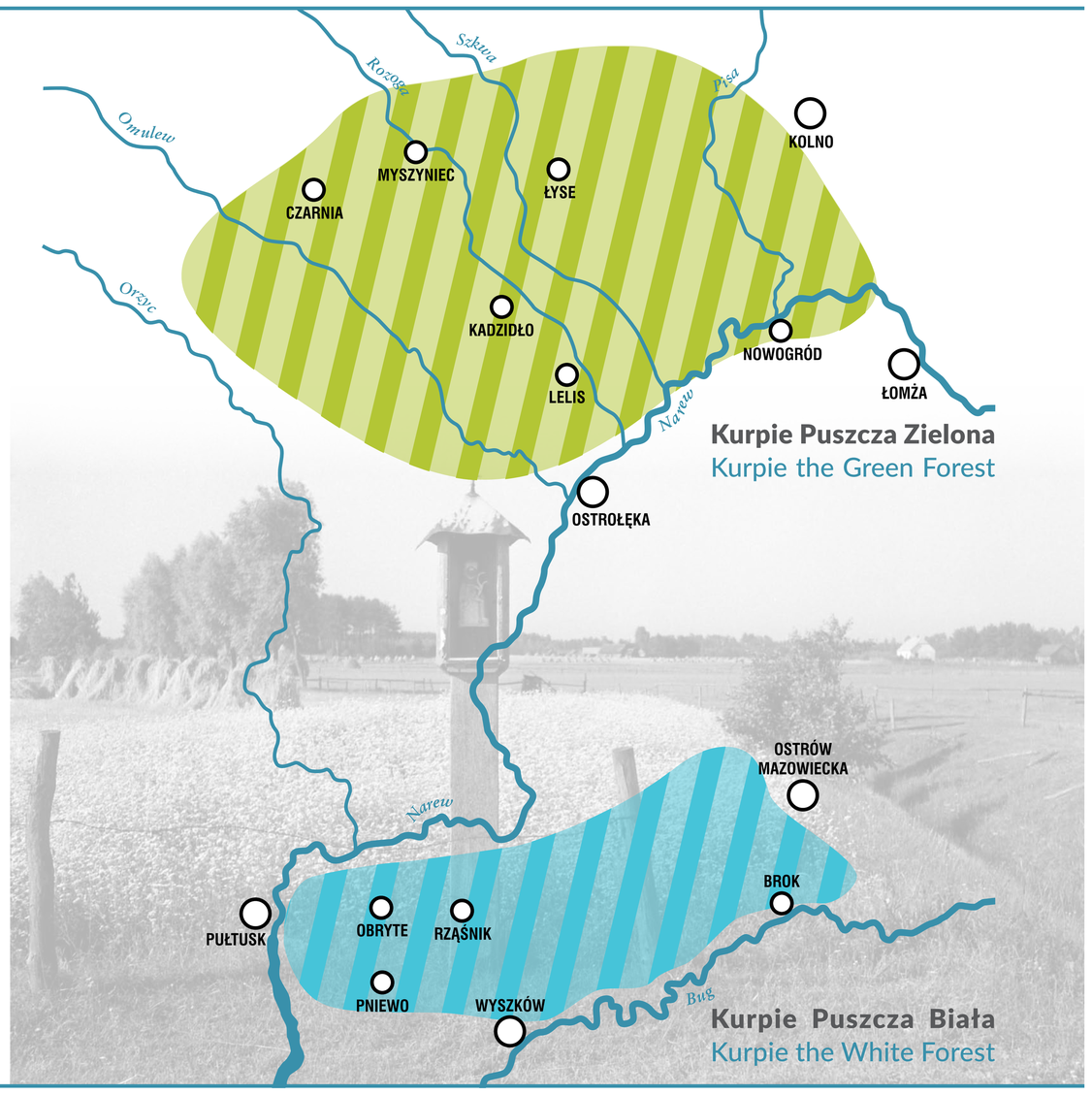

Kurpie to nazwa grupy etnograficznej i regionu w północno-wschodnim Mazowszu. Kurpie mieszkają w Puszczy Zielonej na północ od Narwi, oraz w Puszczy Białej, w widłach rzek Bug i Narew. Są oni jedną z najciekawszych grup etnograficznych w Polsce. Tę unikalną kulturę stworzyli przed kilkoma wiekami ludzie uciekający w niedostępne, bagienne i gęsto zalesione tereny. W następnych stuleciach, najpierw sezonowo, później na stałe, osiedlali się tu bartnicy, smolarze, rudnicy i myśliwi. W wieku XVIII nastąpił rozwój rolnictwa i rzemiosła przy jednoczesnym upadku zajęć opartych na gospodarce leśnej. Życie i pracę osadników regulowały przywileje nadane przez królów oraz surowo przestrzegane prawo bartne. Wtedy ukształtowały się wartości, które stały się podstawą odrębności regionalnej i tożsamości kulturowej. Nazwa Kurpie pochodzi od obuwia plecionego z łyka drzewnego. Kurpiów, podobnie jak przed wiekami, także dzisiaj wyróżnia poczucie godności, wolności oraz wyjątkowa sztuka jaką tworzą. Przekazywana jest w rodzinach od pokoleń. Liczni artyści kontynuują takie dziedziny twórczości, jak wycinankarstwo, plastyka obrzędowa, bursztyniarstwo, plecionkarstwo, rzeźbiarstwo. W wielu miejscowościach istnieją zespoły folklorystyczne, także dziecięce. Tradycyjne pieśni i tańce, wycinanki, palmy wielkanocne, strój regionalny, którego ozdobę stanowią bursztynowe kolie, to tylko niektóre z przejawów bogatej i żywej kultury Kurpiów. Wycinankarstwo, jako dziedzina plastyki obrzędowej, powstało na Kurpiach w drugiej połowie XIX wieku. Pierwsze wzmianki o wycinankach pochodzą z lat 80. XIX wieku. Przed dwoma najważniejszymi świętami w roku – Bożym Narodzeniem i Wielkanocą – kobiety na Kurpiach przyozdabiały okna oraz zniszczone ramy obrazów białą bibułą wycinaną w ozdobne wzory. Zręczne ręce artystek za pomocą nożyc do strzyżenia owiec potrafią wyczarować z papieru wycinanki zachwycające znawców sztuki. Za swoje dokonania artyści kurpiowscy uzyskiwali najwyższe nagrody i wyróżnienia. Wielokrotnie reprezentowali Polskę na międzynarodowych wydarzeniach. W roku 2020 decyzją Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego wycinankarstwo kurpiowskie z Puszczy Zielonej zostało wpisane na Krajową Listę Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego.

Kurpie is the name of a group of people living in northeastern Poland. They form an integral part of Mazovia. Kurpie live in the Green Forest north of Narew, and in the White Forest, at the fork of the Bug and Narew rivers. They are one of the most interesting ethnographic groups in Poland. People who fled into sparsely populated, inaccessible, swampy and densely wooded areas created this unique culture a few centuries ago. In the following centuries, first seasonally, later permanently, beekeepers, charcoal burners, and hunters settled here. In the eighteenth century, there was an increase in the importance of agriculture and crafts with the simultaneous decline of activities based on forest management. Privileges granted by kings and strictly enforced beekeeping laws governed the life and work of these settlers. The values formed at that time became the basis for regional differences and cultural identity. The name Kurpie comes from shoes braided from tree bast. Kurpie, just like centuries ago, is distinguished today by a sense of dignity, freedom, and the unique art they create. Its techniques have been passed down in families for generations. Numerous artists have continued creating in such areas as paper-cutting, ritual art, amber carving, plaiting, sculpting. In many towns and villages, there are folk groups, including children. Traditional songs and dances, together with paper-cuttings, Easter palms, and regional dress are just some of the manifestations of rich and vivid Kurpie culture. Paper-cutting was established as ceremonial art in Kurpie in the second half of the 19th century. The first mention of paper-cuttings comes from the 1880s. In preparation for the two most important holidays of the year, Christmas and Easter, women in Kurpie decorated the windows and damaged painting frames with white tissue paper cut into decorative patterns. The skillful hands of the artists, with the help of sheep shears, can conjure up paper lilies, stars, and a multitude of other imagery. Their level of performance is capable of impressing even the most preeminent art experts. Kurpian artists received the highest prizes and distinctions for their creative achievements. They represented Poland many times during international expositions. In 2020, by the decision of the Minister of Culture and National Heritage, the Kurpie paper-cutting from the Green Forest was entered on the National List of the Intangible Cultural Heritage of Poland.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
NARODOWE CENTRUM KULTURY

Dofinansowano ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu „EtnoPolska 2020”

Mazowsze. serce Polski

Przedsięwzięcie współfinansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego

Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce

Muzeum jest jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Mazowieckiego

wycinanka kurpiowska

Regiony wycinankarstwa w Polsce

Paper-cutting regions of Poland

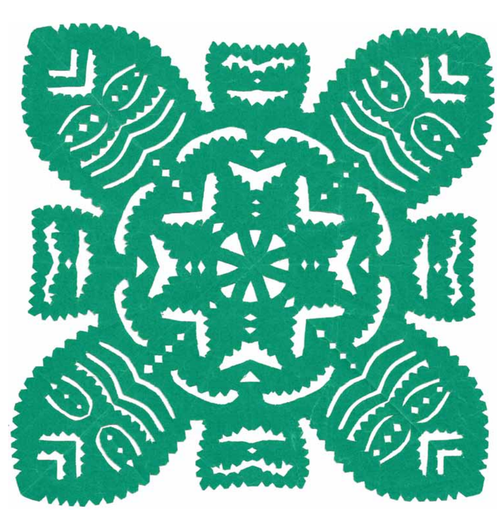

Początki wycinankarstwa ludowego w Polsce przypadają na połowę XIX wieku. Był to czas największego rozwoju zdobnictwa wnętrz na wsi polskiej i kształtowania się regionalnych stylów rękodzielnictwa i plastyki obrzędowej. Wpływ na rozwój wycinanki, zwłaszcza na Mazowszu, miało powstanie fabryki papieru w Jeziornie. Już w latach 30. XIX wieku zaczęła ona, jako pierwsza w Królestwie Polskim, produkcję cienkiego papieru. Gładki i elastyczny papier, z czasem dostępny w wielu kolorach i glansowany, stał się doskonałym materiałem do wykonywania ozdób. Później sztuka wycinanki z kolorowego papieru upowszechniła się na Mazowszu i w innych regionach kraju na tyle, że powstały jej regionalne odmiany, które zachowały swą odrębność do dziś. Cechą wspólną dla wycinanki w Polsce jest to, że tworzy się ją za pomocą nożyc do strzyżenia owiec.

The beginnings of folk paper-cutting in Poland fall in the mid-nineteenth century. It was the time of the largest development of interior decoration in the Polish countryside and the shaping of regional styles of handicrafts and ceremonial art. The creation of a paper-cutting, especially in Mazovia, was influenced by the building of a paper factory in Jeziorna. Founded in the 1830s, it was the first factory in the Kingdom of Poland to produce thin paper. Smooth and flexible paper, available in many colors and eventually also glossy, became an excellent material for making decorations. Later, the art of paper-cutting from colored paper became popular in Mazovia and other regions of the country. The popularity spread so that it created regional variations, which have retained their distinctiveness to this day. A common feature for paper-cuttings in Poland is that they are made with sheep shears.

Główne regiony i style wycinankarstwa ludowego w Polsce:

wycinanki garwolińskie

wycinanki kołbielskie

wycinanki lubelskie

wycinanki kurpiowskie z Puszczy Białej

wycinanki kurpiowskie z Puszczy Zielonej

wycinanki sannickie

wycinanki łowickie

wycinanki opoczyńskie

wycinanki rawskie

wycinanki wolborskie

wycinanki sieradzkie

Main regions and styles of folk paper-cutting in Poland:

Garwolin paper-cuttings

Kołbiel paper-cuttings

Lublin paper-cuttings

Kurpie paper-cuttings from the White Forest

Kurpie paper-cuttings from the Green Forest

Sanniki paper-cuttings

Łowicz paper-cuttings

Opoczno paper-cuttings

Rawa Mazowiecka paper-cuttings

Wolbórz paper-cuttings

Sieradz paper-cuttings

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
NARODOWE CENTRUM KULTURY

Dofinansowano ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu „EtnoPolska 2020”

Mazowsze. serce Polski

Przedsięwzięcie współfinansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego

Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce

Muzeum jest jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Mazowieckiego

wycinanka kurpiowska

Wycinanki w kurpiowskiej chacie

Paper-cuttings in home interior

Na kształtowanie się budownictwa oraz wyposażenia chałup na Kurpiach w XIX wieku wpływ miały dobre warunki ekonomiczne. Korzystano z dowolnej ilości surowca, jakim było drewno, oraz czerpano wzory z bardziej zaawansowanego budownictwa i sprzętarstwa mazurskiego. Stworzyło to podstawy do rozwoju form i rozkwitu zdobnictwa w Puszczy Zielonej. Domy Kurpiów w porównaniu do innych regionów w Polsce były okazałe i pięknie zdobione. Adam Chętnik uważał mieszkańców regionu za niezwykle uzdolnionych. Każdy z nich bez specjalnej nauki stawał się cieślą lub stolarzem. Te umiejętności widoczne były w ozdabianiu chat, krzyży, kaplic i kościołów. Badacz postulował wyodrębnienie stylu kurpiowskiego na wzór stylu zakopiańskiego. Przedmioty czysto dekoracyjne pojawiły się w izbach mieszkalnych Kurpiów na przełomie lat 60. i 70. XIX wieku. Ozdabianiem wnętrza chałup zajmowały się wyłącznie Kurpianki. Ich zręczne dłonie, posługujące się nożycami do strzyżenia owiec, potrafiły z kawałka papieru wyczarować prawdziwe dzieła sztuki. Wycinanki z kolorowego papieru i białe firanki z bibuły wycinały zarówno dziewczęta, jak i starsze kobiety. Najważniejszym miejscem w domu był „święty kąt". Stał tam stół z pasyjką, zazwyczaj nakryty lnianym obrusem. Nad nim zawieszano święte obrazy zakupione na pielgrzymkach lub od wędrownych handlarzy. Z białej bibuły wycinano firanki zawieszane w oknach. Na okapie nad kuchnią gospodynie przyklejały ozdobnie wycinane ząbki z białego papieru. Taki był początek wycinankarstwa na Kurpiach. Z czasem dzięki wędrownym handlarzom pojawił się na wsiach kolorowy glansowany papier, który produkowano w papierni w Jeziornie. Wpłynęło to na rozwój wycinankarstwa na ziemiach polskich. Kurpianki przed świętami Bożego Narodzenia i Wielkanocy przyozdabiały okna oraz ramy obrazów wycinaną w ozdobne wzory białą bibułą. Kolorowe wycinanki o różnych formach i ornamentach naklejane na ściany w dużej izbie tworzyły ozdobne harmonijne fryzy. Pierwsze wzmianki w literaturze popularnonaukowej na temat wycinanki kurpiowskiej pochodzą z lat 80. XIX wieku. Strojenie izb ozdobami z papieru zaczęło zanikać w latach 20. XX wieku. W okresie powojennym sztuka kurpiowskiej wycinanki odrodziła się dzięki konkursom, organizowanym przez Ministerstwo Kultury i Sztuki i inne instytucje.

In the nineteenth century, the construction and furnishings of rooms in Kurpie were influenced by excellent economic conditions. There were no limits on the raw material, which was wood, so more advanced plans for Masurian constructions and equipment were drawn up. This situation created the basis for the development of designs and the flourishing ornamentation in the Green Forest. Compared to other regions in Poland, Kurpie houses were impressive and beautifully decorated. Adam Chętnik considered the inhabitants of the region to be extremely talented - each of them became a carpenter without any special education. These skills were especially visible in the ways the local people decorated cottages, crosses, chapels, and churches. The researcher postulated for a definition of the Kurpie style, similar to the Zakopane style. Items of purely decorative purpose appeared in Kurpie residences at the turn of the 1860s and 1870s. Only the Kurpian women thought to decorate their houses. Their skillful hands, using sheep shears, could conjure up a real piece of art from a piece of paper. Girls and older women made paper-cuttings from colored paper and glued them to the walls, and white curtains cut from tissue paper hung in windows. The most important place in the home was the „holy corner," a kind family altar. A table, usually covered with a linen tablecloth, formed the altar, and above it hung holy paintings purchased on pilgrimages or from traveling traders. Housewives glued ribbons of white paper triangles on the eaves above the kitchen. This was the beginning of paper-cutting in Kurpie. Over time, thanks to itinerant traders, colorful glossy paper appeared in the villages, and soon after, the paper mill in Jeziorna near Warsaw produced it. This contributed to the development of paper-cutting in Poland. For Christmas and Easter, Kurpians decorated windows and picture frames with patterns cut from white tissue paper. Families glued colorful paper-cuttings of various forms and ornaments to the walls in large rooms, creating harmonious friezes. The first mention in popular scientific literature about Kurpie paper-cutting comes from the 1880s. Paper ornament decoration in rooms began to disappear in the 1920s. In the post-war period, the art of Kurpie paper-cutting was revived thanks to competitions organized by the Ministry of Culture and Arts and other organizations.

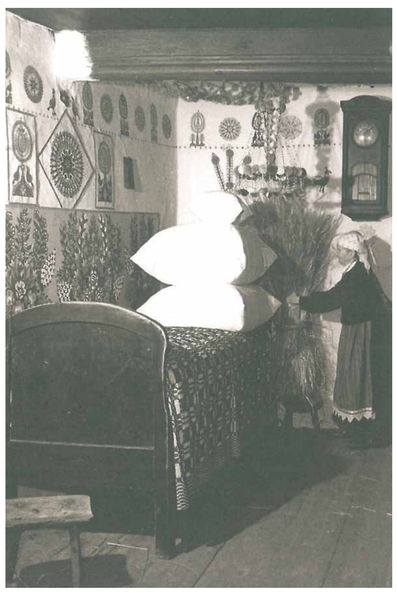

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

NARODOWE CENTRUM KULTURY

Dofinansowano ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu „EtnoPolska 2020"

Mazowsze. serce Polski

Przedsięwzięcie współfinansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego

Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce

Muzeum jest jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Mazowieckiego

wycinanka kurpiowska

Firanki i taśmy z papieru

Paper curtains and ribbons

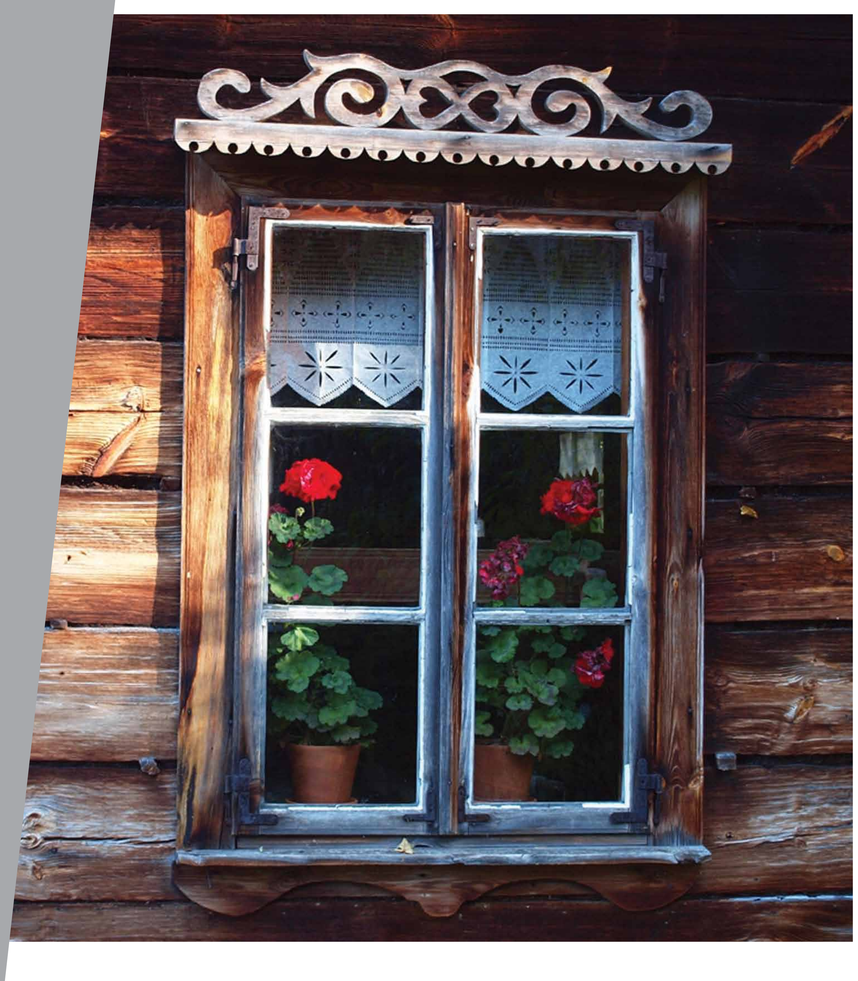

Niektórzy badacze zajmujący się wycinanką ludową przypuszczają, że pojawienie się barwnych wycinanek z papieru poprzedziło wcześniejsze wykonywanie ażurowych firanek z bibuły, umieszczanych w oknach oraz wstążek zasłaniających zniszczone ramy obrazów czy luster, bądź uszkodzone krucyfiksy. Doświadczenie i umiejętności techniczne zdobyte przy wykonywaniu tych ozdób były podstawą mistrzowskiego cięcia wycinanek, które pojawiły się i rozpowszechniły w późniejszych latach. Zwyczaj zdobienia okien firankami wyciętymi z papieru zauważono we wnętrzach chat chłopskich już w pierwszej połowie XIX wieku. Nie w każdym jednak regionie rozwinął się on w kierunku zdobienia ścian kolorową wycinanką. Ozdoby z bibuły wycinanej w ażurowe wzory, umieszczone w oknie, można dostrzec na drzeworycie wykonanym w 1886 roku, który przedstawia „Wnętrze chałupy we wsi Drężek pod Myszyńcem". Narodziny i rozwój wycinankarstwa przypadają na okres największego rozkwitu zdobnictwa w kulturze wsi polskiej. Firanki miały kształt dwóch trójkątów naklejanych parami w górny róg ramy okna. Czasami był to też prostokątny szeroki pas wycięty we wzory, mocowany wzdłuż górnej ramy okna. W dawniejszych firankach dominowały zgeometryzowane motywy: wycięte romby, trójkąty, ząbki, jodełka. W firankach wykonywanych współcześnie pojawiają się motywy łezkowate – półkoliste oraz zoomorficzne – ptaki i leśne zwierzęta. Ozdobnie wycinane z białego papieru ząbki i przyklejane na półkę nad okapem kuchni, w formie długich taśm, wstążki na ramy obrazów wykonywane z powszechnie dostępnego papieru przyczyniły się do przekształcenia wycinankarstwa w twórczość masową. Dekoracje te wymieniane były najczęściej dwa razy w roku po bieleniu i sprzątaniu izby – przed Bożym Narodzeniem i Wielkanocą. Ważną częścią tych świąt były określone działania o charakterze artystycznym w każdym niemal domu, niezależnie od jego zamożności.

Certain researchers who deal with folk paper-cutting, postulate that the appearance of colorful paper-cuttings preceded the earlier making of openwork tissue paper curtains placed in windows and ribbons covering damaged frames of paintings, mirrors, or damaged crucifixes. They believe that the experience and technical skills gained in making these ornaments were the basis for the mastery of paper-cutting that appeared and spread out later on. The custom of decorating windows with paper curtains was observed in the interiors of peasant cottages in the first half of the 19th century. However, this practice did not evolve into decorating the walls with colorful paper-cuttings in every region. Ornaments of tissue paper-cuttings in openwork patterns for windows can be seen on the woodcut made in 1886, titled „The Interior of the Cottage in the Village of Drężek near Myszyniec." The birth and development of paper-cuttings coincide with the period of the greatest cultural growth in decoration in the Polish countryside. The curtains were made by two triangles glued in pairs to the upper corner of the window frame. Sometimes it was also a rectangular wide strip cut into an openwork pattern, attached to the upper ledge of the window. Geometricized motifs dominated in earlier curtains: diamonds, triangles, teeth, herringbone shapes. In curtains made today, there are teardrop motifs - semicircular and zoomorphic - birds and forest animals. Repeated triangles, decoratively cut from white paper, and glued to the shelf above the eaves of the kitchen in the form of long ribbons, the same for picture frames made of commonly available paper with a simple tool contributed to the transformation of paper-cutting into mass creativity. These decorations were changed most often twice a year after bleaching and cleaning the room - before Christmas and Easter. Almost every home participated in craft activities during the holidays, regardless of wealth.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
NARODOWE CENTRUM KULTURY

Dofinansowano ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu „EtnoPolska 2020"

Mazowsze. serce Polski

Przedsięwzięcie współfinansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego

Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce

Muzeum jest jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Mazowieckiego

wycinanka kurpiowska

Leluje

Leluje (trees of life)

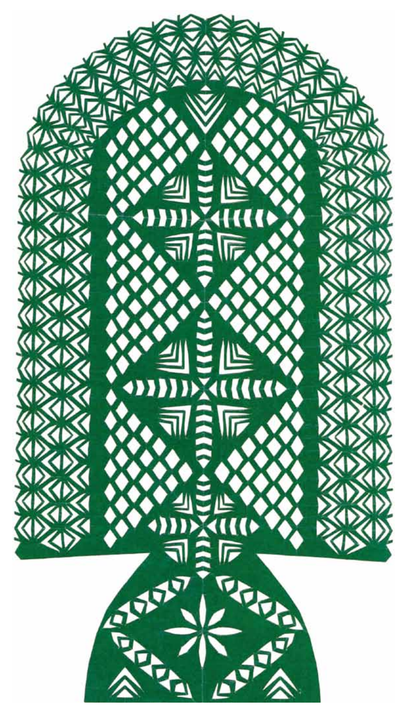

Leluja to klasyczna forma wycinanki kurpiowskiej z Puszczy Zielonej. Jest to kompozycja symetryczna, pionowa i dwuczłonowa. Część dolna, mniejsza, stanowi podstawę, część górna, rozbudowana ornamentalnie, to korona. Korona może być zamknięta lub otwarta, najczęściej zwieńczona jest elementem akcentującym oś symetrii, na przykład krzyżem.

Leluje dzielą się na dwie zasadnicze odmiany:

- myszyniecką – grubo ciętą, charakteryzującą się przewagą wzorów geometrycznych i siatką o romboidalnych i trójkątnych oczkach;
- kadzidlańską – ciętą drobno, z przewagą stylizowanych ornamentów roślinnych, zoomorficznych i antropomorficznych.

Do najwcześniej wykonywanych wycinanek należała leluja w wazonie. Tworzyły ją trzy gałązki wychodzące z wazonu, który był często ozdobiony naklejanymi kawałkami papieru. Stopniowo obok tego wzoru pojawiały się inne rodzaje lelui. Przybierały one bardzo różne, zmieniające się w czasie formy, od kompozycji nawiązującej do rośliny doniczkowej, do rozbudowanej i zróżnicowanej, z ornamentami abstrakcyjnymi i naturalistycznymi. W okolicach Kolna istniał typ leluj wycinanych przeważnie parami, o budowie płaszczyznowej i strzępiastych wzorach na krawędziach. Dziś, formy nawiązujące do wycinanki kolneńskiej wykonywane są przez twórczynie w okolicach Łysych.

Papier glansowany, sprowadzony i dystrybuowany przez Spółdzielnię „Kurpianka", ukształtował na wiele lat kanon lelui. Papier był odbierany przez twórczynie-chałupniczki, które następnie musiały zdać określoną liczbę wycinanek. Po złożeniu papieru powstawał prostokąt o wys. 25 cm i szer. 11 cm. Takie też wymiary miały leluje wykonywane dla „Kurpianki". Konsekwencją tego była budowa całej wycinanki, w szczególności proporcje podstawy do korony. Ornament w podstawie, zwłaszcza ptaki, miały wydłużone szyje i ogony, zaś miejsce przysadzistych kogutów zajęły łabędzie. Dzisiaj twórczynie wykonują wycinanki z papieru o wymiarach różniących się od tego z „Kurpianki". Jednak najczęściej proporcje pozostają takie same jak dawniej. Dawniej, w lelujach przeważały uproszczone stylizowane motywy roślinne bądź geometryczne, niekiedy także postacie ludzkie. Dzisiaj dominują rozbudowane, drobno cięte naturalistyczne motywy roślinne i zwierzęce. W dawnych lelujach typu kadzidlańskiego w koronie były dwa ornamenty, dzisiaj trzy i więcej.

Leluje (trees of life) are traditional forms of Kurpian paper-cuttings from the Green Forest. They contain a vertical symmetrical composition of two parts. The smaller bottom part is the base of the tree. The ornamentally constructed upper part is the crown of the tree. The crown can be open or closed, and it is often topped with an element emphasizing the axis of symmetry, like a cross.

Leluje are divided into two varieties:

- Myszyniec style – thickly cut, characterized by a predominance of geometric patterns and a net of rhomboidal and triangular shapes;
- Kadzidło style - finely cut, with a predominance of stylized floral, zoomorphic and anthropomorphic ornamentation.

The earliest versions of leluje paper-cuttings contained leluje in vases. These were composed of three branches coming out of a vase, often decorated by glued-on pieces of paper. Slowly this first kind was accompanied by others. These forms began to change over time, from single-element compositions of a potted plant to very elaborate multi-elemental pieces with natural and abstract ornamentation. In the Kolno area, there was a type of leluje cut mainly in pairs, with a flat structure with jagged edges. These days the forms that refer to the traditional Kolno paper-cuttings are made in the vicinity of the village of Łyse.

Glossy paper, imported and distributed by the Kurpianka Cooperative, shaped the leluje canon for many years. The artist received the paper and then had to return a certain number of paper-cuttings. After folding the paper, a rectangle 25 cm high and 11 cm wide was formed. These were the dimensions of the leluje that the artists made for Kurpianka. The paper restrictions made the shape of the paper-cutting evolve, in particular the ratio of the base to the crown. The ornamentation in the base, especially the birds, had elongated necks and tails, and swans took the place of squat roosters. Today, artists make paper-cuttings from paper with different dimensions from that of Kurpianka. However, the proportions, for the most part, have remained the same as before. In earlier leluje, simplified stylized floral or geometric motifs prevailed, sometimes also human figures. Today elaborately cut naturalistic floral and animal motifs dominate. In the traditional leluje there were two ornaments in the crown, today there are three or more.

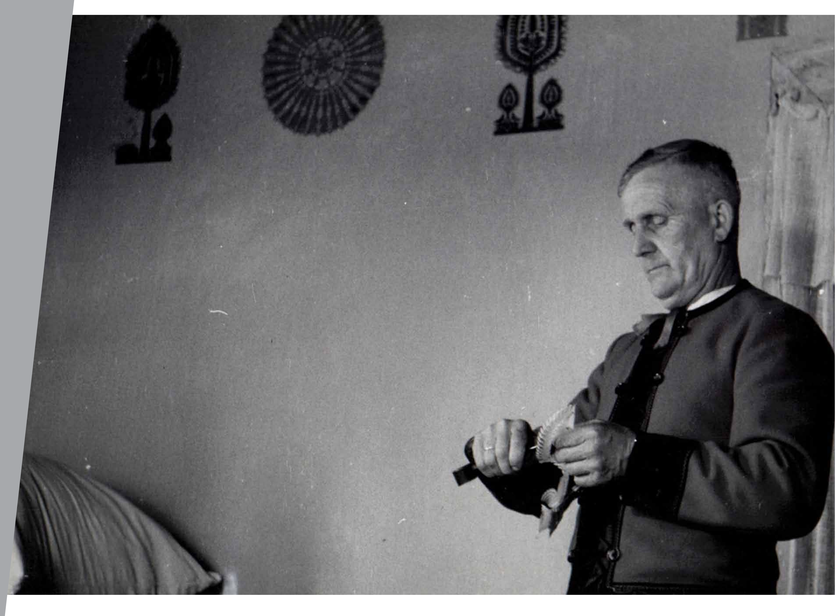

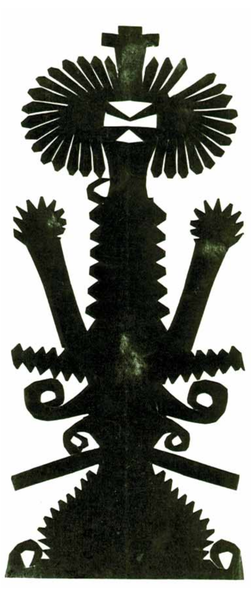

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
NARODOWE CENTRUM KULTURY

Dofinansowano ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu „EtnoPolska 2020"

Mazowsze. serce Polski

Przedsięwzięcie współfinansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego

Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce

Muzeum jest jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Mazowieckiego

wycinanka kurpiowska

Monstrancje, zielka, lasy

Monstrances, plants, forests

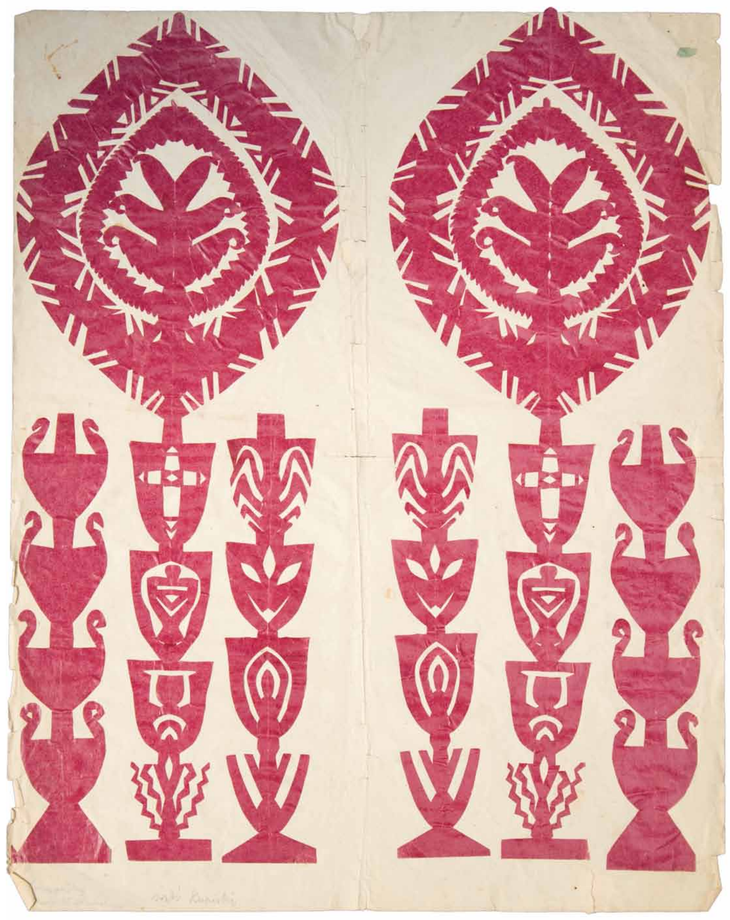

Leluja, będąca podstawową formą wycinanki kurpiowskiej, miała liczne odmiany pokrewne i lokalne, oraz występujące tylko w określonym i krótkim okresie czasu. Rozbudowane ornamentalnie leluje podlegały długotrwałej ewolucji. Ich wzorcem były jednobarwne i jednoelementowe kompozycje, nawiązujące do rośliny doniczkowej. Wśród badaczy istnieje teoria, że forma ta wykształciła się z motywu drzewka charakterystycznego dla wycinanki podwarszawskiej. Wskazuje na to podobieństwo formalne i kompozycja pierwszych wycinanek, prostych i ubogich w ornamenty, w których dominowała płaszczyzna nad ażurem. W drzewkach podstawa, czasami w kształcie wazonu, była niewielka w proporcji do górnej części wycinanki, którą tworzyły ułożone parami gałązki, niekiedy z ptakami. Powszechne były jednobarwne zielka złożone z trzech identycznych gałązek, wychodzące z niewielkiej donicy, z których środkowa stanowiła oś symetrii. Obecnie bardziej rozbudowaną kompozycję mają drzewka wielobarwne, zdobione techniką naklejania warstw papieru w kontrastowych barwach. Na gałązkach, rozchodzących się po bokach, pojawiają się kolorowe kwiatki i liście. Donice, będące podstawą, ozdobione są wyklejanymi małymi formami ptaków czy kwiatów. W drzewkach można wyróżnić, przekazywane z pokolenia na pokolenie, ornamenty charakterystyczne dla poszczególnych rodzin. W pierwszych latach XX wieku pojawiła się leluja trójczłonowa zwana „hostyją", której forma przypomina monstrancję. Nie była typem występującym powszechnie, ale pojawiła się na terenie całej Kurpiowszczyzny. W wycinankach tych najczęściej występowały motywy sakralne: aniołki, serca gorejące i świece. Elementem akcentującym oś symetrii był krzyż. Współcześnie ta forma wycinanki odeszła w zapomnienie. Wycinanką zasługującą na szczególną uwagę jest las, będący oryginalnym pomysłem Stanisławy Bakuły. Wzięła ona udział już w pierwszym konkursie na wycinankę, ogłoszonym w 1948 roku. Dostrzegając wokół konkurencję doświadczonych twórczyń, zmuszona była do poszukiwania własnych rozwiązań. Ilustracje z popularnego czasopisma „Płomyk", którym się przyglądała, okazały się być na tyle inspirujące, że powstała wycinanka o nazwie las, uchodząca dziś za formę klasyczną. Jest to kompozycja posiadająca co najmniej jedną oś symetrii, utworzona najczęściej z trzech poziomów umieszczonych jeden nad drugim. Każdy poziom tworzą drzewa liściaste bądź iglaste z ptakami na gałązkach. Pod drzewami umieszczone są postacie ludzi oraz zwierzęta leśne. Obecnie lasy wykonują twórczynie z Kadzidła i Dylewa.

Leluje (trees of life) are the basic form of the Kurpie paper-cutting. A large number of related and local varieties evolved in a short time. Expanded ornamental leluje took the longest time to evolve. The first version of the leluja was one-color, one-piece composition, resembling a potted plant (zielko). There is a theory among researchers that this form developed from a tree motif characteristic of the Warsaw paper-cutting. This theory points out the formal similarities and composition of the first paper-cuttings, simple and lacking in decoration, in which the surface dominates the cut designs. In these trees, the base, sometimes shaped like a vase, was small in proportion to the upper parts, which were formed in pairs of twigs, sometimes with sitting birds. These were most commonly monochromatic plants, composed of three identical twigs emerging from a small pot. The middle branch formed the axis of symmetry. Currently, more elaborate and fragmented compositions contain multi-colored trees, decorated by layers of paper glued on top of one another, in contrasting colors. Colorful flowers and leaves cover the spreading branches. Small forms of birds or flowers decorate the pots or vases. Generations of certain families have developed their ornamentation for trees. In the first years of the twentieth century, a three-section leluja appeared called a hostia, resembling a monstrance. This form was not found everywhere in Poland, but it appeared throughout the entire Kurpie region. The most common motifs in these paper-cuttings were sacred ones: angels, flaming hearts, and candles. The cross emphasized the axis of symmetry. Nowadays, this form of paper-cutting has been forgotten. Special attention should be given to the paper-cutting design of the forest. Stanisława Bakuła from the village of Strzałki came up with the original idea. Its creator took part in the first paper-cutting competition, announced in 1948. The tough competition of more experienced artists forced her to look for new and surprising solutions. Illustrations from the popular Płomyk magazine turned out to be so inspiring for her that she came up with a new form of paper-cutting called the forest, which is now considered a classic design. It is a composition with at least one axis of symmetry, most often created with three levels, placed one on top of the other. Each level contains complex deciduous or coniferous trees, with birds sitting on branches. The figures range from humans to forest animals. Currently, artists from Kadzidło and Dylewo make forests.

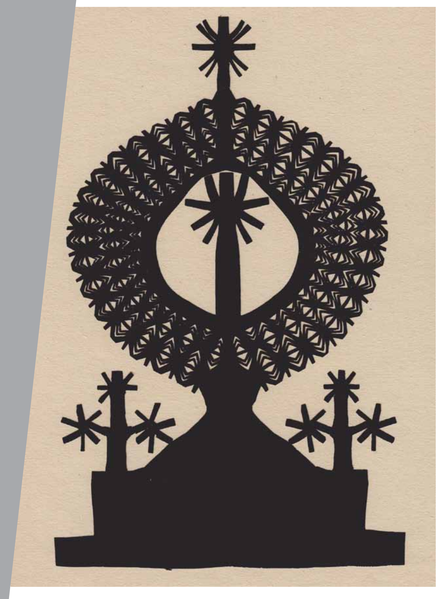

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
NARODOWE CENTRUM KULTURY

Dofinansowano ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu „EtnoPolska 2020"

Mazowsze. serce Polski

Przedsięwzięcie współfinansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego

Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce

Muzeum jest jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Mazowieckiego

wycinanka kurpiowska

Gwiazdy (kółka)

Stars (circles)

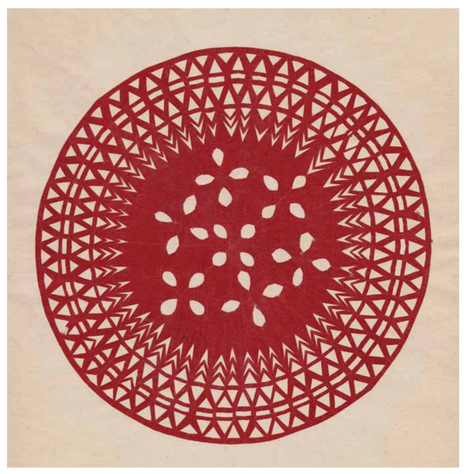
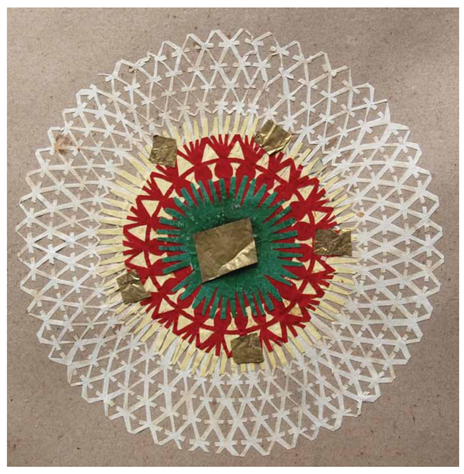
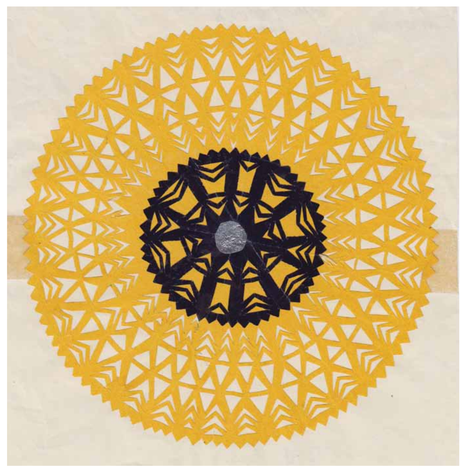

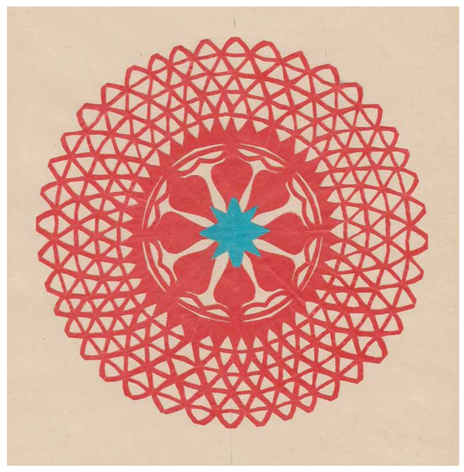

Jedną z odmian wycinanek, występującą najczęściej na Kurpiach, są gwiazdy nazywane także kółkami. Te dawniejsze składały się ze środka utworzonego z kilku nakładających się na siebie warstw papieru o kontrastowych barwach i wyciętej w ażurowy wzór bordiury w kolorze białym. Najczęstszym motywem była rozchodząca się promieniście od środka siatka z motywami geometrycznymi rombów, trójkątów, słupków i jodełki. Ten typ wycinanki przeznaczony był na boczne ściany belek pułapu, których nie bielono. Białe brzegi gwiazdy kontrastowały z ciemnym tłem. Nieco później została ona przeniesiona na ściany i w związku z czym zmieniła się jej wielkość oraz kolor. Białe kółka zastąpiły wycinanki z kolorowego papieru. Ażurowe wycięcia zajęły całą powierzchnię wycinanki, wyeliminowano także kolorowe zdobienie środka. Zastąpił go w jednobarwnej wycinance prostokątny kawałek cynfolii. Następnym etapem w ewolucji tej formy były koła o szesnastu lub trzydziestu dwu promieniach z drobnym ornamentem ażurowym, rozbudowanym symetrycznie od środka i rozłożonym równomiernie na całej powierzchni. Ewolucja formy gwiazdy rozwijała się w kierunku precyzyjnego i drobnego cięcia. We współczesnych gwiazdach z okolic Myszyńca przeważa siatka o trójkątnych i romboidalnych oczkach oraz motyw jodełki. Gwiazdy kadzidlańskie są rozbudowane ornamentalnie. Obok drobno ciętej jodełki, linii piórkowatej, pojawiają się stylizowane ornamenty roślinne – listki oraz zoomorficzne – ptaki oraz zwierzęta leśne. Można także wyodrębnić zestawy motywów, charakterystyczne dla poszczególnych rodzin, przekazywane z pokolenia na pokolenie. W latach 80. XX w. Apolonia Nowak z Kadzidła zaczęła umieszczać w środku gwiazdy postacie papieża, Matki Bożej, tańczące pary kurpiowskie czy znane postaci historyczne. Do formy symetrycznej wykonanej z jednego kawałka papieru wprowadzona została wycinanka sylwetowa asymetryczna umieszczona centralnie, doklejana w środku. Tradycyjna pozostała jedynie bordiura dookoła postaci. Cięcie sylwety, zwłaszcza twarzy z charakterystycznymi rysami tak, aby uchwycić podobieństwo, jest niezwykle trudne. Spotkało się to z dużym zainteresowaniem odbiorców i gwiazdy z umieszczoną centralnie postacią wykonywane są obecnie także przez inne twórczynie z Kadzidła, głównie na zamówienie i dla odbiorców spoza wsi. Motywy o charakterze okolicznościowym nawiązują do różnych uroczystości: chrztu, ślubu, rocznic. Gwiazdy stały się symbolem mistrzostwa wycinankarek w drobnym, precyzyjnym cięciu ażuru i zrównoważeniu z płaszczyzną oraz w idealnym dobraniu wzorów i motywów. Zainteresowaniem cieszą się także gwiazdy wielkoformatowe wykonywane przez Czesławę Kaczyńską z Dylewa.

One of the varieties of paper-cuttings most often found in Kurpie are stars, also known as circles. They consist of a center formed by several overlapping layers of paper with contrasting colors with a white border cut out in a pattern. The most common motif was a web radiating outwards, with small geometric motifs of rhombuses, triangles, thin rectangles, and herringbones. This type of paper-cutting was originally intended for the sides of ceiling beams, which were not bleached. The white edges of the star contrasted with the dark background. After a while, people began to glue this design to walls, so its size and color changed. White circles replaced paper-cuttings from colored paper. Openwork took up the entire surface of the paper-cuttings, and the colorful decoration of the center changed. It was replaced with a one-colored cutout made of a rectangular piece of tinfoil. The next stage in the evolution of this form was circles of sixteen or thirty-two rays with small openwork ornamentation, extended symmetrically from the center, and distributed evenly over the entire surface. The evolution of the star has evolved towards an increasingly precise and fine cut. In modern stars from around Myszyniec, a grid made of triangles and rhombuses with a herringbone motif predominates. Kadzidło stars are richly ornamental. Besides the finely cut feathery herringbone lines, stylized floral ornaments appear along with birds and forest animals. One can identify sets of motifs that have been passed down in families, from generation to generation. In the 1980s, Apolonia Nowak from Kadzidło began to place figures of the Pope, the Virgin Mary, dancing Kurpie couples, or famous historical people in the middle of her stars. She used glue to stick the asymmetrical silhouette paper-cuttings into the symmetrical form of the stars. Only the border around the figure remained traditional. Cutting the silhouette, especially the face with the characteristic features to capture the resemblance, is extremely difficult. Viewers took great interest in this concept. Nowadays, artists from Kadzidło make stars with centrally placed characters. Recipients from outside the village usually order these. Occasional motifs refer to various ceremonies: baptisms, weddings, and anniversaries. Stars have become a symbol of paper-cutting mastery through their delicate precise cuts and the balance of the surface with the selection of patterns and motifs. Large-format stars made by Czesława Kaczyńska from Dylewo are also popular.

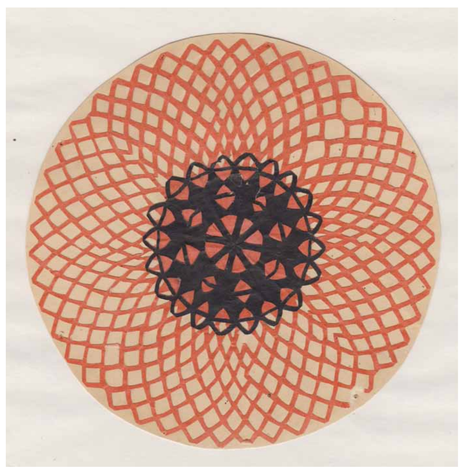
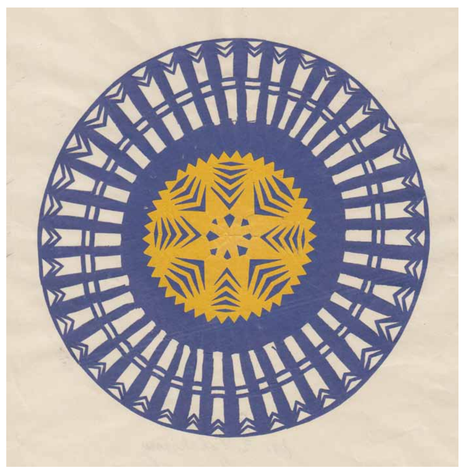
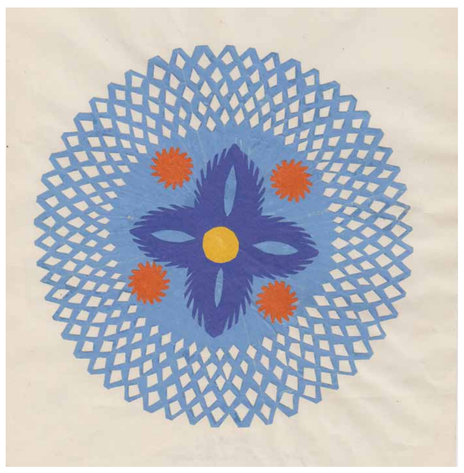
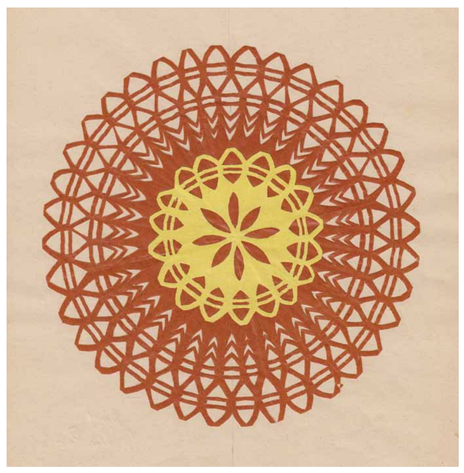

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
NARODOWE CENTRUM KULTURY
Dofinansowano ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu „EtnoPolska 2020”

Mazowsze. serce Polski
Przedsięwzięcie współfinansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego

Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce
Muzeum jest jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Mazowieckiego

wycinanka kurpiowska

Wycinanki figuralne
Figural paper-cuttings

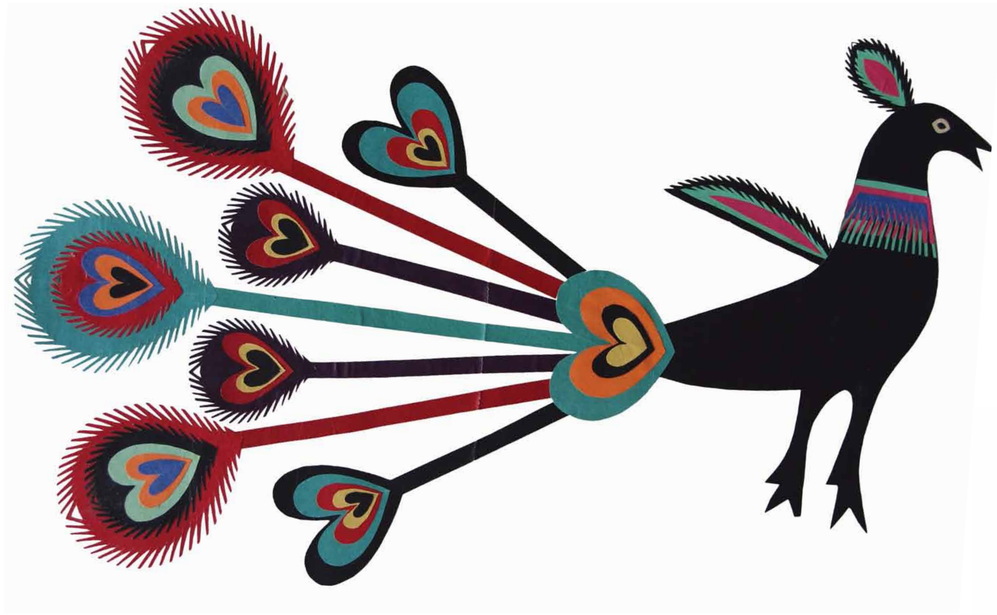

Obok form jednobarwnych symetrycznych istniały także wielobarwne wyklejanki sylwetowe, przedstawiające sceny rodzajowe, np. wesele, konie z jeźdźcami. Popularne były też ptaki, szczególnie koguty i pawie, umieszczane symetrycznie parami, zwrócone do siebie głowami. Nad drzwiami wejściowymi do dużej izby naklejano koguty na drabinie – ich szyje oraz skrzydła zdobiły paski barwnego papieru z ząbkowanymi brzegami. Niektóre twórczynie zdobiły koguty barwnymi grochami. Na ścianach izby naklejano pawie ujęte z profilu, które miały piękne ogony zdobione naklejonymi wieloma warstwami papieru w kontrastowych barwach. Ogony, często rozczłonkowane i zakończone oczkiem, potraktowane były schematycznie i nienaturalistycznie. Dawniej mistrzyniami w cięciu ptaków były Czesława Konopka i Stanisława Olender ze Strzałek, która popularność zdobyła dzięki wielobarwnym dudkom. Sposób podchodzenia do problemu poprawności wycinanek najlepiej obrazuje stwierdzenie jednej z wybitnych twórczyń, że ptaki powinny być umieszczane na ścianach wyżej niż leluje czy drzewka, dlatego, że tak jest w przyrodzie, ptaki latają nad drzewami. Pięknie zdobione ogony ptaków, poprawnie wykonane, nie powinny być umieszczone na niższym poziomie niż nogi, podobnie jak to ma miejsce w naturze, bo chodzący po ziemi paw ciągnie swój ogon. Innym przykładem wycinanek niesymetrycznych sylwetowych są konie z jeźdźcami zdobione techniką wyklejania. Choć postaci potraktowane są schematycznie, to rząd i rynsztunek zaznaczone kolorowymi paskami pozwalają na wskazanie źródła inspiracji, jakim był żołnierz siedzący na koniu. Podobna koncepcja artystyczna, oparta na sylwecie i pełnej płaszczyźnie widoczna jest w wycinankach narracyjnych przypominających obrazy. Formy takie pojawiły się na Kurpiach w połowie XX wieku, w wyniku zapotrzebowania odbiorców z zewnątrz, kiedy wycinanki przestawały zdobić wnętrza izb. Komponowane były symetrycznie i asymetrycznie. Przedstawiają w schematyczny sposób różne wiejskie zajęcia i sceny rodzajowe. Wycinanki rodzajowe często przypominają malowane obrazy.

In addition to single-colored symmetrical forms, there exist multi-colored silhouette paper-cuttings, depicting genre scenes, such as weddings and horse-riding. Birds are also a popular subject, especially roosters and peacocks placed symmetrically in pairs, facing each other. Roosters were often placed on ladders above the entrance door to large rooms, their necks, and wings decorated with serrated stripes of colored paper. Some artists decorated roosters with colorful spots. Peacocks in profile were glued to the walls of rooms, their beautiful tails decorated with many layers of paper with contrasting colors stuck on one another. Tails, often in fragments and topped with eyes, were stylized and unnatural. The first champions of paper-cutting birds were Czesława Konopka and Stanisława Olender from the village of Strzałki, who gained popularity thanks to their multi-colored hoopoes. According to these artists, the proper way to arrange paper-cuttings is to place birds higher on the walls than leluje (trees of life) or trees, because birds fly over trees in nature. The elaborately decorated tails of birds (cocks and peacocks) should not be lower than the legs, as is natural, because walking peacocks pull their tails along the ground. Horse-riders, decorated with the gluing technique, are another example of asymmetrical paper-cutting. Although the figures are stylized, the rows of riders and outfits marked with colored stripes reveal the source of inspiration, soldiers sitting on horses. A similar artistic concept in silhouette is narrative paper-cuttings. These forms appeared in Kurpie in the mid-twentieth century, as a result of the demand from external buyers, when paper-cuttings ceased to decorate interiors of cottages. They were composed both symmetrically and asymmetrically. They depict various rural activities and genre scenes. These paper-cuttings often resembled paintings.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
NARODOWE CENTRUM KULTURY

Dofinansowano ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu „EtnoPolska 2020”

Mazowsze. serce Polski

Przedsięwzięcie współfinansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego

Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce

Muzeum jest jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Mazowieckiego

wycinanka kurpiowska

Spółdzielnia „Kurpianka” z Kadzidła

Kurpianka Cooperative from Kadzidło

Spółdzielnia Rękodzieła Ludowego i Artystycznego „Kurpianka” powstała w 1950 roku w Kadzidle. Początkowo produkowała i skupowała głównie tkaniny lniane i wełniane, na które był popyt wśród odbiorców z miast. Spółdzielnia szybko się rozwijała i poszerzała działalność o inne dziedziny rękodzieła, takie jak haft, wyroby plecionkarskie, rzeźbę ludową, wycinaki, kwiaty z bibuły, wielkanocne palmy i pisanki, kierce, ozdoby choinkowe i pieczywo obrzędowe. Twórcy zrzeszeni w spółdzielni i jej pracownicy uczestniczyli we wszystkich najważniejszych targach i festiwalach sztuki ludowej i rękodzieła w Polsce i za granicą. Wyroby „Kurpianki” zdobiły często polskie pawilony na EXPO. Wysyłano je także do polskich placówek dyplomatycznych jako dary i do wystroju wnętrz. „Kurpianka” była głównym pracodawcą dla większości twórców ludowych z Kurpiowszczyzny. Nierzadko, całe rodziny zdawały wyroby do spółdzielni: wycinanki, kwiaty, pisanki i inne wyroby artystyczne. Spółdzielnia dostarczała artystom niezbędne materiały, takie jak papier glansowany, wełnę, bibułę i nici do haftu. Duże zasługi dla powstania spółdzielni miał ówczesny proboszcz z Kadzidła, ks. Mieczysław Mieszko, który wspierał parafian i artystów w działalność na rzecz podtrzymania sztuki ludowej i folkloru kurpiowskiego. Spółdzielnia „Kurpianka”, dostarczając papier artystom oraz odbierając od nich wycinanki, w znacznym stopniu przyczyniła się do przetrwania przez tę dziedzinę wytwórczości ludowej trudnego czasu zmian społecznych na polskiej wsi. Przekazywanie w rodzinach z pokolenia na pokolenie tradycyjnych wzorów i technik cięcia wynikało z dużego zapotrzebowania na wycinanki, dla których Spółdzielnia „Kurpianka” znajdowała rynki zbytu. W szczytowym okresie działalności spółdzielnia skupiała około 650 członków. Do tej liczby należy dodać osoby z najbliższej rodziny, które również wykonywały wycinanki i oddawały je poprzez członków spółdzielni. Spółdzielnia zakończyła swoją działalność w roku 2015.

The Kurpianka Folk and Artistic Cooperative was established in 1950 in Kadzidło. It initially produced and bought mainly linen and woolen fabrics, for which there was a demand among recipients from cities. The cooperative quickly developed and expanded into other handicrafts, such as embroidery, plaiting, folk sculpture, paper-cutting, crepe paper flowers, Easter palms, decorative eggs, hearts, Christmas tree decorations, and festive loaves. The artists associated with the cooperative and its employees participated in all major folk art and handicrafts fairs and festivals in Poland and abroad. Kurpianka products often decorated the Polish pavilions at EXPO. Handicrafts were also sent to Polish diplomatic missions as gifts and for interior decorating. Kurpianka was the main employer for most folk artists from the Kurpie region. It is not uncommon for entire families to deliver products to the cooperative: paper-cuttings, flowers, decorative eggs, and other artistic products. The cooperative provided artists with necessary materials such as glossy paper, wool, tissue paper, and embroidery threads. The priest of the Kadzidło parish, Fr. Mieczysław Mieszko, whose support of parishioners and artists in activities for the maintenance of folk art and Kurpie folklore was of great assistance to the founding of the cooperative. Kurpianka Cooperative, in supplying artists with paper for paper-cuttings and buying them from them, both significantly contributed to this field of folk production and allowed for people to survive the difficult time of social change in the Polish countryside. The transfer of traditional paper-cutting skills, techniques and decorative motifs in families from generation to generation resulted from the high demand for paper-cuttings, for which the Kurpianka Cooperative found markets. At its peak, the cooperative had approximately 650 members. Immediate family members who also made paper-cuttings and provided them through the members of the cooperative should be included in this number. The cooperative ended its activity in 2015.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
NARODOWE CENTRUM KULTURY

Dofinansowano ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu „EtnoPolska 2020”

Mazowsze. serce Polski

Przedsięwzięcie współfinansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego

Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce

Muzeum jest jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Mazowieckiego

wycinanka kurpiowska

Kolekcjonowanie wycinanek

Collecting paper-cuttings

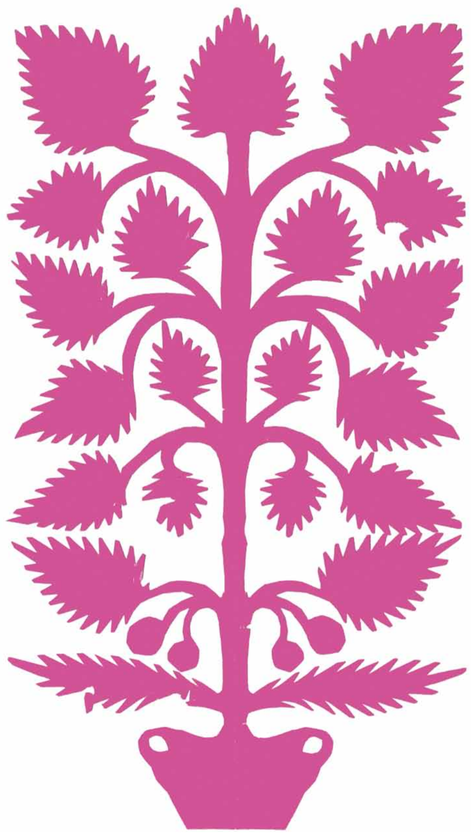

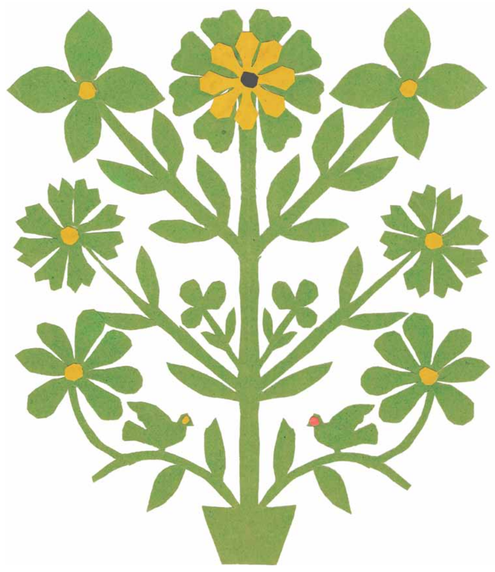

Przez wiele dziesięcioleci wycinankarstwo traktowane było jako twórczość zbiorowa i anonimowa. Zbierano wycinanki na wsiach po domach, ale rzadko zapisywano nazwiska osób, od których je pozyskiwano. Najczęściej operowano terminami ogólnymi: wycinanka kurpiowska, wycinanka łowicka, wycinanka podwarszawska. Za odkrywcę wycinanki dla salonów i muzeów uznaje się krakowskiego malarza – Leonarda Strojnowskiego. W roku 1901, malując kościół w Złakowie Kościelnym koło Łowicza, zwrócił on uwagę na wiszące na ścianach i belkach wiejskich izb wielobarwne ozdoby z kolorowego papieru. Zebrał kolekcję 75 wycinanek łowickich, którą przywiózł do Krakowa. Jesienią 1901 roku krakowskie Towarzystwo Polska Sztuka Stosowana zorganizowało w Sukiennicach pierwszą wystawę wycinanek. W ślad za odkryciem Strojnowskiego rozpoczęto poszukiwanie wycinanek w innych regionach Polski. W 1902 roku w warszawskiej Zachęcie zorganizowano wystawę, na której pokazano wycinanki łowickie, kurpiowskie, podwarszawskie oraz wycinanki lubelskie z kolekcji Ignacego Dobrzyńskiego. Wystawy te wzbudziły duże zainteresowanie i zachwyt nad oryginalnością i prostotą rodzimej sztuki z papieru. Potem przyszła moda na wycinanki. Motywy z wycinanek wykorzystywali artyści związani z warszawską Szkołą Sztuk Pięknych, m.in. Witold Jurgielewicz i Tadeusz Pruszkowski, którzy w 1905 roku zaprojektowali serię pocztówek, inspirowanych wycinanką łowicką i kurpiowską. Dzięki staraniom kolekcjonerów udało się zgromadzić zbiory cennych wycinanek kurpiowskich pochodzące z przełomu XIX i XX w. oraz okresu międzywojennego. Adam Chętnik – najwybitniejszy badacz Kurpiowszczyzny – zebrał kolekcję dawnych wycinanek, która znajduje się obecnie w zbiorach Muzeum Północno-Mazowieckiego w Łomży. Ksiądz Władysław Skierkowski, podczas posługi w myszynieckiej parafii w latach 1913-1915, zafascynował się kurpiowskim folklorem i sztuką ludową. Zebrał ponad 200 wycinanek, które obecnie znajdują się w zbiorach Muzeum Mazowieckiego w Płocku. Najstarsze wycinanki kurpiowskie znajdują się w kolekcji Muzeum Etnograficznego w Krakowie. Trafiły tam w 1967 roku jako przekaz z krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych. Zebrane zostały w latach 1902-1903 przez członków Towarzystwa Polska Sztuka Stosowana. Stosunek do wycinanki zmienił się w latach powojennych wraz z organizowanymi wystawami i konkursami sztuki ludowej. Pojawiły się wówczas wyróżnienia i nagrody, zatem i nazwiska twórców stały się ważne. Niektóre znane wycinankarki swoje prace zaczęły nie tylko podpisywać, ale nawet stemplować imieniem, nazwiskiem i adresem. Największa kolekcja wycinanek powojennych, zbieranych w końcu lat 40. i na początku lat 50. XX wieku znajduje się w zbiorach Muzeum Etnograficznego w Toruniu. Została ona zebrana przez Aleksandra Błachowskiego – autora monografii „Polska wycinanka ludowa".

Paper-cutting was thought to be collective and anonymous for many decades. Those who traveled to villages and homes to collect paper-cuttings rarely recorded who gave them the paper-cuttings. The Krakow painter Leonard Strojnowski was considered the discoverer of paper-cuttings for art salons and museums. In 1901, when painting the church in Złaków Kościelny near Łowicz, he drew attention to the multi-colored paper decorations hanging on the walls and beams of rural chambers. He made a collection of 75 paper-cuttings from Łowicz, which he brought to Krakow. In the autumn of 1901, the Society of Polish Applied Arts organized the first exhibition of paper-cuttings in Sukiennice. Following the discovery of Strojnowski, the search for paper-cuttings in other regions of Poland began. In 1902, Warsaw's Zachęta Museum organized an exhibition to display paper-cuttings from Łowicz, Kurpie, the Warsaw area, as well as Lublin paper-cuttings from the collection of Ignacy Dobrzyński. These exhibitions aroused great interest and delight in the originality and the simplicity of native paper art. After that, paper-cuttings became fashionable. Artists associated with the Warsaw School of Fine Arts used paper-cutting motifs, incl. Witold Jurgielewicz and Tadeusz Pruszkowski, who in 1905 designed a series of postcards, inspired by the Łowicz and Kurpie paper-cuttings. Thanks to the efforts of collectors, we managed to obtain collections of valuable Kurpie paper-cuttings from the turn of the 19th and 20th centuries and the interwar period. Adam Chętnik, the most prominent researcher of the Kurpie region, procured a collection of old paper-cuttings, which is now in the collection of the North-Masovian Museum in Łomża. During his ministry in the Myszyniec parish (1913-1915), Father Władysław Skierkowski became fascinated with Kurpie folklore. He collected over 200 paper-cuttings, which are currently in the collections of the Mazovian Museum in Płock. The oldest Kurpie paper-cuttings are in the collection of the Ethnographic Museum in Krakow. They came there in 1967 as a donation from the Krakow Academy of Fine Arts. They were collected in 1902-1903 by correspondent members of the Polish Applied Arts Society. The attitude towards authorship of paper-cutting changed in the post-war years, along with organized exhibitions and folk art competitions. Then there were awards and prizes, so the names of the creators became important. Some of the more well-known paper-cutters began to sign, or even stamp their name, surname, and address. The largest collection of post-war paper-cuttings, assembled in the late 1940s and early 1950s, is in the collections of the Ethnographic Museum in Toruń. Aleksander Błachowski procured it. He is the author of the research book „Polish Folk Paper-Cutting."

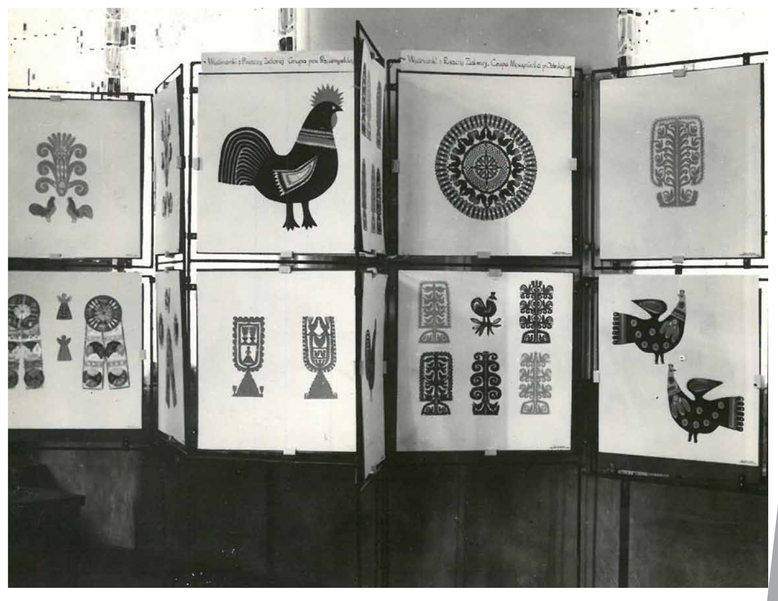

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
NARODOWE CENTRUM KULTURY

Dofinansowano ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu „EtnoPolska 2020"

Mazowsze. serce Polski

Przedsięwzięcie współfinansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego

Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce

Muzeum jest jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Mazowieckiego

wycinanka kurpiowska

Rozalia **Polak**

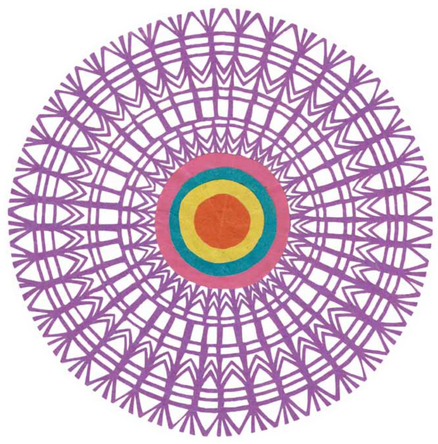
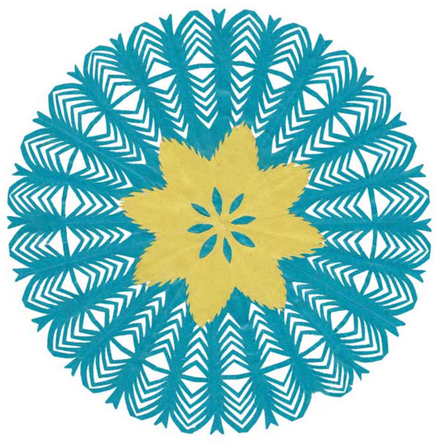
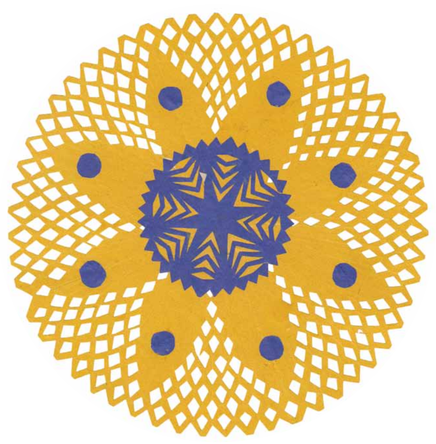
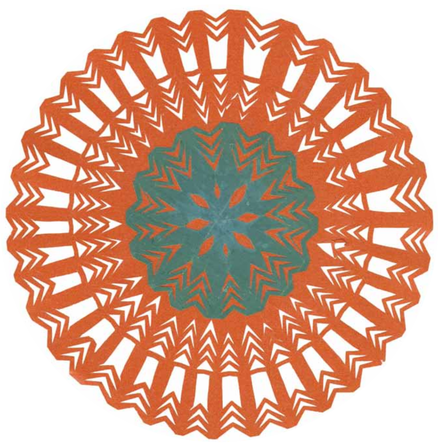

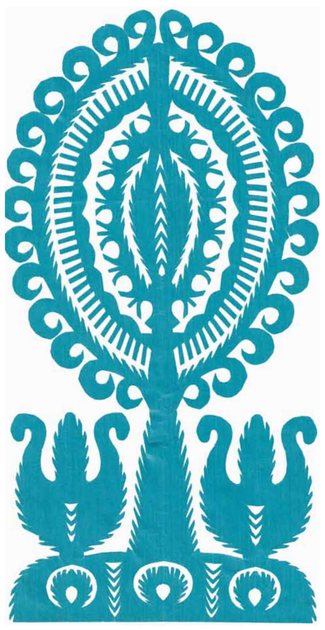

Rozalia Polak (1867-1955?) pochodziła z Kadzidła. Urodziła się w czasach, gdy wycinanka z kolorowego papieru zaczęła być popularna na Kurpiach. W zbiorach muzeów etnograficznych w Polsce znajdują się jej kółka wycięte z białego papieru ozdobione na środku kilkoma warstwami papieru w różnych barwach. Takich wycinanek po drugiej wojnie światowej na Kurpiach nie wykonywano. Kółka naklejano na drewniane belki pod sufitem, a ich biały kolor kontrastował z ciemną barwą drewna. Rzadko umieszczano je bezpośrednio na ściany, gdzie naklejano głównie gwiazdy i leluje. Twórczyni wykonywała wycinanki kurpiowskie w obu lokalnych stylach. Jej gwiazdy i kółka były zdobione prostym geometrycznym ażurem, takim, jakim cięto w okolicach Myszyńca. Leluje zaś były kadzidlańskie, z łagodnymi owalami i elementami roślinnymi i zoomorficznymi. Artystka wzięła udział w konkursie zorganizowanym przez Ministerstwo Kultury i Sztuki w 1948 roku na wystrój izby kurpiowskiej. Komisja konkursowa doceniła jej pracę, a Adam Chętnik znakomity badacz Kurpiów, podkreślił, że przez cały okres twórczości styl jej wycinanek nie uległ zmianie. Zawdzięczamy jej podtrzymanie sztuki wycinankarstwa i przekazanie umiejętności oraz tradycyjnych wzorów twórczyniom młodszego pokolenia, które w latach pięćdziesiątych XX wieku dostarczały swoje prace do Spółdzielni „Kurpianka". Rozalia Polak została uwieczniona na krótkim filmie dokumentalnym z 1951 roku pt. „W kurpiowskiej chacie", w którym po raz pierwszy pokazano kurpiowskie wycinanki. Prace Rozalii Polak znajdują się w muzeach w Ostrołęce, Łomży, Toruniu, Płocku i Warszawie.

Rozalia Polak (1867-1955?) came from Kadzidło. She was born when colorful paper-cuttings started to become popular in Kurpie region. The collections of several ethnographic museums in Poland contain her multi-colored circles, the likes of which cannot be found in Kurpie today. People glued circles traditionally onto the ceiling beams in wooden houses, so their white color contrasted with the dark color of the wood. They were rarely placed on the walls, where single-colored stars and leluje (trees of life) were. The artist took part in a competition for decorating a traditional Kurpie room interior, organized by the Ministry of Culture and Art in 1948. Rozalia Polak made Kurpie cutouts in both local styles. She decorated her stars and circles with simple geometric openwork, the style from around Myszyniec and her leluje (trees of life) were done in the Kadzidło style, gentle ovals with floral and zoomorphic elements. The jury was impressed with her work. Adam Chętnik, a famous researcher of the Kurpie region, emphasized that the style of her paper-cuttings had not changed throughout her life. This artist carried on the art of paper-cutting at a time when this field was already in decline. She protected it by transferring her skills and traditional patterns to the generation of younger artists who, in the 1950s, supplied their works to the Kurpianka Cooperative in Kadzidło. Rozalia Polak was immortalized in a short documentary from 1951, „In the Kurpie House," the first recording of Kurpie cutouts. Rozalia Polak's works are in the collections of museums in Ostrołęka, Łomża, Toruń, Płock, and Warsaw.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
NARODOWE CENTRUM KULTURY

Dofinansowano ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu „EtnoPolska 2020"

Mazowsze. serce Polski

Przedsięwzięcie współfinansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego

Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce

Muzeum jest jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Mazowieckiego

wycinanka kurpiowska

Marianna **Bałdyga**

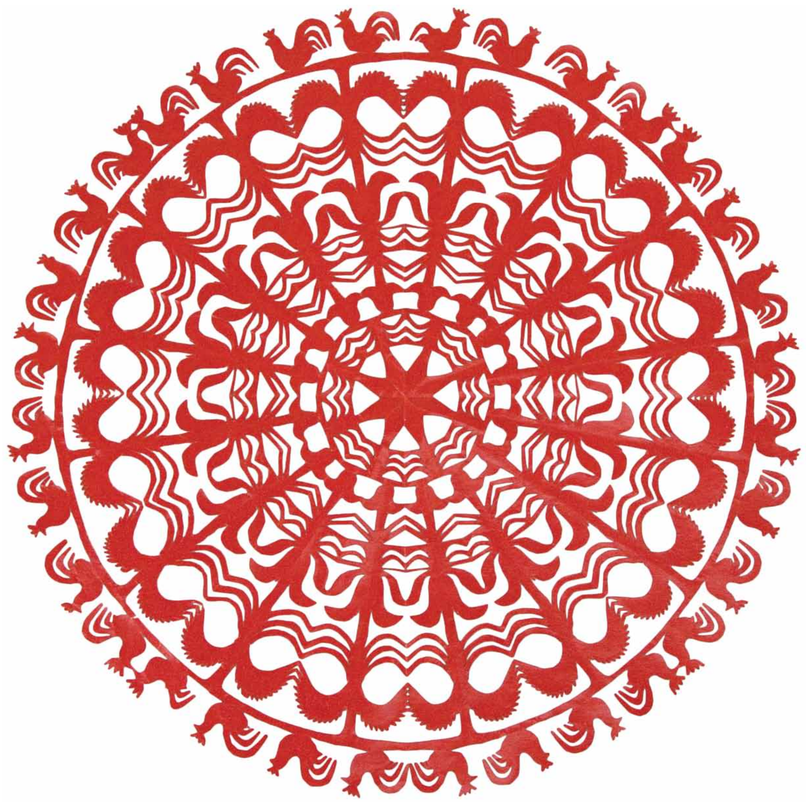

Marianna Bałdyga (1890-1987) urodziła się w Dylewie. Po zamążpójściu przeniosła się do Wachu, gdzie mieszkała ponad pięćdziesiąt lat. Nigdy nie chodziła do szkoły, ale od dzieciństwa uczyła się sztuki wycinanki od swojej babci Rozalii Kolimas z Dylewa. Swoje pierwsze wycinanki wykonała już w wieku siedmiu lat. Pracowała głównie w gospodarstwie rolnym, a wolne chwile poświęcała wycinankom, które dostarczała do Spółdzielni „Kurpianka" w Kadzidle. Wycinanki Marianny Bałdygowej posiadają własny, indywidualny styl i motywy. W lelujach i w gwiazdach często umieszczała postacie zwierząt, szczególnie psy i wiewiórki. Jako pierwsza wprowadziła też postacie ludzkie do leluj. Innym charakterystycznym dla niej typem wycinanek były ptaszki zwrócone do siebie dziobkami i umieszczone na gałązkach (tzw. całuski). Oprócz wycinanek tworzyła firanki z papieru, wykonywała kwiaty z bibuły, pisanki, wielkanocne palmy, kierce i pieczywo obrzędowe. Od 1948 roku brała udział w wielu konkursach i wystawach sztuki ludowej w regionie i w kraju. Jej wycinanki prezentowane były na wielu wystawach polskiej sztuki ludowej za granicą. Była jedną z najwybitniejszych i najbardziej znanych wycinankarek z Puszczy Zielonej. Prace artystki znajdują się w zbiorach muzeów w Warszawie, Ostrołęce, Nowogrodzie, Łomży, Białymstoku, Płocku, Toruniu i wielu innych, oraz w kolekcjach prywatnych w kraju i za granicą. Aktywnie działała na rzecz zachowanie kurpiowskiej sztuki i tradycji. Brała udział w najważniejszych krajowych festiwalach i pokazach sztuki ludowej, m.in. w pierwszej Cepeliadzie w Warszawie w 1971 roku. W 1985 roku otrzymała Nagrodę im. Oskara Kolberga „Za zasługi dla kultury ludowej".

Marianna Bałdyga (1890-1987) was born in Dylewo, but after her marriage moved to the village of Wach, where she remained for the rest of her life. She never went to school, but she seriously studied paper-cutting under the guidance of her grandmother, Rozalia Kolimas from Dylewo, from a young age. She made her first paper-cuttings at the age of seven. She worked mainly on a farm and spent her free time creating paper-cuttings, which she brought to the Krupianka Cooperative in Kadzidło. Marianna Bałdyga's paper-cuttings all possess distinctive styles and motifs. She placed animal figures into her leluje and stars, especially dogs and squirrels. She was the first artist to use human figures in leluje. She is known for paper-cuttings of small birds sitting on branches, facing each other, and touching the tips of their beaks together, aptly named "całuski" (kisses). She also made paper window curtains, crepe paper flowers, decorative eggs, Easter palms, kierce (paper hanging wreaths), and byśki (dough animal). Since 1948, she participated in many competitions and exhibitions of folk art regionally and nationally. Her paper-cuttings were also presented in many Polish folk art exhibitions abroad. She was one of the most outstanding and famous paper-cutters from the Green Forest. Her works are found among museum collections in Warsaw, Ostrołeka, Nowogród, Łomża, Białystok, Płock, Toruń, and many others, as well as private collections in Poland and overseas. She actively worked to preserve Kurpie art and traditions, participating in major national festivals and folk art shows, including in the first Cepeliada (CEPELIA Picnic) in Warsaw in 1971. In 1985 she received the Oskar Kolberg Award For Services to Folk Culture.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
NARODOWE CENTRUM KULTURY
Dofinansowano ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu „EtnoPolska 2020"

Mazowsze. serce Polski
Przedsięwzięcie współfinansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego

Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce
Muzeum jest jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Mazowieckiego

wycinanka kurpiowska

Eleonora **Krystian**

Eleonora Krystian (1894-1979) urodziła się w Brzozówce koło Kadzidła w rodzinie Porębów. Do 1914 roku pracowała w gospodarstwie rodziców, potem przeniosła się do domu męża – Konstantego Krystiana. Wycinać nauczyła się sama przed ukończeniem dziesiątego roku życia. Wykonywała wyłącznie leluje o niezwykłej precyzji cięcia, indywidualnym wzornictwie, zwłaszcza rozbudowanej podstawie i bogatej ornamentyce roślinnej. Oprócz wycinanek wykonywała również pieczywo obrzędowe, a w młodości zajmowała się tkactwem, którego nauczyła się od matki. W roku 1950 rozpoczęła współpracę ze Spółdzielnią „Kurpianka" w Kadzidle. Twórczyni wielokrotnie brała udział w konkursach i wystawach sztuki ludowej, a jej prace były wysoko oceniane. Prace artystki znajdują się m.in. w zbiorach Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce, Muzeum Północno-Mazowieckim w Łomży, Muzeum Etnograficznym w Toruniu i Muzeum Mazowieckim w Płocku. Eleonora Krystian swoje umiejętności wycinankarskie przekazała synowi – Konstantemu, który zajmował się także plecionkarstwem z korzenia jałowca. Naczynia wykonane przez niego charakteryzuje precyzja i staranność, podobnie jak wycinanki matki.

Eleonora Krystian (1894-1979) was born in the village of Brzozówka near Kadzidło, into the Poręba family. Until 1914 she worked on her family farm then she married Konstanty Krystian and moved to his home. She taught herself how to do paper-cuttings before the age of ten. She only made leluje (trees of life) with incredible precision, but they have an individual style, especially their large trunks and rich floral ornamentation. Besides paper-cuttings, she also made festive loaves, and in her youth, she wove, which she learned from her mother. In 1950 she began working with the Kurpianka Cooperative in Kadzidło. The artist took part in a few folk art contests, and her work was regarded highly. Her work is in the collections of the Kurpie Culture Museum in Ostrołęka, the North-Masovian Museum in Łomża, the Ethnographic Museum in Toruń and the Masovian Museum in Płock. Eleonora Krystian passed her paper-cutting skills to her son, Konstanty, who also made plaiting from juniper root. His plaited objects are characterized by their precision and care, just like his mother's paper-cuttings.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
NARODOWE CENTRUM KULTURY

Dofinansowano ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu „EtnoPolska 2020"

Mazowsze. serce Polski

Przedsięwzięcie współfinansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego

Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce

Muzeum jest jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Mazowieckiego

wycinanka kurpiowska

Helena **Fąk**

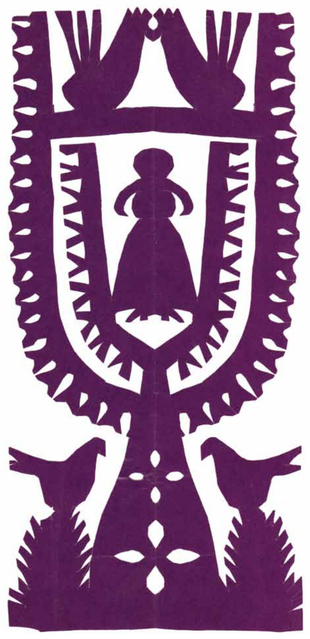

Helena Fąk (1894-1981) urodziła się we wsi Czarnotrzew, gdzie również wyszła za mąż i mieszkała przez całe swoje życie. Robienia wycinanek nauczyła się sama, gdy miała dwanaście lat. Nikt w rodzinie nie zajmował się tą dziedziną twórczości. Była jedną z niewielu twórczyń pochodzących z parafii baranowskiej. W późniejszym okresie, już jako mężatka, wycinała ze swoją sąsiadką, wybitną wycinankarką – Franciszką Deptułą. Prace Heleny Fąk reprezentują stare typy wycinanki kurpiowskiej. Jej wycinanki wykonywane były zgodnie z wzornictwem regionu. Charakteryzował je jednak spory prymitywizm cięcia i indywidualizm wzoru, a leluje prezentowały formy reliktowe. Oprócz wycinanek artystka tworzyła bukiety z bibuły i zajmowała się tkactwem. Wyroby dostarczała do Spółdzielni „Kurpianka" w Kadzidle. Jej prace znajdują się w muzeach w Ostrołęce, Łomży, Toruniu, Płocku i Warszawie. Brała udział w wielu konkursach organizowanych na Kurpiach, jak również w innych ośrodkach w Polsce, m.in. w Pułtusku, Warszawie i Łowiczu.

Helena Fąk (1894-1981) was born and married in the village of Czarnotrzew and spent her entire life there. She taught herself paper cutting when she was twelve. No one in her family was involved in this area of art. She was one of the few who can do paper-cuttings from the parish of Baranów. Later, as a married woman, she did paper-cuttings with her neighbour, an outstanding artist, Franciszka Deptuła. Helena Fąk's works represent the old types of Kurpie paper-cuttings. Her paper-cuttings were made according to regional designs. They are characterized by the considerable sparseness of the cut and individuality of the pattern, and her leluje (trees of life) presented traditional forms. Besides paper-cutting, the artist made crepe paper bouquets and wove. She supplied her work to the Kurpianka Cooperative in Kadzidło. Her pieces can be found in the collections of Ostrołęka, Łomża, Płock, Toruń and Warsaw. The artist has participated in many competitions organized in the Kurpie region, as well as in other centers in Poland, including in Pułtusk, Warsaw and Łowicz.

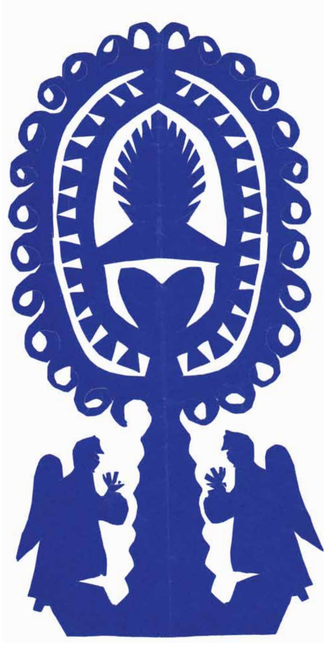

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
NARODOWE CENTRUM KULTURY
Dofinansowano ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu „EtnoPolska 2020"

Mazowsze. serce Polski
Przedsięwzięcie współfinansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego

Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce
Muzeum jest jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Mazowieckiego

wycinanka kurpiowska

Anna **Kordecka**

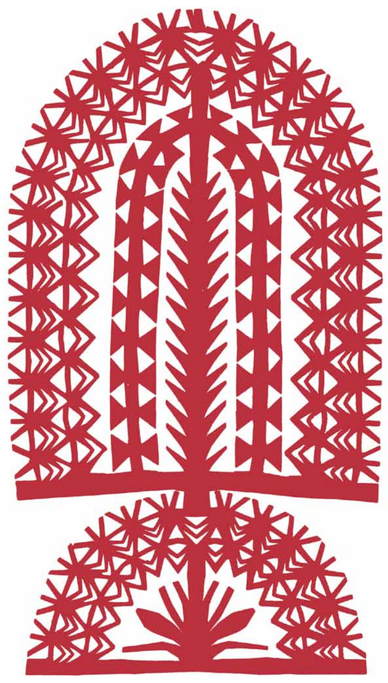

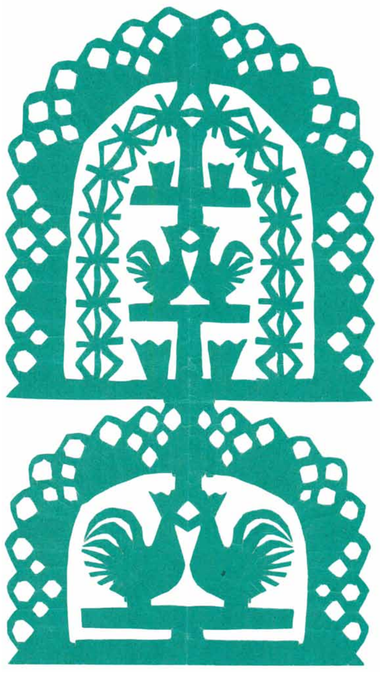

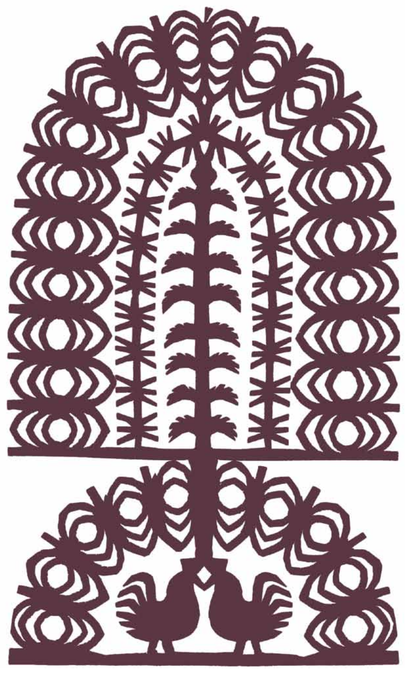

Anna Kordecka (1897-1974) urodziła się w Świdwiborku koło Myszyńca. Należała do najbardziej znanych i najwszechstronniej uzdolnionych twórców ludowych na Kurpiowszczyźnie. Podobnie jak Czesława Konopka z Kadzidła, Anna Kordecka z Myszyńca była gorącą orędowniczką zachowania kultury kurpiowskiej i mocno wspierała innych twórców z regionu w ich pracy artystycznej. Aktywna społecznie – była nie tylko świetną wycinankarką, ale również wybitną kurpiowską tkaczką i hafciarką. W okresie międzywojennym współtworzyła Spółdzielnię Wytwórców Tkactwa Ludowego „Kurpianka" w Myszyńcu, po II wojnie światowej Spółdzielnię „Kurpianka" w Kadzidle. Opiekowała się uzdolnioną młodzieżą i organizowała konkursy sztuki ludowej w Myszyńcu. Swoje wycinanki prezentowała na wielu krajowych i zagranicznych wystawach. Za swą działalność społeczną służącą zachowaniu dorobku kulturowego została odznaczona Złotym Krzyżem Zasługi. Doroczny konkurs „Rękodzieło wsi kurpiowskiej", organizowany przez Towarzystwo Przyjaciół Myszyńca i Regionalne Centrum Kultury Kurpiowskiej w Myszyńcu, nosi imię Anny Kordeckiej.

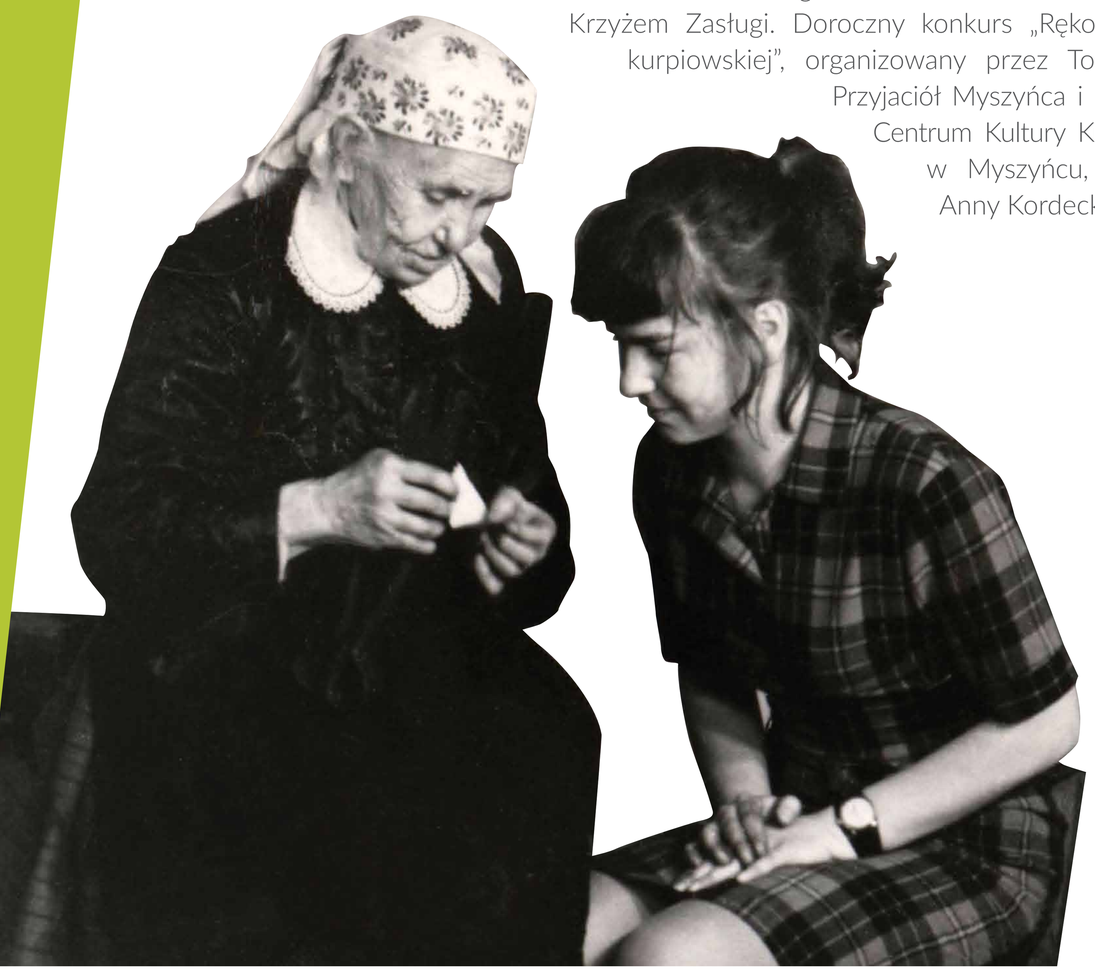

Anna Kordecka (1897-1974) was born in the village of Świdwibork near Myszyniec. She is one of the most famous and most all-around talented folk artists in the Kurpie region. Similar to Czesława Konopek from Kadzidło, Anna Kordecka was a strong advocate for the preservation of the Kurpie culture. She energetically supported other regional artists in their craft. She was an activist and was not only a great paper-cutter but a peerless Kurpian weaver and embroiderer. In the interwar period, she co-founded the Kurpianka Cooperative for Folk Weaving Manufacturers in Myszyniec, and after WW2, the Kurpianka Cooperative in Kadzidło. She took care of and guided talented youth and organized folk art competitions in Myszyniec. She presented her paper-cuttings at many national and foreign exhibitions. She was awarded the Gold Cross of Merit for her social activities serving to preserve her cultural heritage. The annual Handicraft of the Kurpie Village Competition, organized by the Society of Friends of Myszyniec and the Regional Center of Kurpie Culture in Myszyniec, is named Anna Kordecka in her honor.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
NARODOWE CENTRUM KULTURY
Dofinansowano ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu „EtnoPolska 2020"

Mazowsze. serce Polski
Przedsięwzięcie współfinansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego

Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce
Muzeum jest jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Mazowieckiego

wycinanka kurpiowska

Franciszka **Deptuła**

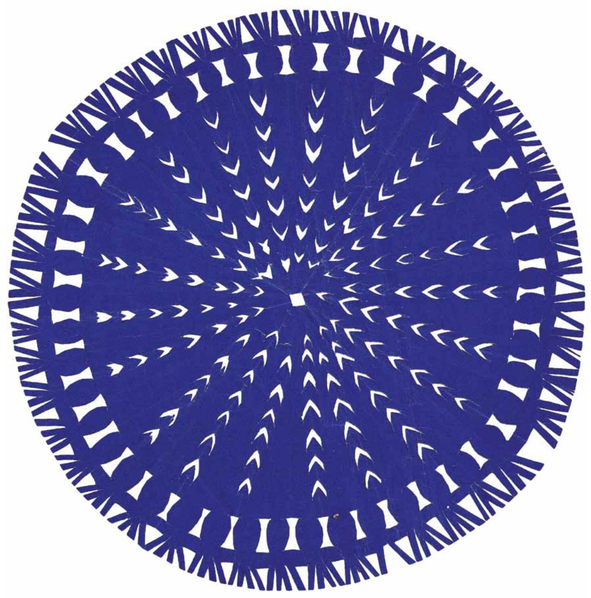

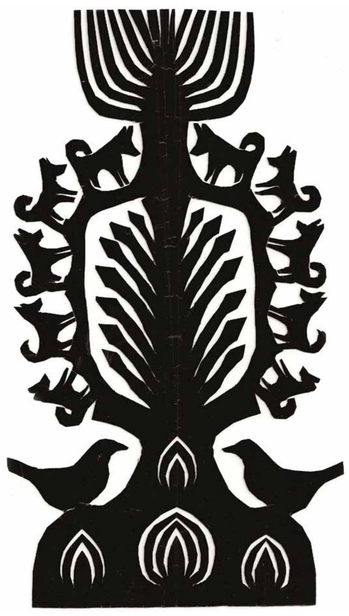

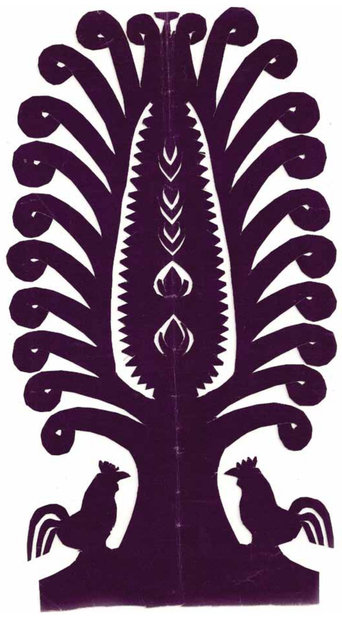

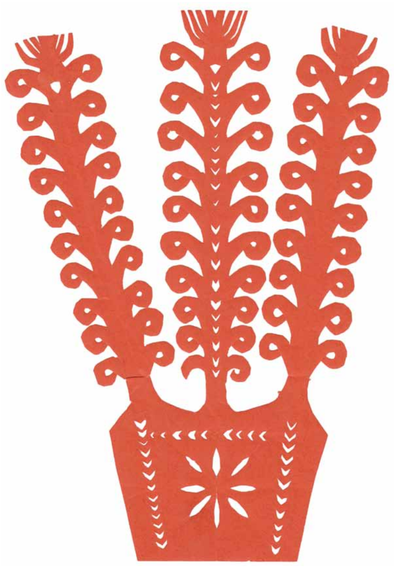

Franciszka Deptuła (1899-1994) urodziła się w Olszynach. Była jedną z ostatnich mistrzyń kurpiowskiej wycinanki w stylu baranowskim. Po drugim zamążpójściu zamieszkała we wsi Czarnotrzew, gdzie rozwijała swoją twórczość wycinankarską. We wsiach wokół Baranowa cięto wycinanki odmiennie, niż w Myszyńcu i Kadzidle. Dominowały tam wycinanki jednobarwne, przeważnie w kolorze czarnym, z przewagą powierzchni papieru nad ażurem wzoru. Brzegi wycinanek były cięte prosto, bez elementów zdobniczych. Franciszka Deptuła nauczyła się wycinać od matki, zachowując tradycyjne wzory i technikę cięcia. Najczęściej cięła leluje i kółka o prostych nawet prymitywnych wzorach. Twórczyni rozszerzała tradycyjne zoomorficzne motywy, wprowadzając do wycinanki postacie bociana, konia i kozy.

Była jedną z pierwszych, które wprowadziły wizerunki ludzi i aniołów do kompozycji lelui. Pojawiły się one także w wycinanych przez nią lelujach w kształcie monstrancji. Gwiazdy były bardzo typowe dla okolic Baranowa – niemal całą powierzchnię wycinanki zajmował papier, a ażur był bardzo symboliczny. Swoje prace dostarczała do Spółdzielni „Kurpianka" w Kadzidle. Wycinanki autorstwa Deptuły znajdują się w zbiorach muzeów w Ostrołęce, Łomży, Płocku i Toruniu. Twórczyni zajmowała się również tkactwem. Wielokrotnie brała udział w konkursach na plastykę obrzędową i na wycinankę, organizowanych przez muzea w Ostrołęce i Łomży.

Franciszka Deptuła (1899-1994) was born in the village of Olszyny, near Kadzidło. She was one of the last masters of Kurpie paper-cutting in the Baranów style. After her second marriage, she settled in the village of Czarnotrzew, where she developed her style. Paper-cuttings were styled differently around Baranów than in Myszyniec and Kadzidło. One-color paper-cuttings were the most common, usually in black, with the paper surface dominating the pattern. The edges of cutouts were cut straight, without decorative elements. Franciszka Deptuła learned paper-cutting from her mother, and she retained the traditional forms and cutting techniques. Normally, she cut leluje (trees of life) and circles with simple, even primitive patterns. The artist evolved from the traditional zoomorphic motifs and introduced stork, horse, and goat figures to paper-cutting. She was one of the first to add images of people and angels to the composition of leluje. They also appeared in the monstrance-shaped leluje she made. Stars were very typical for the area around Baranów - almost the entire cutout surface was covered by paper, and the openwork was very symbolic. She delivered her work to the Kurpianka Cooperative in Kadzidło. Paper-cuttings by Franciszka Deptuła are in the collections of museums in Ostrołęka, Łomża, Płock, and Toruń. The artist also wove. She repeatedly participated in competitions for festive art and paper-cutting, organized by the museums in Ostrołęka and Łomża.

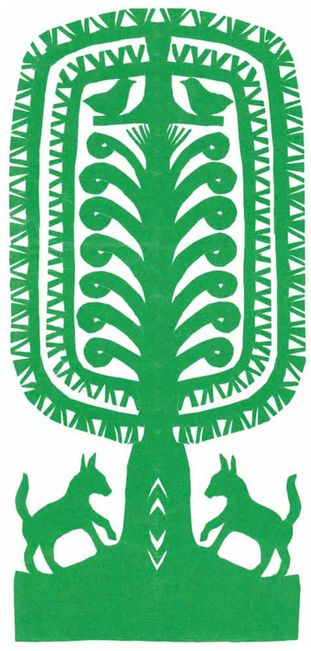
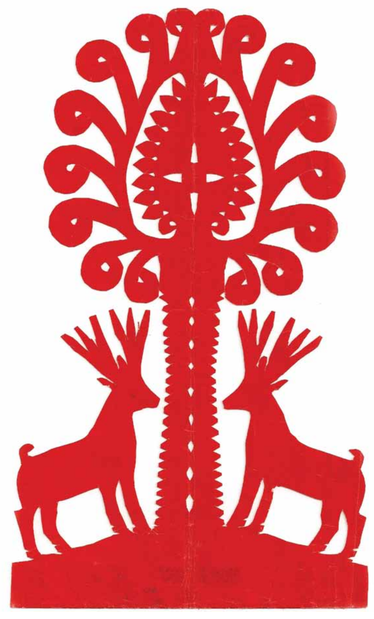

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
NARODOWE CENTRUM KULTURY

Dofinansowano ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu „EtnoPolska 2020"

Mazowsze. serce Polski

Przedsięwzięcie współfinansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego

Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce

Muzeum jest jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Mazowieckiego

wycinanka kurpiowska

Franciszka **Kulas**

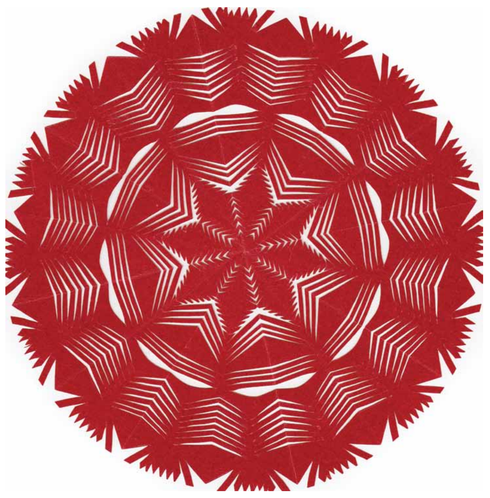
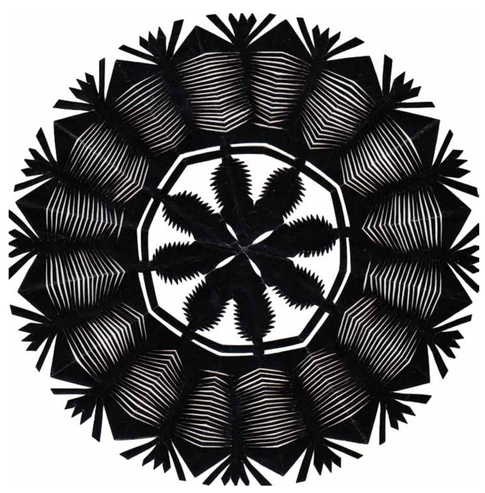
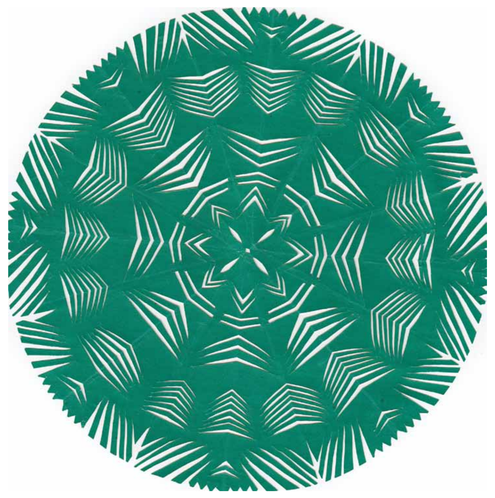

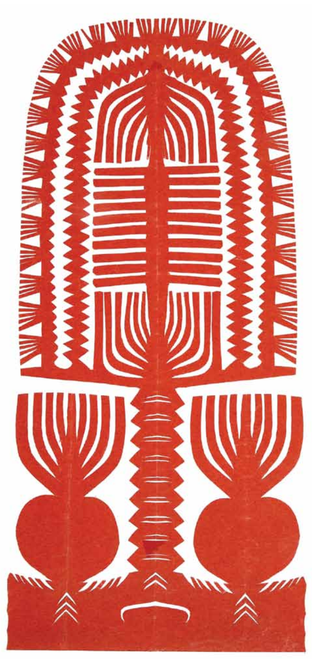

Franciszka Kulas (1901-1993) urodziła się w Tatarach koło Kadzidła, w rodzinie Konopków. Umiejętności wycinankarskie nabyła od matki – Marianny Konopki, jednej z najwybitniejszych twórczyń ludowych na Kurpiach. Po wyjściu za mąż przeniosła się w roku 1922 do Antoń niedaleko Ostrołęki. Przez kilkanaście lat mieszkała też w okolicach Mrągowa, gdzie wciąż zajmowała się wycinanką i uczestniczyła w konkursach sztuki ludowej. Śpiewała też w miejscowym zespole ludowym „Rutkowianie" z PGR Sorkwity. Od 1950 roku współpracowała ze Spółdzielnią „Kurpianka" w Kadzidle, gdzie dostarczała wycinanki, wypieki obrzędowe i kierce. Jej wycinanki wyróżniają się bardzo tradycyjną formą, prostym, grubym cięciem i bogatą ornamentyką. Była wierna dawnym wzorom i technice, które wyniosła z rodzinnego domu. Swoje wycinanki zgłosiła już na pierwszy powojenny konkurs sztuki ludowej w Kadzidle w 1948 roku. Na wielu konkursach, począwszy od lat 50. XX wieku, otrzymywała nagrody i wyróżnienia. Wycinanki Franciszki Kulas znajdują się w zbiorach muzeów w Ostrołęce, Łomży, Nowogrodzie, Warszawie, Toruniu, Olsztynie, Węgorzewie i w Muzeum Wycinanki Polskiej w Konstancinie. W 1986 roku otrzymała Nagrodę im. Oskara Kolberga „Za zasługi dla kultury ludowej".

Franciszka Kulas (1901-1993) was born in the village of Tatary near Kadzidło, in the Konopka family. She learned her paper-cutting skills from her mother, Marianna Konopka, one of the greatest folk artists in Kurpie. She moved to the village of Antonie, near Ostrołęka, after she was married in 1922. For some ten-odd years, she lived near Mrągowo, where she continued her paper-cutting and participated in folk art competitions. She also sang in the local folk band Rutkowianie from the State Agricultural Farm in Sorkwity. From 1950 onwards, she worked with the Kurpianka Cooperative in Kadzidło, where she contributed her paper-cuttings, festive loaves, and kierce (hanging paper wreaths). Her paper-cuttings stand out due to their traditional forms, simple thick cuts, and detailed ornamentation. She was faithful to the old forms and techniques, which her mother taught her at home. She sent her work to the first folk art contest held after WWII, in Kadzidło in 1948. She received awards and honors at many competitions, starting in 1950. Her paper-cuttings are in the collections of the museums in Ostrołęka, Łomża, Nowogród, Warsaw, Toruń, Olsztyn, Węgorzewo and the Polish Paper-Cutting Museum in Konstancin. In 1986 she was given the Oskar Kolberg Award For Services to Folk Culture.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
NARODOWE CENTRUM KULTURY

Dofinansowano ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu „EtnoPolska 2020"

Mazowsze. serce Polski

Przedsięwzięcie współfinansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego

Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce

Muzeum jest jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Mazowieckiego

wycinanka kurpiowska

Piotr **Puławski**

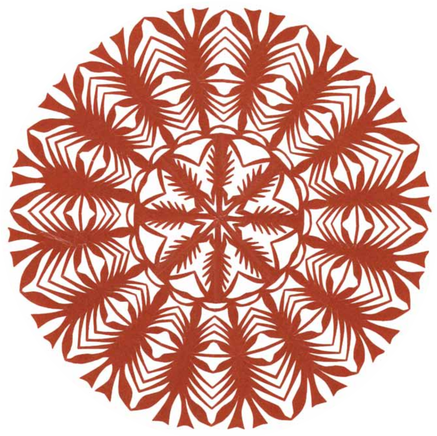

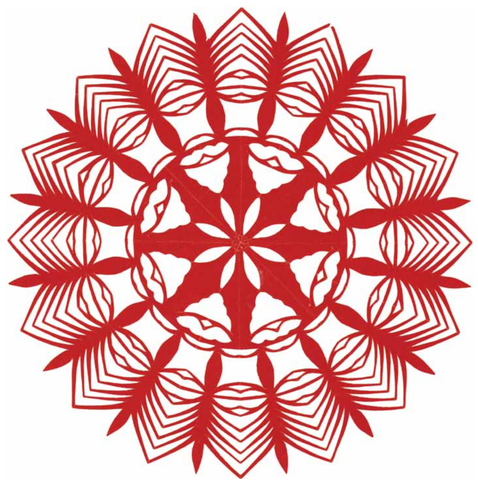

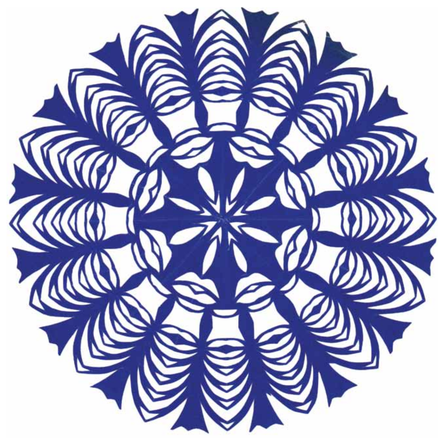

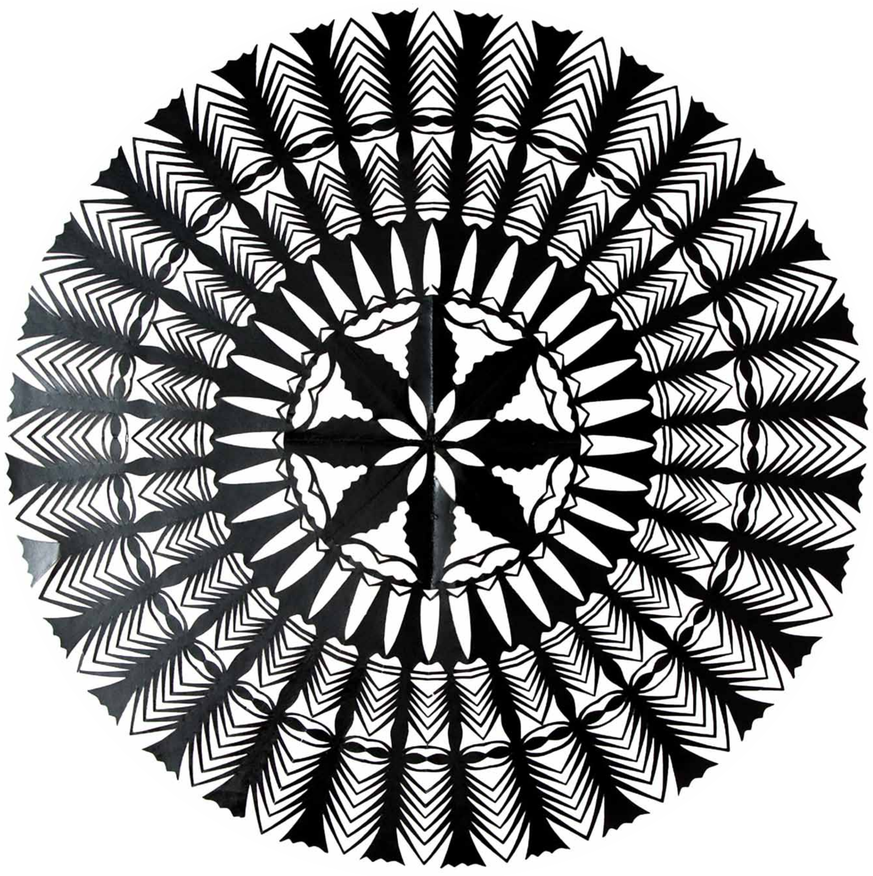

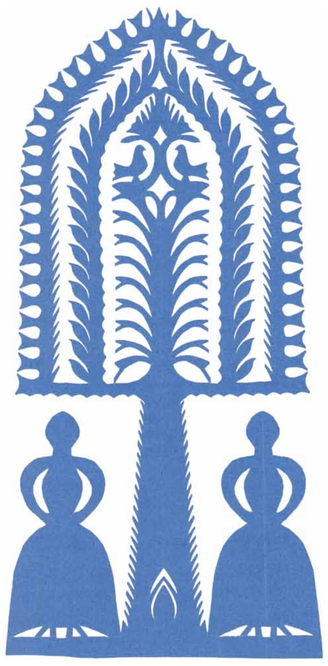

Piotr Puławski (1902-1982) urodził się i mieszkał w Kadzidle. Był jednym z niewielu mężczyzn, którzy w sztuce kurpiowskiej wycinanki osiągnęli mistrzostwo. Okres I wojny światowej spędził w Rosji, a po powrocie do Polski pracował do 1939 roku na kolei wąskotorowej w Kadzidle. W czasie II wojny światowej walczył jako żołnierz Batalionu Kurpiowskiego w partyzantce, w Puszczy Zielonej. Wycinankarstwa nauczył się w dzieciństwie, podpatrując i ucząc się od miejscowych kobiet. Pierwsze wycinanki wykonał w wieku dziesięciu lat. Od 1950 roku był związany ze Spółdzielnią „Kurpianka" w Kadzidle, której był współzałożycielem. Dla spółdzielni wykonywał wycinanki, występował też w działającym przy niej zespole pieśni i tańca. Miał piękny głos i znał wiele tradycyjnych pieśni i tańców kurpiowskich. Z zespołem występował na festiwalach w kraju i za granicą. Doradzał też Tadeuszowi Sygietyńskiemu przy tworzeniu repertuaru dla Zespołu „Mazowsze". Przez wiele lat uczył solistów z „Mazowsza" kurpiowskich pieśni i tańców. Zasłynął jako wielki mistrz kadzidlańskiej wycinanki. Jego prace cechowała harmonia kompozycji, perfekcyjne cięcie i filigranowy ażur. Wykonywał leluje, gwiazdy i koguty. Wcześniej robił też kierce z grochu, kwiaty z bibuły i lepił byśki z ciasta. Był laureatem konkursu na wystrój tradycyjnej izby kurpiowskiej zorganizowanego w 1949 roku przez Ministerstwo Kultury i Sztuki. Uczestniczył w ponad trzydziestu konkursach i wystawach sztuki ludowej w kraju i za granicą. Jego wycinanki znajdują się w zbiorach muzeów w Ostrołęce, Łomży, Nowogrodzie, Warszawie, Toruniu, w zbiorach Cepelii, w Instytucie Wzornictwa Przemysłowego w Warszawie oraz w wielu kolekcjach prywatnych. W 1979 roku otrzymał Nagrodę im. Oskara Kolberga „Za zasługi dla kultury ludowej". Za działalność artystyczną otrzymał w 1979 roku Złoty Krzyż Zasługi.

Piotr Puławski (1902-1982) was born and lived in Kadzidło. He is one of the few men who were masters in the art of paper-cutting. He spent WWI in Russia and then worked until 1939 on the thin-rail line in Kadzidło. During WWII he fought in the Kurpie Battalion as a partisan, in the Green Forest. He learned paper-cutting as a child, observing and being guided by the local women in his village. He made his first paper-cuttings at the age of ten. From 1950 he began to work with the Kurpianka Cooperative, of which he was a co-founder. He made paper-cuttings for the cooperative and also performed in its ensemble. He had a beautiful voice and knew many traditional Kurpian dances and songs. He performed in the ensemble for festivals in Poland and Abroad. He also assisted Tadeusz Sygietyński in creating the repertoire for the Mazowsze Ensemble. For many years he taught soloists from Mazowsze the songs and dances of Kurpie. He was famous as a master of Kadzidło paper-cuttings. His work is known for its perfect cuts and its dainty openwork. He made leluje (trees of life), stars, and roosters. In his earlier period, he also made kierce (hanging wreaths) from peas and crepe paper flowers, as well as byśki (dough animals). He was a laureate of the contest for interior decoration of a Kurpie home held in 1949 by the Ministry of Culture and Arts. He participated in over thirty competitions and exhibitions in Poland and abroad. His paper-cuttings can be found in Ostrołęka, Łomża, Nowogród, Warsaw, Toruń, in the collections of CEPELIA, the Institute of Industrial Design in Warsaw and many private collections. In 1979 he received the Oskar Kolberg Award For Services to Folk Culture. In 1979 he was awarded the Golden Cross of Merit for his artistic activity.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
NARODOWE CENTRUM KULTURY

Dofinansowano ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu „EtnoPolska 2020"

Mazowsze. serce Polski

Przedsięwzięcie współfinansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego

Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce

Muzeum jest jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Mazowieckiego

wycinanka kurpiowska

Stanisława **Niedźwiedzka**

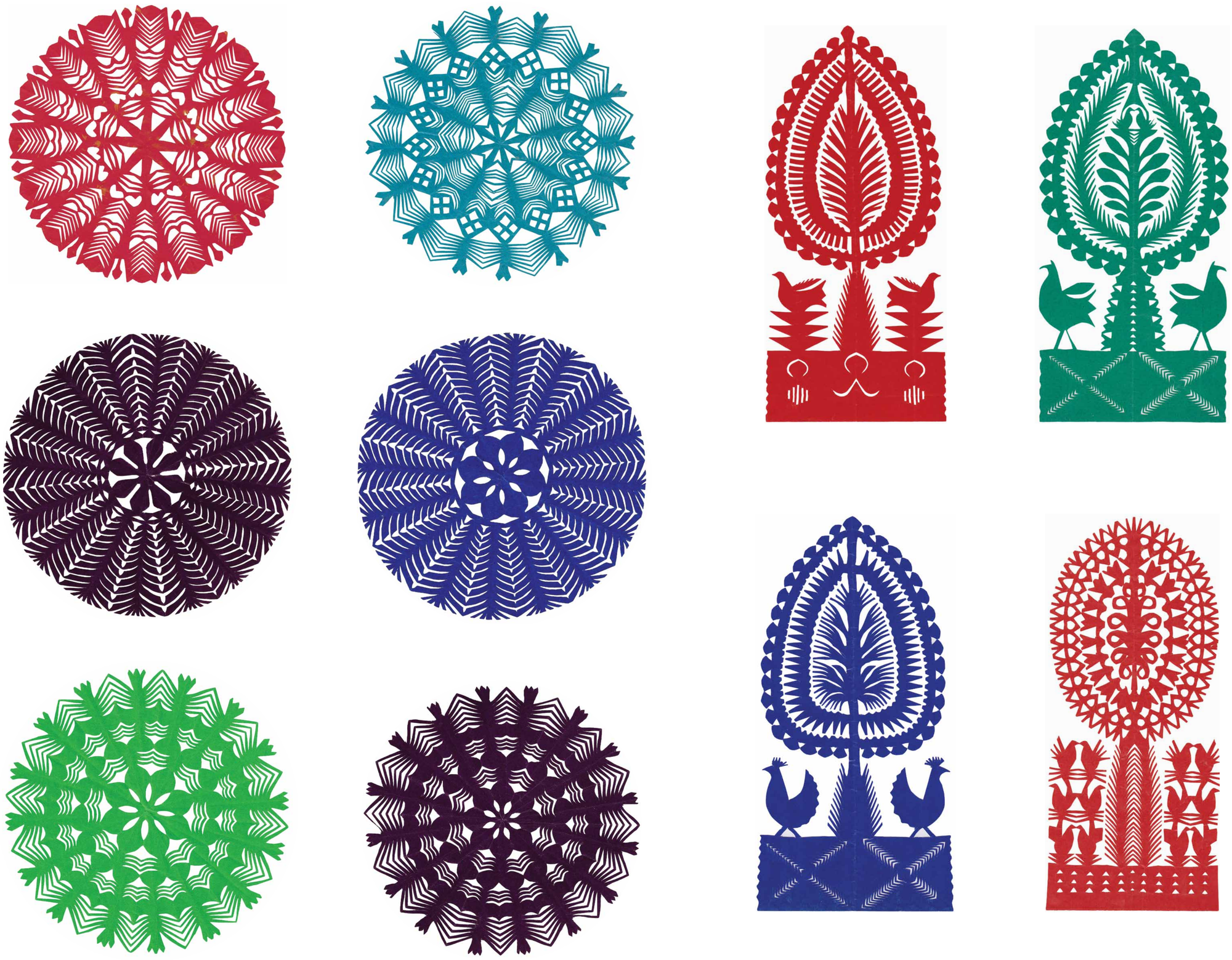

Stanisława Niedźwiedzka (1908-2008) urodziła się w Tatarach. Pochodziła ze znanej rodziny Konopków. Po zamążpójściu mieszkała we wsi Baba. Wycinankarstwa nauczyła się od swojej matki – Marianny Konopki, znanej twórczyni ludowej, oraz ciotki – słynnej Czesławy Konopkówny. Pierwsze wycinanki wykonała, gdy miała czternaście lat. Od 1950 roku współpracowała ze Spółdzielnią „Kurpianka" w Kadzidle, do której dostarczała wycinanki, kierce, kwiaty z bibuły, palmy wielkanocne i pieczywo obrzędowe. Wycinała też firanki z białej bibuły i papierowe ozdobne taśmy na ramy obrazów. Jej wycinanki i papierowe firanki wykorzystano przy strojeniu wnętrz chat w Skansenie Kurpiowskim im. Adama Chętnika w Nowogrodzie nad Narwią. Uczestniczyła w wielu regionalnych i krajowych konkursach i przeglądach sztuki ludowej. Zdobyła liczne nagrody i wyróżnienia za wycinanki i palmy. Była zapraszana na targi sztuki ludowej, cepeliady i imprezy folklorystyczne. Należała do Stowarzyszenia Twórców Ludowych i Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego. Jej prace znajdują się w zbiorach muzeów w Łomży, Ostrołęce, Łodzi, Nowogrodzie, Toruniu, Białymstoku, Płocku i w Warszawie. W 1995 roku otrzymała Nagrodę im. Oskara Kolberga „Za zasługi dla kultury ludowej".

Stanisława Niedźwiedzka (1908-2008) was born in the village of Tatary. She was from the Konopka family. After she was married, she lived in the village of Baba. Stanisława learned paper-cutting from her mother, Marianna Konopka, a well-known folk artist, and her aunt, the legendary Czesława Konopka. She made her first paper-cuttings when she was fourteen. From 1950, she cooperated with the Kurpianka Cooperative in Kadzidło, where she supplied her paper-cuttings, kierce (hanging wreaths), crepe paper flowers, Easter palms, and festive loaves. She also made paper curtains from white tissue paper and decorative paper ribbons for picture frames. Her paper-cuttings and curtains decorated the interiors of houses in the Kurpie Open Air Museum in Nowogród at Narwia. She participated in many regional and national competitions, as well as folk art exhibitions, and her paper-cuttings and Easter palms won her numerous awards and distinctions. She was often invited to folk art fairs, CEPELIA festivals, and other folklore events. She was a member of the Polish Society of Folklore and the Society of Folk Artists. Her works are in the collections of many ethnographic museums: Ostrołęka, Nowogród, Łomża, Toruń, Białystok, Łódź, Płock, and Warsaw. In 1995 she received the Oskar Kolberg Award For Services to Folk Culture.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
NARODOWE CENTRUM KULTURY

Dofinansowano ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu „EtnoPolska 2020"

Mazowsze. serce Polski

Przedsięwzięcie współfinansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego

Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce

Muzeum jest jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Mazowieckiego

wycinanka kurpiowska

Rozalia **Jeziorkowska**

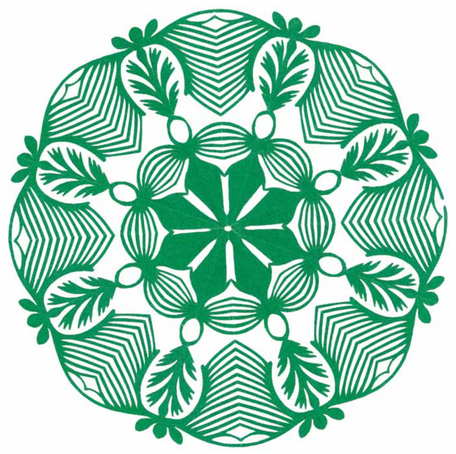

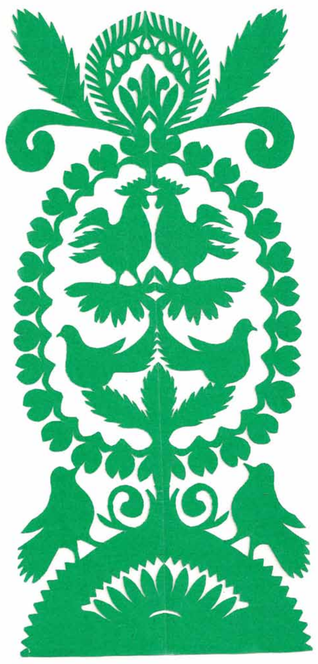

Rozalia Jeziorkowska (1911-2002) urodziła się we wsi Chudek. W latach 1928-1994 mieszkała w Tatarach koło Kadzidła. Umiejętności wycinankarskie wyniosła z domu, ucząc się od matki – Katarzyny Grzyb. Swoje pierwsze wycinanki wykonała w wieku ośmiu lat. W Tatarach zetknęła się z innymi twórczyniami, dzięki czemu rozwinęła swoje umiejętności i talent. Już w latach 30. XX wieku sprzedawała swoje wyroby miejskim nabywcom, w tym warszawskim kolekcjonerom i artystom. Po II wojnie światowej była jedną z tych twórczyń, które przyczyniły się do zachowania i rozkwitu sztuki kurpiowskiej. Na pierwszym konkursie wycinanki, zorganizowanym w Kadzidle w 1948 roku, zdobyła główną nagrodę. Podobny sukces odniosła w kolejnym roku, w konkursie na zdobnictwo kurpiowskiej izby. Od 1950 roku współpracowała ze Spółdzielnią „Kurpianka" w Kadzidle, którą współtworzyła. Była wierna starym formom wycinanek, dzięki czemu jej prace zachowały archaiczny i prosty w budowie układ ornamentów. Zasłynęła jako najlepsza wycinankarka ptaków – kogutów i pawi – o niepowtarzalnych kształtach i bogatej kolorystyce. Prace artystki były pokazywane na ogólnopolskiej wystawie sztuki ludowej w Warszawie w 1955 roku, z okazji V Światowego Festiwalu Młodzieży i Studentów. Uczestniczyła we wszystkich ważnych targach i pokazach sztuki ludowej, a jej prace pokazywane były także na licznych wystawach za granicą. Zdobywała nagrody w konkursach na palmy wielkanocne w Łysych i w Lipnikach. Prace Rozalii Jeziorkowskiej znajdują się w zbiorach wielu muzeów etnograficznych, m.in. w Warszawie, Krakowie, Toruniu, Płocku, Łomży i Ostrołęce oraz w zbiorach prywatnych w kraju i za granicą. W 1981 roku otrzymała Nagrodę im. Oskara Kolberga „Za zasługi dla kultury ludowej". Swoje umiejętności przekazała dzieciom i wnukom.

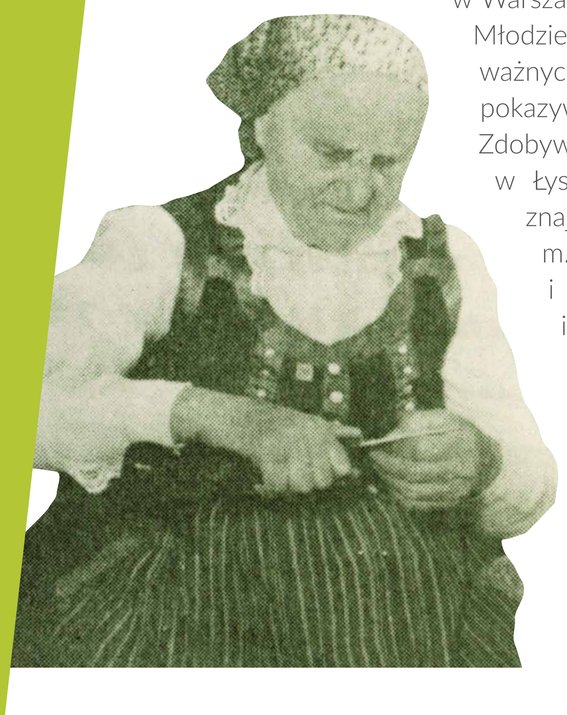

Rozalia Jeziorkowska (1911-2002) was born in the village of Chudek, and from 1928-1994 she lived in Tatary near Kadzidło. Her talents for paper-cutting she learned in her family home, from her mother, Katarzyna Grzyb. She made her first paper-cuttings at the age of eight. In Tatary, she met other artists, thanks to which she continued to develop her skills and talent. In the 1930s, she sold her creations to urban buyers, including Warsovian collectors and artists. After WWII, she was one of the few creators that inspired the safekeeping and further growth of Kurpie folk art. At the first competition organized in 1948, she won first prize. The next year she won a similar place in the contest for a Kurpie home interior. From 1950 onwards, she cooperated with the Kurpianka Cooperative in Kadzidło, that she helped found. She was faithful to the traditional forms of paper-cutting, owing to which her work retained traditional and simple ornamentation. She became famous for being the best paper-cutter of birds, roosters, and peacocks of unsurpassable shapes and richness of color. Her work was displayed at the national exhibition of folk art in Warsaw in 1955, for the celebration of the 5th World Youth and Student Festival. She participated in many important expos and exhibitions of folk art, as well as countless shows abroad. She received prizes for her Easter palms in Łyse and in Lipniki, villages in Kurpie region. Rozalia Jeziorowska's work can be viewed in the collections of many ethnographic museums, in Warsaw, Kraków, Toruń, Płock, Łomża, Ostrołęka, and also in many private collections all over the world. In 1981 she received the Oskar Kolberg Award For Services to Folk Culture. She transferred her skills to her children and grandchildren.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. NARODOWE CENTRUM KULTURY

Dofinansowano ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu „EtnoPolska 2020"

Mazowsze. serce Polski

Przedsięwzięcie współfinansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego

Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce

Muzeum jest jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Mazowieckiego

wycinanka kurpiowska

Stefania **Samsel**

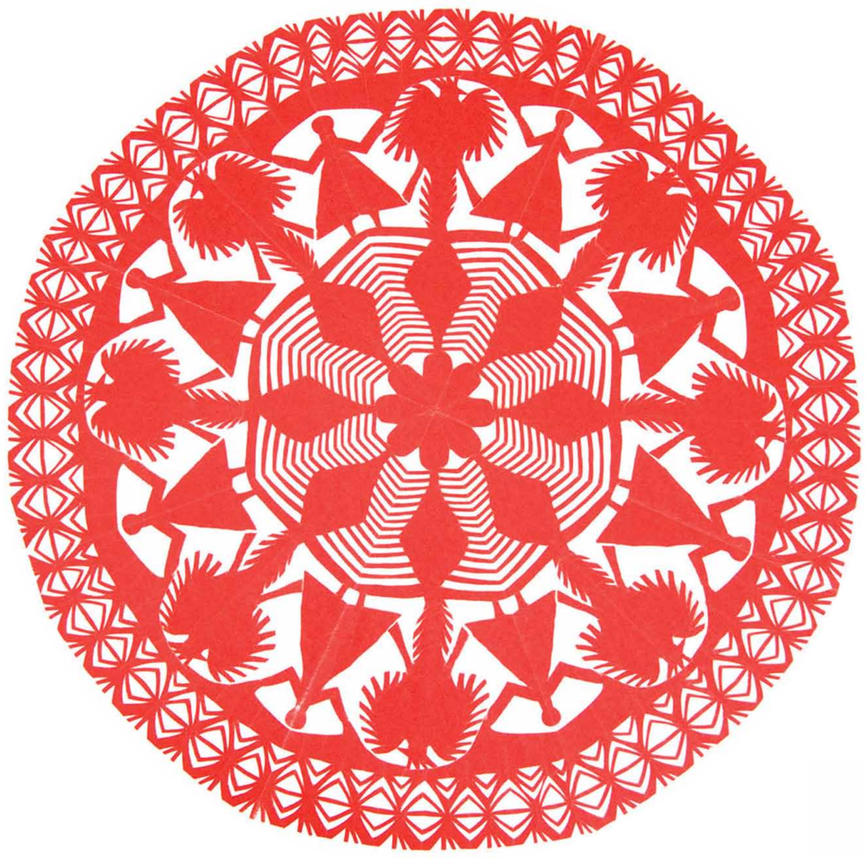

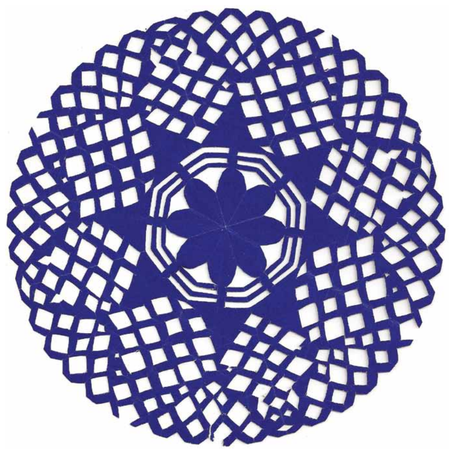

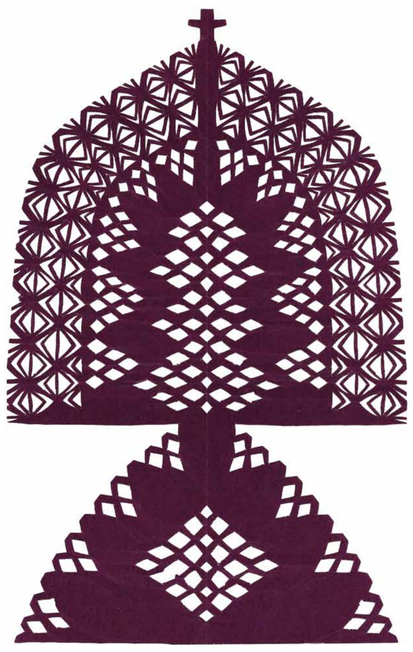

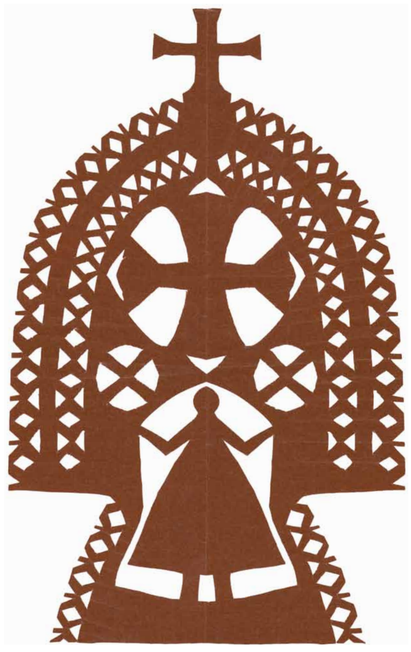

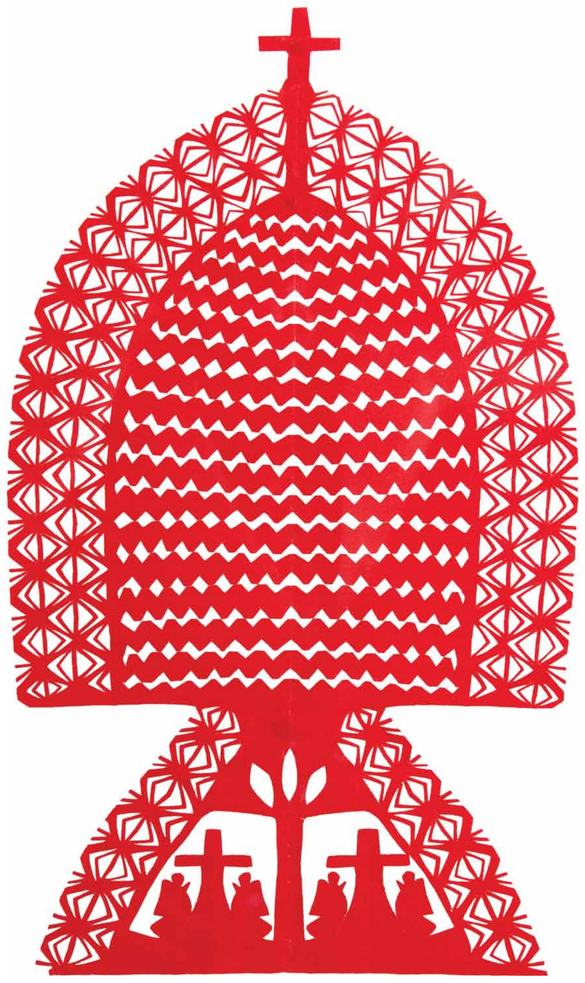

Stefania Samsel (1916-2004) pochodziła ze wsi Myszyniec-Browary, koło Myszyńca. Należała do najbardziej znanych i cenionych twórczyń ludowych na Kurpiach. Była wszechstronnie uzdolniona. Wykonywała wycinanki, pisanki, kwiaty z bibuły, kierce, palmy wielkanocne i pieczywo obrzędowe. W młodości tkała także lniane płótna i wełniane chusty. W wycinankach nawiązywała bezpośrednio do najstarszych wzorów z okolic Myszyńca, znanych jeszcze w XIX wieku. Wycinania uczyła się od matki i ciotek, ale duży wpływ na jej twórczość miała mistrzyni myszynieckiej wycinanki – Anna Kordecka. Z Kordecką współpracowała w gromadzeniu zabytków – zbierała stare krosna i tkaniny, wycinanki i ozdoby, wyszukiwała stare wzory do myszynieckiej izby regionalnej. Słynęła z tego, że w swoim domu zachowała tradycyjny wystrój dawnej izby i sposób dekorowania wnętrz. Wycinanki naklejała bezpośrednio na ściany, pod sufitem wieszała kierce, w oknach miała firanki z papieru, a w świętym kącie umieszczała kolorowe kwiaty z bibuły. Swoje prace dostarczała do Spółdzielni „Kurpianka" w Kadzidle. Uczestniczyła w wielu konkursach na kurpiowską wycinankę i w przeglądach sztuki ludowej. Prezentowała wycinanki już na pierwszym konkursie zorganizowanym w Kadzidle w 1948 roku. Była często obecna na Festiwalu Kapel i Śpiewaków Ludowych w Kazimierzu Dolnym, na „Cepeliadach" w Warszawie, targach sztuki ludowej w Płocku i Krakowie, oraz na ważnych imprezach kulturalnych na Kurpiach. Współpracowała z muzeami etnograficznymi w kraju, przy odtwarzaniu starych wzorów kurpiowskich wycinanek. Jej prace znajdują się w zbiorach muzeów w Warszawie, Ostrołęce, Łomży, Płocku i Toruniu.

Stefania Samsel (1916-2004) came from the village of Myszyniec Browary, near Myszyniec. As one of the most famous and treasured folk artists in Kurpie, she was also multi-talented. She made paper-cuttings, crepe paper flowers, kierce (hanging wreaths), Easter palms, and festive loaves. In her youth, she also wove linen canvases and cotton scarves. In her paper-cuttings, she referred to the oldest designs from the Myszyniec area, known in the 19th century. She learned paper-cutting from her mother and aunts, but Anna Kordecka, the master of Myszyniec paper-cutting, had the strongest influence. Together with Anna Kordecka, they began collecting historical objects, old looms, and fabrics, paper-cuttings, decorations, and they looked for old designs for a regional center. Stefania became famous for the traditional decorations that she used in her own home. She glued paper-cuttings directly to the walls, hung kierce from the ceiling, displayed paper window curtains, and the home altar contained colorful crepe paper flowers. She supplied her works to the Kurpianka Cooperative in Kadzidło. She participated in many competitions for Kurpian paper-cuttings and folk-art exhibits. She presented her paper-cuttings in the first folk art contest held in Kadzidło in 1948. She often attended the Folk Bands and Singers Festival in Kazimierz Dolny, CEPELIA Days in Warsaw, the folk art markets in Płock and Krakow, as well as many important cultural events in Kurpie. She cooperated with the top ethnographic museums in the country for recreating old designs of Kurpian paper-cuttings. Her works are held in museum collections in Warsaw, Ostrołęka, Łomża, Płock, and Toruń.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
NARODOWE CENTRUM KULTURY

Dofinansowano ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu „EtnoPolska 2020"

Mazowsze. serce Polski

Przedsięwzięcie współfinansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego

Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce

Muzeum jest jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Mazowieckiego

wycinanka kurpiowska

Stanisława **Olender**

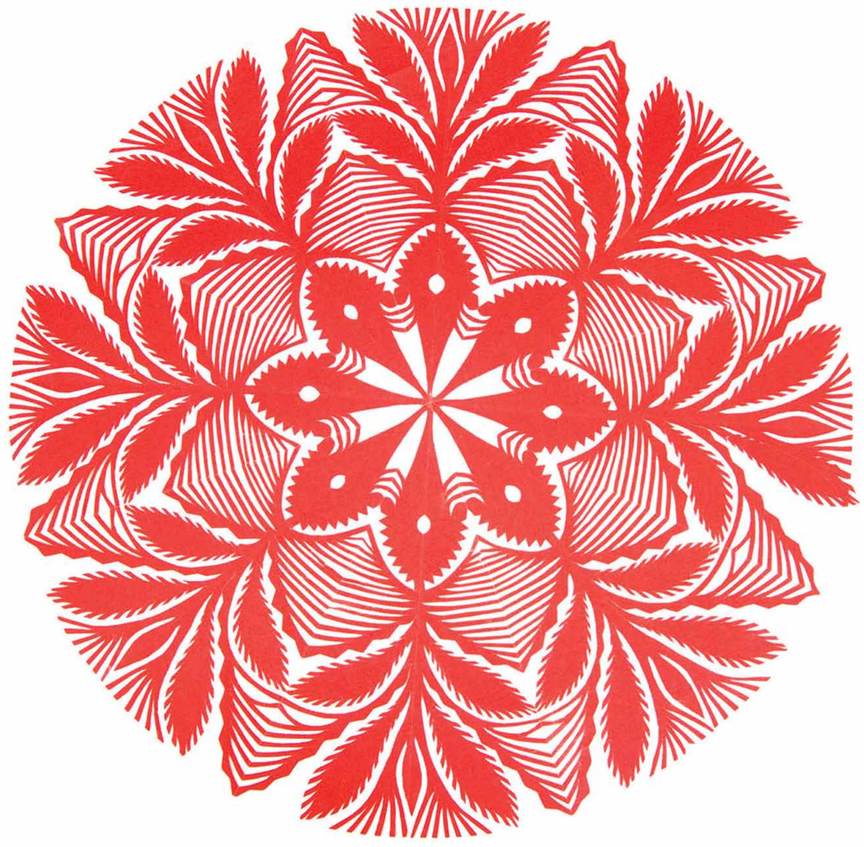

Stanisława Olender (1919-2015) urodziła się we wsi Strzałki koło Kadzidła. Wycinankarstwa nauczyła się w wieku dziesięciu lat od matki – Antoniny Staśkiewicz, znanej twórczyni kurpiowskiej. Od 1950 roku współpracowała ze Spółdzielnią „Kurpianka" z Kadzidła. W swoich wycinankach zachowała tradycyjne wzornictwo, które wyniosła z rodzinnego domu. Były to głównie leluje, gwiazdy oraz wielobarwne ptaki: koguty, pawie i dudki. Wycinanki Stanisławy Olender wyróżniały się grubym cięciem i rozbudowaną ornamentyką, zapełniającą całą powierzchnię wycinanki. Jej leluje często przybierały rzadko spotykany kształt regularnego prostokąta. Oprócz wycinankarstwa zajmowała się wykonywaniem kwiatów i palm wielkanocnych z bibuły, zdobieniem pisanek i wypiekiem pieczywa obrzędowego. Umiejętności rękodzielnicze przekazała córce Henryce. Wzięła udział w ponad pięćdziesięciu konkursach, wystawach i pokazach sztuki ludowej w kraju i za granicą, zdobywając liczne nagrody. Była twórczynią bardzo aktywną, często brała udział w kiermaszach sztuki ludowej, Cepeliadach, jarmarkach lokalnych i ogólnopolskich. Jej prace znajdują się w zbiorach muzealnych w Ostrołęce, Łomży, Warszawie, Toruniu, Płocku oraz w kolekcjach prywatnych. W 1991 roku otrzymała Nagrodę im. Oskara Kolberga „Za zasługi dla kultury ludowej". Za swoją działalność otrzymała medal 40-lecia PRL. W 2002 roku Starosta Ostrołęcki odznaczył ją Nagrodą w Dziedzinie Kultury.

Stanisława Olender (1919-2015) was born and lived in the village of Strzałki near Kadzidło. She learned paper-cutting at the age of ten from her mother, Antonina Staśkiewicz, a famous Kurpian artist. Stanisława worked at the Kurpianka Cooperative in Kadzidło from 1950. In her paper-cuttings, she worked in the traditional forms, which she learned at home. These were mainly leluje (trees of life), stars, as well as colorful birds, roosters, peacocks, and hoopoes. Her paper-cuttings can be recognized by their thick cuts and sprawling ornamentation, which fills the entire paper-cutting. Her leluje often were made in a rectangular formation, which is very rare. Besides paper-cutting, she made flowers and Easter palms from crepe paper, decorated eggs, and byśki (dough animals). She passed on her skills to her daughter, Henryka. She participated in over 50 competitions, exhibitions, and demonstrations of folk art in Poland and abroad, winning numerous awards. She was a very active artist, often taking part in folk art fairs, in regional and national festivals. Her pieces are in the museum collections of Ostrołęka, Łomża, Warsaw, Toruń, and Płock, as well as private collections. In 1991 she received the Oskar Kolberg Award For Services to Folk Culture. In 2002 the District of Ostrołęka gave her the Award in the Field of Culture.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
NARODOWE CENTRUM KULTURY

Dofinansowano ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu „EtnoPolska 2020"

Mazowsze. serce Polski

Przedsięwzięcie współfinansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego

Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce

Muzeum jest jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Mazowieckiego

wycinanka kurpiowska

Stanisława **Bakuła**

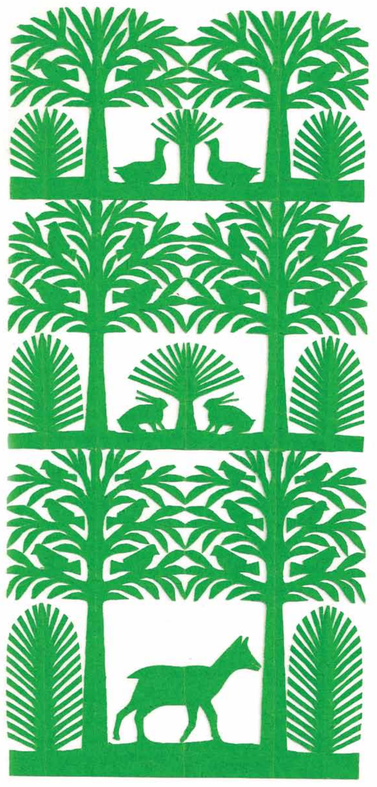

Stanisława Bakuła (1925-1989) urodziła się i mieszkała we wsi Strzałki koło Kadzidła. Pochodziła z rodziny, w której kultywowano tradycyjną sztukę kurpiowską. W domu trudniono się wyrobem tkanin, hafciarstwem i koronczarstwem, malowano pisanki oraz wykonywano ozdobne pająki i wycinanki. Już jako młoda dziewczyna tkała dwukolorowe, kraciaste buronki (chusty) i dywany pasiaste. Potrafiła także pięknie haftować i „strzyc" wycinanki. W roku 1948 zdobyła nagrodę na pierwszym zorganizowanym po wojnie konkursie kurpiowskiej sztuki ludowej w Kadzidle. Gdy w 1950 roku powstała Spółdzielnia „Kurpianka", Bakuła od razu do niej wstąpiła, wykonując na jej zamówienie kurpiowskie tkaniny. W Spółdzielni odkryto i doceniono także jej wycinanki. Dzięki pracy dla Spółdzielni i udziałowi w wielu konkursach, szybko stała się znana, a jej wycinanki zyskały uznanie wśród odbiorców i kolekcjonerów. Początkowo wykonywała tradycyjne ich formy – gwiazdy, leluje, ptaki, wnosząc do nich własne motywy i rozwiązania kompozycyjne. Była na tym polu bardzo twórcza i często próbowała nowych pomysłów. To jej przypisuje się stworzenie nowych typów wycinanek – lasów i wielobarwnych leluj, czyli drzewek życia. Wycinanka las składa się z powtarzających się motywów stylizowanych drzew, pod którymi autorka umieszczała ptaki, zwierzęta i ludzi. Wycinanki te stawały się jednokolorowymi obrazkami z elementami prostej narracji. Każda wycinanka powstawała „od ręki", bez gotowych szablonów i każda z nich różniła się między sobą. Ten rodzaj wycinanki szybko upowszechnił się na Kurpiach, choć wymaga więcej pracy i wyobraźni, niż gwiazdy czy leluje. Drugi typ wycinanki upowszechniony przez artystkę, to wielobarwne drzewko życia. Jest to leluja o grubszych cięciach, na którą naklejano wielobarwne stylizowane kwiatki i listki. Technika naklejania nie była wcześniej obca wycinance kurpiowskiej. Stosowano ją w tradycyjnych wycinankach typu kogut i paw. Tą techniką Bakułowa tworzyła także wielobarwne wycinanki figuralne przedstawiające sceny bożonarodzeniowe. Swoje umiejętności przekazała córkom – Genowefie, Teresie i Barbarze, które z powodzeniem kontynuują sztukę kurpiowskiej wycinanki. Jej wycinanki znajdują się w zbiorach muzeów etnograficznych w Łomży, Ostrołęce, Białymstoku, Warszawie, Krakowie, Toruniu, Płocku i w kolekcjach prywatnych w kraju i za granicą. W roku 1978 otrzymała Nagrodę im. Oskara Kolberga „Za zasługi dla kultury ludowej".

Stanisława Bakuła (1925-1989) was born and lived in the village of Strzałki near to Kadzidło and raised in a family that cultivated the traditional art of Kurpie. At home, the family members busied themselves with making textiles, embroidery, lace, ornamental eggs, as well as decorative hanging wreaths and paper-cuttings. When she was just a young girl, Stanisława weaved two-color "kraciaste buronki" (plaid scarves) and "dywany pasiaste" (rag rugs). She also knew how to embroider beautifully, and cut paper-cuttings. In 1948 she received first place at the first folk art competition organized after WW2 in Kadzidło. When the „Kurpianka" Cooperative was established in 1950, Bakuła immediately joined it, making Kurpie fabrics for its commissions. The Cooperative also discovered and appreciated her paper-cuttings. She quickly became famous, thanks to her work in the Cooperative and her participation in many competitions. Viewers and collectors admired her paper-cuttings. In the beginning, she made traditional forms: stars, leluje (trees of life), birds, but added her motifs and compositional arrangements. She was very active in this field and was often trying new ideas. She is accredited with forming two new kinds of paper-cuttings: forests, and multi-colored leluje. Her paper-cuttings of forests were composed of repeated motifs of stylized trees, under which the artist placed birds, animals, and people. These paper-cuttings were one-colored images, which together formed a simple narrative. Each paper-cutting was made spontaneously, with no prepared templates, each one was unique. This kind of paper-cutting spread through Kurpie, although it took more work and imagination than stars or leluje. The second type of paper-cutting that Stanisława Bakułowa popularized was the multi-colored tree of life. It is a leluja that has thicker cuts, on which are glued multi-colored stylized flowers and leaves. This gluing technique was not previously foreign in the Kurpie paper-cutting. The traditional paper-cuttings of roosters and peacocks utilized it. Bakuła used this method also to create multi-colored Christmas scenes. She passed her skills onto her daughters, Genowefa, Teresa, and Barbara, who continue the tradition of Kurpie paper-cutting with success. Her paper-cuttings are in the collections of ethnographic museums in Łomża, Ostrołęka, Białystok, Warsaw, Krakow, Toruń, and Płock as well as in many private collections in the country and abroad. In 1978 she received the Oskar Kolberg Award For Services to Folk Culture.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
NARODOWE CENTRUM KULTURY

Dofinansowano ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu „EtnoPolska 2020"

Mazowsze. serce Polski

Przedsięwzięcie współfinansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego

Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce

Muzeum jest jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Mazowieckiego

wycinanka kurpiowska

Czesława **Konopka**

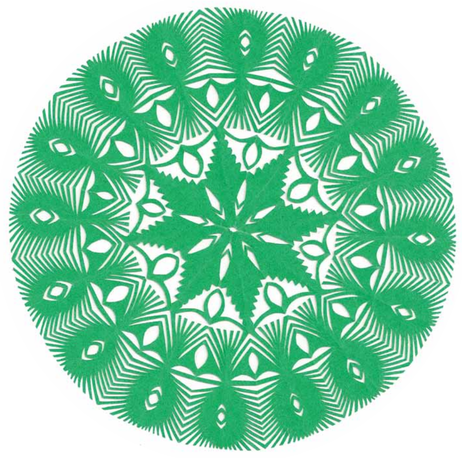

Czesława Konopka (1925-1993) urodziła się w Tatarach koło Kadzidła. Pochodziła z rodziny, która od pokoleń znana była z rękodzieła i tworzenia pięknych ozdób. Jako mała dziewczynka pomagała matce i rodzeństwu w przystrajaniu izb, szydełkowaniu, zdobieniu pisanek, robieniu kwiatów i palm z bibuły, a przede wszystkim w wykonywaniu wycinanek z kolorowego papieru. Była wybitnie uzdolniona i pracowita, dzięki czemu szybko zasłynęła w regionie ze swojej twórczości. W jej pracach występują wszystkie tradycyjne formy wycinanki: leluje, gwiazdy, drzewka, pojazdy z końmi, różnego rodzaju ptaki. W tych ostatnich uderza niezwykłe bogactwo inwencji twórczej artystki. Inne jej wycinanki wyróżniają się delikatnym starannym cięciem, harmonijną kompozycją i bogactwem ornamentu. Poza wycinankami tworzyła też piękne hafty, tkaniny, obrzędowe byśki z ciasta, kierce, kwiaty i palmy z bibuły, firanki z papieru i świąteczne ozdoby. W 1950 roku została zatrudniona w Spółdzielni „Kurpianka" w Kadzidle, gdzie przepracowała blisko trzydzieści lat. Sprawowała tam nadzór artystyczny nad wyrobami artystycznymi dostarczanymi do spółdzielni i zajmowała się lokalnymi twórcami. Prezentację własnej twórczości rozpoczęła w 1948 roku na konkursie sztuki ludowej w Kadzidle, na którym zdobyła III nagrodę. Rok później, w konkursie na wnętrze chaty kurpiowskiej, wraz z rodziną zdobyła I nagrodę. Z czasem, urządzona na konkurs tradycyjna izba kurpiowska w rodzinnym domu artystki w Tatarach przekształciła się w małe muzeum regionalne. Sława artystki wzrosła po zdobyciu nagród na wielu wystawach regionalnych i ogólnopolskich. Jej wycinanki zdobiły wystawy polskiej sztuki ludowej na całym świecie. Była ambasadorem kurpiowskiej i polskiej sztuki ludowej w kraju i za granicą. Była inicjatorem i współorganizatorem wielu imprez regionalnych, jak Palma Kurpiowska i Kurpiowskie Dni Folkloru. Swoją pasję i miłość do sztuki ludowej przekazywała innym. Pragnęła, by kolejne pokolenia, podobnie jak ona, potrafiły cieszyć się pięknem rodzimej kultury. Często uczestniczyła w warsztatach i pokazach. Współpracowała z Instytutem Wzornictwa Przemysłowego w Warszawie, przenosząc tradycyjne wzory z wycinanek i pisanek na współczesne tkaniny. Była jedną z pierwszych twórczyń uhonorowanych Nagrodą im. Oskara Kolberga „Za zasługi dla kultury ludowej" (1976 rok).

Czesława Konopka (1925-1993) was born in the village of Tatary near Kadzidło. She came from a family that for generations had been known for its handiwork and creating beautiful decorations. As a young girl, she helped her mother and siblings with decorating rooms, crocheting, decorating eggs, making Easter palms and flowers from crepe paper, and most of all paper-cuttings with colorful paper. She was very gifted and hard-working, and thanks to these she quickly became known throughout the region for her work. She worked in all the traditional forms of paper-cutting: leluje (trees of life), stars, trees, horse rides, and all kinds of birds. She had a uniquely and richly inventive approach to the latter. Her other paper-cuttings stand out through their delicate and precise cuts, harmonic composition, and detailed ornamentation. She was also skilled in embroidery, textiles, dough animals, kierce (hanging wreaths), crepe paper Easter palms and flowers, paper window lace, and Christmas decorations. In 1950, she was hired by the Kurpianka Cooperative in Kadzidło, where she worked for almost thirty years. There she managed the artwork given to the cooperative by other artists, and she took care of the local artists. She started showing her work in 1948, in the Kadzidło folk art competition, where she won third place. A year later, in a contest for decorating a Kurpie home interior, she won first place together with her family. Over time, the traditional Kurpian room arranged by the family in their home evolved into a small regional museum. Her fame spread after winning awards at many regional and national exhibitions. Her paper-cuttings decorated exhibitions of Polish folk art around the world. She was the ambassador for Kurpie and Polish folk art in the country and overseas. She was the founder and co-organizer of many regional initiatives, like the Kurpie Palm and the Kurpie Folklore Days. She lit her love of folk art in the hearts of others. She hoped that the next generations, like herself, would be able to have joy from the beauty of their native culture. She often participated in workshops and demonstrations. She worked with the Industrial Design Institute in Warsaw, transferring the traditional forms of paper-cuttings and decorative eggs onto contemporary fabrics. She was one of the first artists who was honored with the Oskar Kolberg Award For Services to Folk Culture in 1976.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
NARODOWE CENTRUM KULTURY

Dofinansowano ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu „EtnoPolska 2020"

Mazowsze. serce Polski

Przedsięwzięcie współfinansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego

Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce

Muzeum jest jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Mazowieckiego

wycinanka kurpiowska

Anna **Ropiak**

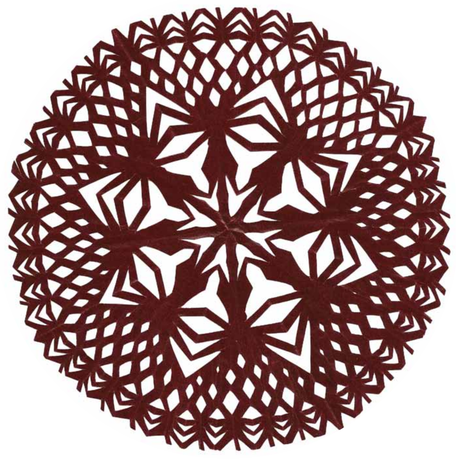

Anna Ropiak (1933-2001) urodziła się we wsi Pełty koło Myszyńca, a od 1948 roku mieszkała w Myszyńcu Starym. Była jedną z najbardziej znanych wycinankarek kurpiowskich w XX wieku. Wykonywania wycinanek nauczyła się od matki - Eleonory Jachimczyk. Pierwsze wycinanki wykonała na konkurs szkolny w wieku trzynastu lat. Jej talent i zamiłowanie do wycinanek dostrzegła Anna Kordecka, wybitna twórczyni z Myszyńca. Pod jej okiem Anna Ropiak doskonaliła swoje umiejętności i kontynuowała stare wzory myszynieckiej wycinanki. Od lat 60. XX wieku współpracowała ze Spółdzielnią „Kurpianka" z Kadzidła, do której dostarczała wycinanki, kierce i kwiaty z bibuły. Leluje, gwiazdy czy monstrancje wykonywała wiernie z wzorami, które wyniosła z domu. W jej wycinankach charakterystyczny był wzór grubo ciętej siatki, tworzonej z małych kwadracików, rombów i trójkątów. To element wyróżniający wycinankę myszyniecką od kadzidlańskiej. W lelujach umieszczała często postaci kogutków o charakterystycznym ujęciu grzebienia i piór na ogonie. Poza wycinankami wykonywała także kierce z grochu i bibuły, kwiaty i bukiety kwiatów z bibuły, lepiła byśki z ciasta. Brała udział w licznych konkursach i wystawach sztuki ludowej w kraju i za granicą. Zdobywała nagrody w konkursie na palmę kurpiowską w Łysych. Jej wycinanki zostały pozyskane do zbiorów Muzeum w Nowogrodzie i Łomży jeszcze przez doc. Adama Chętnika. Znajdują się również w muzeach w Ostrołęce, Toruniu, Warszawie i w wielu kolekcjach prywatnych. Anna Ropiak chętnie uczestniczyła w targach sztuki ludowej, wielu jarmarkach, wystawach lokalnych i krajowych. Umiejętności artystyczne i wzory wycinanek przekazywała młodemu pokoleniu, w tym swoim dzieciom, z których do dziś tradycję myszynieckiej wycinanki kontynuuje syn – Stanisław Ropiak.

Anna Ropiak (1933-2001) was born in the village of Pełty, near Myszyniec, but from 1948 onwards, she lived in Myszyniec Stary. She was one of the most famous Kurpian paper-cutters of the 20th century. Her mother, Eleanora Jachimczyk, taught her paper-cutting. She made her first paper cutting for a contest at school at the age of thirteen. Anna Kordecka, an outstanding artist from Myszyniec, recognized her potential and her love for paper-cuttings. Under the older artist guidance, Anna Ropiak perfected her skills and continued the old forms of the Myszyniec paper-cuttings style. From 1960, she worked with the Kurpianka Cooperative in Kadzidło, where she supplied her paper-cuttings, flowers and kierce (hanging wreaths) made from crepe paper. She created her leluje (trees of life), stars, and monstrance images following the traditional forms that she learned from her teachers. Her paper-cuttings are characterized by a thickly cut net, made with small squares, rhombuses, and triangles. This is the element that separates paper-cuttings from Kadzidło and Myszyniec. She placed rooster figures in her leluje often. They are recognizable by their specific combs and tail feathers. Besides paper-cuttings, she also made kierce from peas and crepe paper, flowers, and bouquets from crepe paper, and she also made byśki (animals) from the dough. She took part in many competitions and exhibitions of Folk Art in Poland and abroad. She won prizes for her Kurpian Easter palms in the famous Easter Palms Competition in the village of Łyse. Adam Chętnik, from the Museum in Nowogród and Łomża, took her paper-cuttings into their collection. They are also in the museums of Ostrołęka, Toruń, Warsaw, and many private collections. Anna Ropiak actively participated in expositions of folk art, festivals, and exhibitions. She was invited not only to local events but also to national ones. She passed on her skills and forms to the next generation, her children amongst them. Her son, Stanisław, continues the Myszyniec forms.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
NARODOWE CENTRUM KULTURY

Dofinansowano ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu „EtnoPolska 2020"

Mazowsze. serce Polski

Przedsięwzięcie współfinansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego

Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce

Muzeum jest jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Mazowieckiego

wycinanka kurpiowska

Stanisława **Dawid**

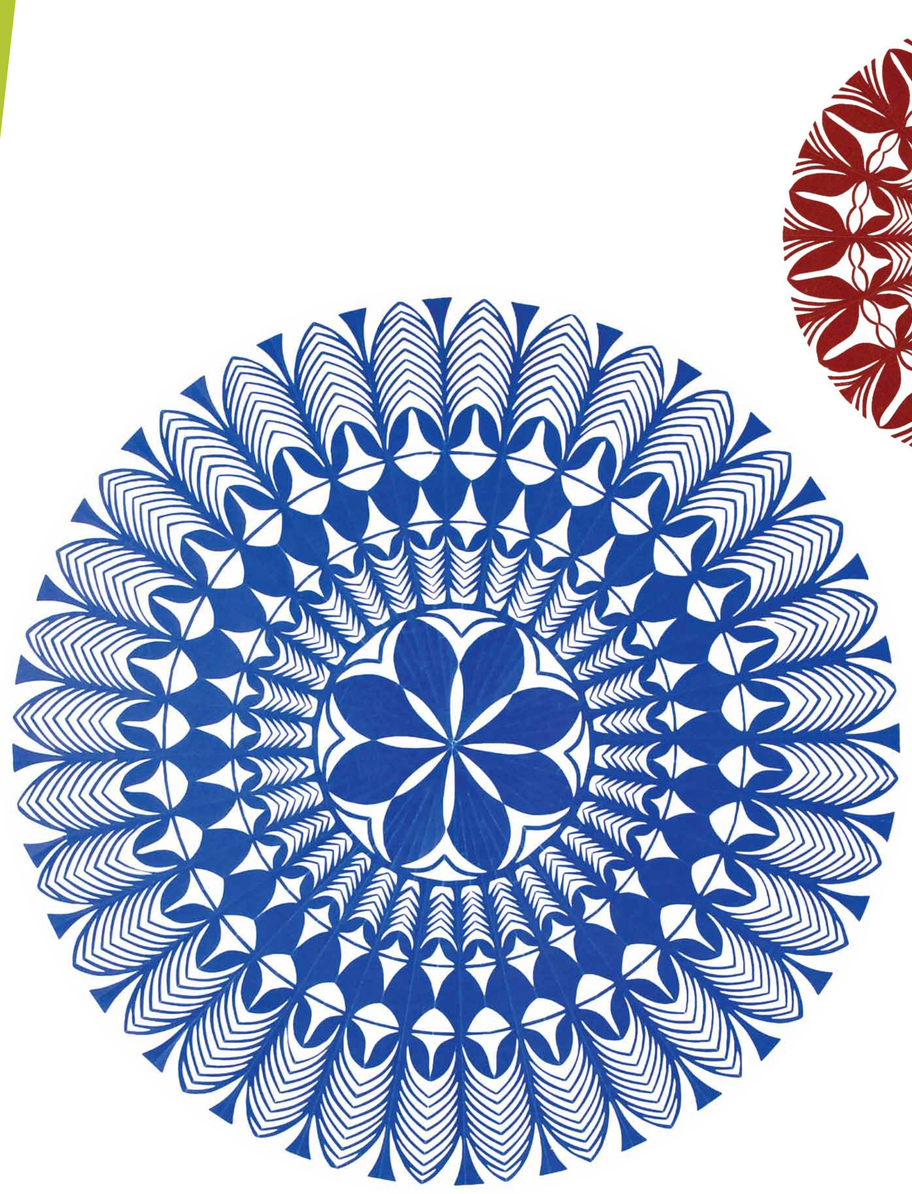

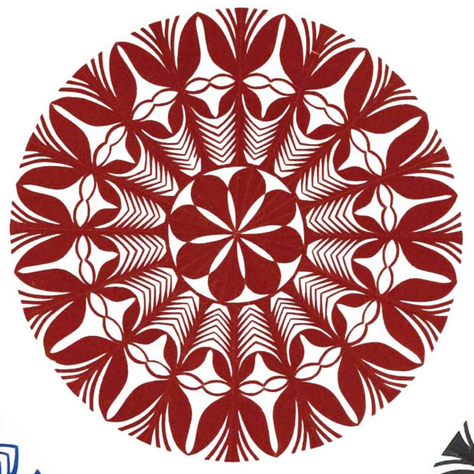

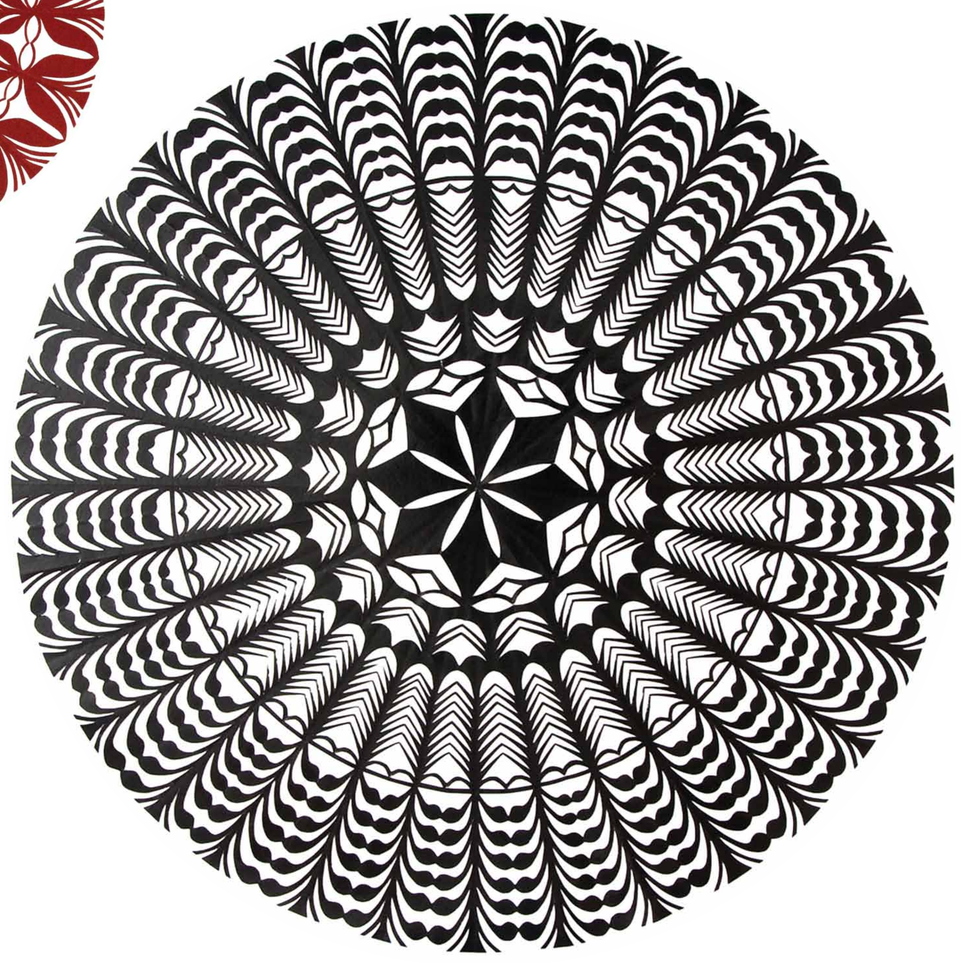

Stanisława Dawid (1936-2014) urodziła się we wsi Strzałki koło Kadzidła w rodzinie Staśkiewiczów, z której pochodzi wielu znakomitych kurpiowskich twórców ludowych. Artystka należała do grona najlepszych współczesnych wycinankarek, koronczarek i tkaczek kurpiowskich. Tradycje te wyniosła z domu, ucząc się od babci – Antoniny Staśkiewicz i matki – Stanisławy Staśkiewicz. Już w wieku ośmiu lat wykonała pierwsze wycinanki. Tworzyła tradycyjne kurpiowskie formy – gwiazdy, leluje i koguty, a także współczesne formy, takie jak: lasy, szopki i sceny rodzajowe z życia wsi. W roku 1950, w wieku trzynastu lat otrzymała pierwszą nagrodę w konkursie, zorganizowanym przez Instytut Wzornictwa Przemysłowego w Warszawie. W latach 50. XX wieku współpracowała z Instytutem, w zakresie wykorzystania tradycyjnych kurpiowskich motywów regionalnych w projektowaniu tkanin. Współpracowała także ze Spółdzielnią „Kurpianka" w Kadzidle, dla której wykonywała wycinanki, kwiaty i palmy z bibuły, kierce, pisanki, tkaniny i koronki. Wycinanki Stanisławy Dawid wyróżniają się bogactwem i różnorodnością motywów, precyzją cięcia i kompozycją, szczególnie w przypadku wycinanek figuralnych i rozbudowanych tematycznie (lasy, szopki). Artystka stosowała, zarówno w wycinankach, jak i w tkaninach, typowe, kurpiowskie motywy zdobnicze i kolorystykę (czerwień i zieleń, biel i granat). Poza wycinankami i tkaninami, tworzyła koronki z bawełnianych nici, a także haftowała elementy kurpiowskiego stroju, serwety i obrusy. Wycinanki Stanisławy Dawid znajdują w zbiorach wielu muzeów, m. in. w Ostrołęce, Łomży, Białymstoku, Płocku, Warszawie, Toruniu, Lublinie, Opolu i Konstancinie. Była członkiem Stowarzyszenia Twórców Ludowych i Stowarzyszenia Artystów Kurpiowskich. Brała udział w najważniejszych festiwalach i przeglądach sztuki ludowej oraz w warsztatach dla dzieci i młodzieży w muzeach w Kadzidle i Ostrołęce. W 2004 roku otrzymała Nagrodę Starosty Ostrołęckiego w dziedzinie kultury. W roku 2009 otrzymała Nagrodę im. Oskara Kolberga „Za zasługi dla kultury ludowej".

Stanisława Dawid (1936-2014) was born in the village of Strzałki near Kadzidło. She comes from the Staśkiewicz family, which produced many outstanding Kurpie folk artists. She is counted among the leading contemporary paper-cutters, lace-makers, and Kurpie weavers. She learned these traditions at home, from her grandmother, Antonina Staśkiewicz, and her mother, Stanisława Staśkiewicz. At the age of eight, she made her first paper-cuttings. She made traditional Kurpie forms, stars, leluje, and roosters, as well as contemporary forms like forests, mangers, and scenes of country life. At thirteen, in the year 1950, she received her first award in a competition, organized by the Institute of Industrial Design in Warsaw. During the 1950s, she cooperated with the Institute, using traditional Kurpie regional motifs for designing textiles. She also worked with the Kurpianka Cooperative in Kadzidło and produced paper-cuttings, crepe paper flowers and Easter palms, kierce (paper wreaths), decorative eggs, and lace. The paper-cuttings of Stanisława Dawid are known for their richness, varied motifs, cutting precision, and composition, especially in figural paper-cuttings and those that are developed thematically like forests and mangers. The artist, both in her paper-cuttings and textiles, used typical Kurpie decorative motifs and colors (red and green, white, and dark blue). Besides her paper-cuttings and textiles, she created lace made from cotton thread and also embroidered elements of the Kurpie traditional clothing, napkins, and tablecloths. The paper-cuttings of Stanisława Dawid are in the collections of museums in Ostrołęka, Łomża, Białystok, Płock, Warsaw, Toruń, Lublin, Opole and Konstancin. She was a member of the Association of Folk Artists and the Association of Kurpie Artists. She participated in the largest festivals and expositions of folk art as well as workshops for children and youth in museums in Kadzidło and Ostrołęka. In 2004 she received the Ostrołęka Government Prize for culture. In 2009 she received the Oskar Kolberg Award For Services to Folk Culture.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
NARODOWE CENTRUM KULTURY
Dofinansowano ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu „EtnoPolska 2020"

Mazowsze. serce Polski
Przedsięwzięcie współfinansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego

Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce
Muzeum jest jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Mazowieckiego

wycinanka kurpiowska

Genowefa **Pabich**

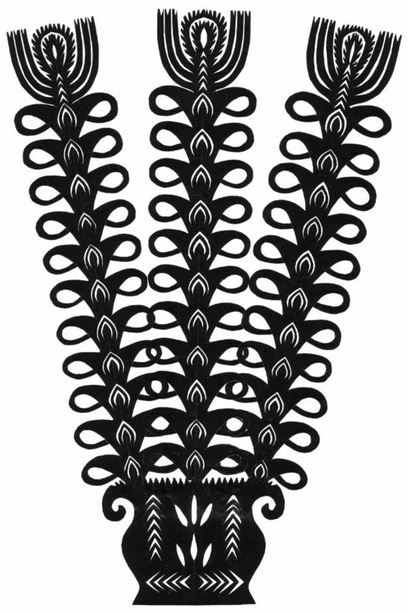

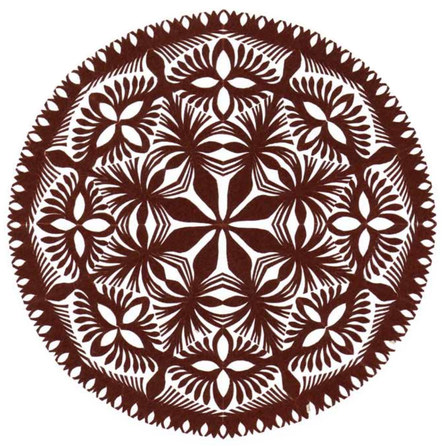

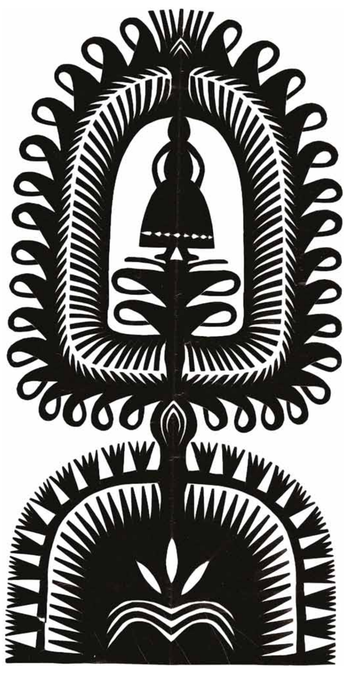

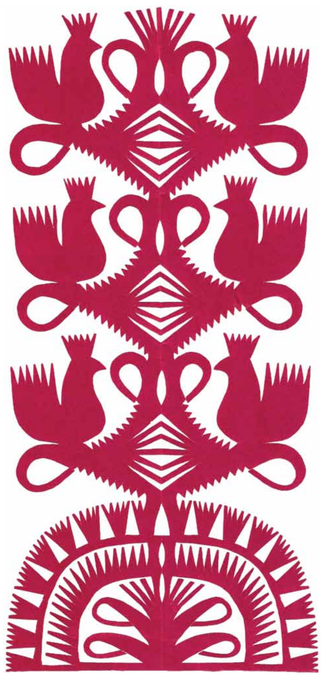

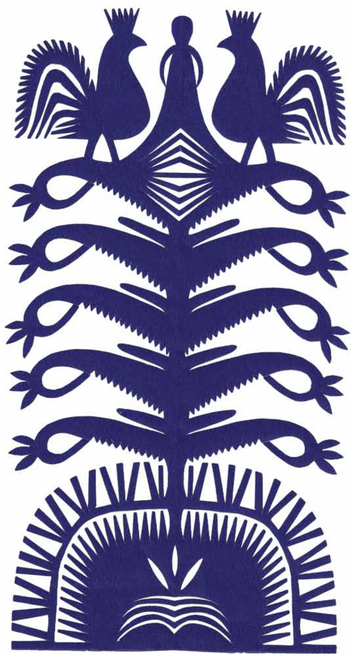

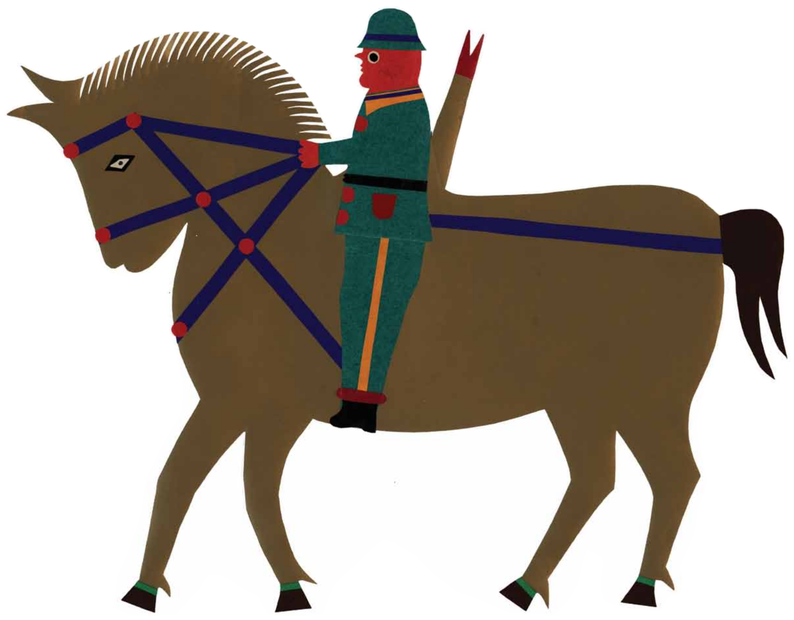

Genowefa Pabich urodziła się w 1940 roku we wsi Jazgarka. Obecnie mieszka w Krobi koło Kadzidła. Swoje pierwsze wycinanki wykonała w 1952 roku. Umiejętności wycinania oraz wyrobu innych przedmiotów plastyki ludowej przekazała jej matka – Antonina Kuliś. Artystka wykonuje gwiazdy, leluje z ptaszkami i wycinanki figuralne, kontynuując wzory, które wyniosła z rodzinnego domu. Najbardziej charakterystyczne dla niej są koguty z „wystrojami", ozdobione kolorowymi cętkami. Drugim motywem opracowanym jeszcze przez matkę, typowym dla wycinanek tej twórczyni, jest postać jeźdźca na koniu. Jej wycinanki wyróżnia proste cięcie i przewaga płaszczyzny nad ażurem. Oprócz wycinankarstwa artystka zajmuje się tkactwem, wykonuje palmy, bukiety oraz kierce z grochu, fasoli i bibułkowych kwiatów. Swoje prace przez wiele lat dostarczała do Spółdzielni „Kurpianka" w Kadzidle. Genowefa Pabich należy do grona najbardziej znanych i cenionych twórczyń z Kurpiowskiej Puszczy Zielonej. Uczestniczy w wielu wydarzeniach organizowanych na terenie Kurpiowszczyzny, na których przekazuje swe umiejętności twórcze młodemu pokoleniu. W muzeach, domach kultury i szkołach prowadzi warsztaty etnograficzne, uczy dzieci i młodzież wykonywania kwiatów z bibuły, palm, bukietów i „strzyżenia" wycinanek. Przekazywanie rodzimych tradycji traktuje jako swój obowiązek. Jako mistrzyni bierze czynny udział w Warsztatach Etnograficznych „Ginące Zawody" w Zagrodzie Kurpiowskiej w Kadzidle i w innych wydarzeniach, takich jak: „Śladami Kurpiów", „Wesele Kurpiowskie" i „Niedziela Kadzidlańska". Wycinanki Genowefy Pabich znajdują się w zbiorach muzeów w Ostrołęce, Łomży, Nowogrodzie, Warszawie, Toruniu, Częstochowie, Muzeum Wycinanki Polskiej w Konstancinie i w wielu kolekcjach prywatnych. Należy do Stowarzyszenia Twórców Ludowych i Stowarzyszenia Artystów Kurpiowskich. Za swoje prace i działalność zdobyła wiele nagród i odznaczeń, w tym odznakę „Zasłużony Dla Kultury Polskiej", Medal „Pro Mazovia", oraz Nagrodę Starosty Ostrołęckiego w 2015 roku.

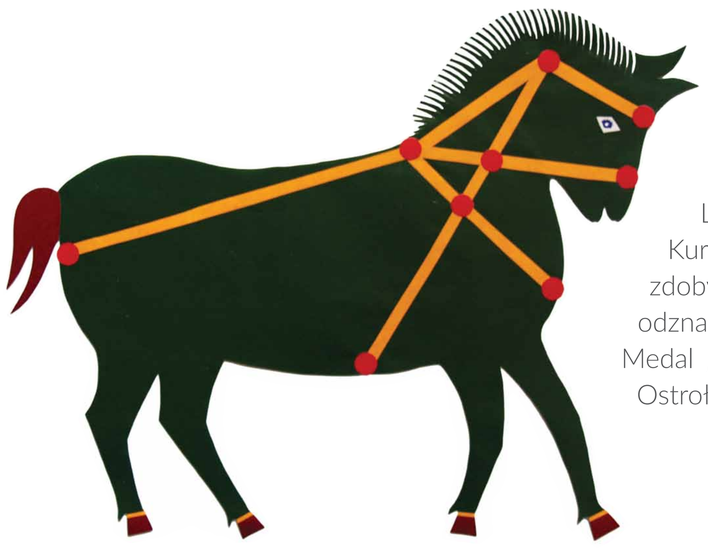

Genowefa Pabich was born in 1940 in the village of Jazgarka, but currently lives in Krobia near Kadzidło. In 1952, she created her first paper-cuttings. Her mother, Antonina Kuliś, a famous Kurpian artist, passed paper-cutting and other folk art skills, onto her. The artist makes stars, leluje (trees of life) with birds and human figures, continuing in the traditions of her home. Her most recognizable pieces are roosters decorated with "wystroje" (colorful speckles). Her other common motif that her mother also worked with, were figures on horseback. Her paper-cuttings are recognizable by their straight cuts and the domination of surface over space. She also works in weaving and making Easter palms, bouquets, and kierce (hanging wreaths) and crepe paper flowers. She supplied her work for many years to the Kurpianka Cooperative in Kadzidło. Genowefa Pabich is one of the most famous and respected artists from the Kurpian Green Forest. She participates in many events organized in the Kurpie region, where she teaches her skills to younger generations. She teaches ethnographic workshops in museums, cultural centers, and schools, where children and teenagers can learn how to make flowers, Easter palms, and bouquets from crepe paper, as well as how to cut paper-cutting. She feels she must pass on her family traditions. As an artist, she actively participates in the Ethnographic Workshops Vanishing Occupations organized in the Kurpie Open Air Museum in Kadzidło and in folk events such as in the Footsteps of the Kurpians, The Kurpian Wedding and Harvest in Kadzidło. Genowefa Pabich's paper-cuttings are in the collections of museums in Ostrołęka, Łomża, Nowogród, Warsaw, Toruń, Częstochowa, the Polish Paper-Cutting Museum in Konstancin and in many private collections. She is a member of the Association of Folk Artists and the Association of Kurpie Artists. She has won many awards and distinctions, for her work and activities, including the Merit for Polish Culture Badge, the Pro Mazovia Medal, and the Ostrołęka District Award in 2015.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
NARODOWE CENTRUM KULTURY

Dofinansowano ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu „EtnoPolska 2020"

Mazowsze. serce Polski

Przedsięwzięcie współfinansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego

Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce

Muzeum jest jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Mazowieckiego

wycinanka kurpiowska

Czesława **Kaczyńska**

Czesława Kaczyńska urodziła się w 1943 roku we wsi Strzałki, w znanej rodzinie Staśkiewiczów. W rodzinie pielęgnowano tradycję kurpiowskiego rękodzieła przekazywaną z pokolenia na pokolenie. Jako dziecko podpatrywała pracę swojej mamy – Stanisławy i uczyła się od babci – Antoniny. W wieku dziesięciu lat wykonała swoją pierwszą wycinankę, leluję z charakterystycznymi kogutkami, które do dziś są znakiem rozpoznawczym twórczyni. W 1957 roku, jako czternastolatka, zdobyła dwie nagrody w konkursie na kurpiowską sztukę ludową – za wycinanki i byśki z ciasta. W tym samym roku zaczęła współpracę ze Spółdzielnią „Kurpianka" w Kadzidle, z którą związana była przez kilkadziesiąt lat. W roku 1964 przeniosła się do Dylewa. Czesława Kaczyńska należy do grona najbardziej znanych i cenionych twórczyń kurpiowskich. Jest wszechstronnie utalentowana i od ponad pięćdziesięciu lat prezentuje swoje umiejętności artystyczne. W sztuce wycinanki szybko wypracowała indywidualny styl, kontynuując jednocześnie tradycyjne formy kurpiowskie: firanki, leluje, gwiazdy oraz wycinanki figuralne – koniki i ptaki. Z biegiem lat jej prace nabrały nowego wyrazu artystycznego, dzięki zastosowaniu dużych formatów i wprowadzeniu własnych motywów. Artystka jest również aktywna w innych dziedzinach sztuki ludowej. Znane są jej hafty, koronki, kierce, kwiaty z bibuły, palmy i pieczywo obrzędowe. Jest wielką propagatorką folkloru kurpiowskiego i aktywnie uczestniczy w licznych imprezach kulturalnych w kraju i za granicą. Podczas jednej z wizyt w Londynie, prezentowała swoje wycinanki przed Królową Matką Elżbietą. Prace artystki były prezentowane w kraju i za granicą na wielu wystawach indywidualnych. Artystka podtrzymuje i przekazuje swoje doświadczenia następnym pokoleniom. Dzięki jej inicjatywie, w Zagrodzie Kurpiowskiej w Kadzidle odbywają się od 2001 roku Warsztaty Etnograficzne „Ginące zawody", które stały się wzorem dla podobnych inicjatyw w kraju. Jest współzałożycielką i prezesem Stowarzyszenia Artystów Kurpiowskich. Czesława Kaczyńska, nazywana Ambasadorem Kurpiowszczyzny, jest laureatką wielu konkursów regionalnych i ogólnopolskich, zdobywczynią licznych nagród i wyróżnień. Otrzymała m.in.: Nagrodę Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, a w 2005 roku Nagrodę im. Oskara Kolberga „Za zasługi dla kultury ludowej".

Czesława Kaczyńska was born in 1943 in the village of Strzałki into the Staśkiewicz family, famous in Kurpie. The family cultivated the tradition of Kurpie handicrafts handed down from generation to generation. As a child, she spied on the work of her mother, Stanisława, and learned from her grandmother, Antonina. At the age of ten, she made her first paper-cutting, a leluja (tree of life) with a very characteristic rooster, which is the artist's hallmark today. In 1957, as a fourteen-year-old, she won two prizes in the Kurpie folk art competition, one for paper-cutting and one for her byśki (dough animals). In the same year, she started working with the Kurpianka Cooperative in Kadzidło, with which she was associated for several decades. Czesława Kaczyńska belongs to the group of the most known and respected Kurpie artists. She is multi-talented and has been presenting her artistic skills for over fifty years. In the art of paper-cutting, she quickly developed an individual style, while continuing the traditional forms of Kurpie: curtains, leluje, stars, and figures (horses and birds). Over the years, her work has gained a new artistic expression, thanks to her use of large formats and the introduction of personal motifs. The artist is also active in other fields of folk art. Her embroidery, lace, kierce (hanging wreaths), crepe paper flowers, Easter palms, and byśki are all well-known. She is a great propagator of Kurpie folklore and actively participates in numerous cultural events in the country and abroad. During one of her visits to London, she presented her paper-cuttings in front of Queen Mather Elizabeth herself. The artist's works have been presented at home and abroad at over twenty individual exhibitions. The artist maintains and teaches her experience to younger generations. Thanks to her initiative, the Ethnographic Workshops Vanishing Occupations has been taking place since 2001 in the Kurpie Open Air Museum in Kadzidło. They are now a model for other similar initiatives in Poland. She is a co-founder and president of the Association of Kurpie Artists. Kaczyńska, named the Kurpian Ambassador, is a laureate of many regional and national competitions, winner of numerous prizes and distinctions. She received, among others: the Award of the Minister of Culture and National Heritage, the Knight's Cross of the Order of Polonia Restituta. In 2005 she received the Oskar Kolberg Award For Services to Folk Culture.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
NARODOWE CENTRUM KULTURY

Dofinansowano ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu „EtnoPolska 2020"

Mazowsze. serce Polski

Przedsięwzięcie współfinansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego

Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce

Muzeum jest jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Mazowieckiego

wycinanka kurpiowska

Apolonia **Nowak**

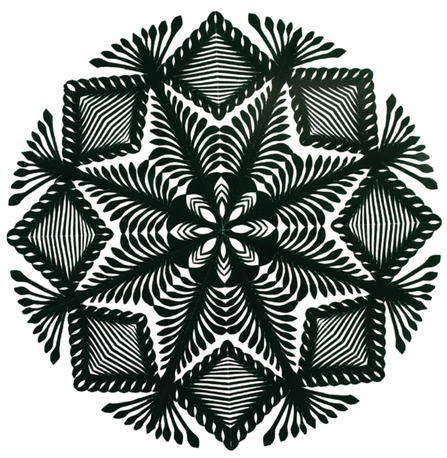

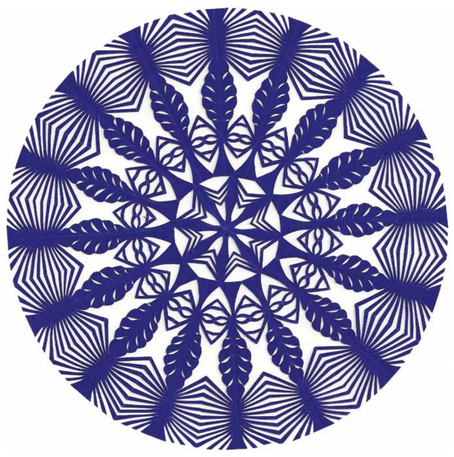

Apolonia Nowak urodziła się w 1944 roku we wsi Piasecznia koło Kadzidła. Jest jedną z najbardziej znanych i cenionych kurpiowskich artystek ludowych. Sztukę wycinankarstwa zaszczepiła w niej matka – Czesława Kaczyńska. Apolonia Nowak przez wiele lat pracowała jako księgowa w Spółdzielni „Kurpianka" w Kadzidle. Była też solistką i tancerką w Zespole Pieśni i Tańca „Kurpianka". Słuchacze w kraju i za granicą podziwiają jej piękny biały głos i znajomość starych kurpiowskich pieśni. Artystka ma w dorobku kilka płyt, które nagrała ze znanymi muzykami i zespołami. Od wielu lat Apolonia Nowak prezentuje swój talent wokalny i wycinanki w kraju i za granicą. Kontynuuje tradycję wycinanki kadzidlańskiej wyrosłą z rodzinnego domu, ale wnosi też twórczy wkład w rozwój nowych form i motywów. Jako pierwsza skomponowała nowy typ wycinanki, składający się z wyciętej postaci ludzkiej lub sceny, umieszczonej w środku kurpiowskiej gwiazdy. W jej wycinankach, w środku gwiazd, pojawiają się wizerunki świętych, polskie Madonny, postaci historyczne i współczesne, sceny biblijne i rodzajowe. Cykle wycinanek z motywami pasyjnymi i bożonarodzeniowymi były eksponowane na wielu krajowych i zagranicznych wystawach. Za pomocą nożyc do strzyżenia owiec artystka wycina w papierze także swoje indywidualne wzory, odbiegające od tradycyjnej wycinanki. Są to listki, kwiaty, owoce, które tworzą samodzielną kompozycję artystyczną. Oprócz wycinanek, Apolonia Nowak wykonuje także kierce, kwiaty z bibuły, palmy, hafty i szyje kurpiowskie stroje. Wycinanki artystki znajdują się w czołowych muzeach w kraju i w wielu kolekcjach zagranicznych. W roku 1989 zdobyła nagrodę na prestiżowym Festiwalu Śpiewaków i Kapel Ludowych w Kazimierzu Dolnym. W 1992 roku otrzymała Nagrodę im. Oskara Kolberga „Za zasługi dla kultury ludowej". Wśród nagród jakie otrzymała w ciągu pięćdziesięciu lat pracy twórczej znalazły się m.in.: Zasłużony Działacz Kultury, Złoty Krzyż Zasługi, Nagroda Marszałka Województwa Mazowieckiego.

Apolonia Nowak was born in 1944 in the village of Piasecznia near Kadzidło. She is one of the most famous and valued Kurpian folk artists, and learned paper-cutting from her mother, Czesława Kaczyńska. Apolonia worked as an accountant in the Kurpianka Cooperative in Kadzidło. She performed also as a soloist and dancer in the Kurpianka Folk Ensemble. Listeners in Poland and abroad are held captive by her beautiful white voice and her knowledge of old Kurpian songs. The artist has a few albums that she recorded with known musicians and bands. For many years, Apolonia Nowak has presented her voice and paper-cuttings to the world. She continues the Kadzidło style paper-cutting traditions she learned in her family home but adds her creative input into developing new forms and motifs. She was the first to compose a new kind of paper-cutting that is formed by human figures or a scene, placed inside a traditional Kurpian star. In her paper-cuttings, in the middle of stars, one can find faces of saints, Polish Madonnas, historic and contemporary figures, biblical scenes, and scenes from rural life. Her paper-cutting series depicting the Passion and Christmas motifs were exhibited at many national and international exhibitions. The artist also creates her designs with sheep shears, which differ from the traditional paper-cuttings. These are most often leaves, flowers, and fruits, which the artist uses for her compositions. Apolonia also makes kierce (hanging paper wreaths), crepe paper flowers, Easter palms, embroidery, and she sews traditional Kurpian dress. The best museums in Poland contain her paper-cuttings, as well as many collections abroad. In 1989 she won a prize in the prestigious National Folk Bands and Singers Festival in Kazimierz Dolny, and in 1992 she was awarded with the Oskar Kolberg Award For Services to Folk Culture. During her fifty years of creative work, she won awards for Distinguished Cultural Activist, Golden Cross of Merit, and the Award of the Marshal of the Mazovia Voivodeship.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
NARODOWE CENTRUM KULTURY

Dofinansowano ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu „EtnoPolska 2020"

Mazowsze. serce Polski

Przedsięwzięcie współfinansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego

Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce

Muzeum jest jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Mazowieckiego

wycinanka kurpiowska

Wiesława **Bogdańska**

Wiesława Bogdańska urodziła się w 1957 roku we wsi Tatary koło Kadzidła. Pochodzi z jednej z najbardziej znanych kurpiowskich rodzin i należy do grona najznakomitszych współczesnych artystek ludowych na Kurpiach. Jej matka– Maria Chrostek – jest wybitną wycinankarką, a ciotką była sławna w Polsce i za granicą Czesława Konopkówna. Wycinanki i kwiaty z bibuły tworzy także jej siostra – Janina Jaksina. Pierwsze wycinanki wykonała, gdy miała dwanaście lat. Współpracowała ze Spółdzielnią „Kurpianka" w Kadzidle, gdzie dostarczała wycinanki, kwiaty z bibuły, kierce, pisanki i obrzędowe pieczywo. Artystka szczególnie ceniona jest jako wycinankarka, kultywująca tradycyjne kurpiowskie wzory, ale poszukuje także nowych inspiracji i tematów. Idąc śladami Apolonii Nowak, tworzy wycinanki postaciowe, czyli gwiazdy z postaciami znanych osób umieszczonych centralnie. Wycina wszystkie formy charakterystyczne dla regionu: leluje, gwiazdy, ptaszki, drzewka, lasy. Pracuje w Zagrodzie Kurpiowskiej w Kadzidle, gdzie prowadzi lekcje muzealne i warsztaty dla dzieci i młodzieży, poświęcone kurpiowskiej sztuce i wycinance. Od wielu lat reprezentuje Kurpie na konkursach, pokazach, wystawach sztuki ludowej w kraju i za granicą. Podobnie jak jej znana ciotka – Czesława Konopkówna – jest ambasadorką polskiej sztuki ludowej za granicą. Wielokrotnie uczestniczyła w ważnych międzynarodowych wydarzeniach i imprezach kulturalnych, m. in. w Szwajcarii, Rosji, Grecji, Niemczech, Japonii, Islandii, Irlandii, Belgii i Szwecji. Jej wycinanki znajdują się w muzeach etnograficznych w kraju i w Europie. Należy do Stowarzyszenia Twórców Ludowych i Stowarzyszenia Artystów Kurpiowskich. W 2009 roku otrzymała Nagrodę im. Oskara Kolberga „Za zasługi dla kultury ludowej".

Wiesława Bogdańska was born in 1957 in the village of Tatary near Kadzidło. She comes from one of the most famous Kurpie families and is one of the most esteemed contemporary folk artists in Kurpie. Her mother, Maria Chrostek, is an outstanding paper-cutter, and her aunt, Czesława Konopka, was famous in Poland and abroad. Her sister, Janina Jaksina, also makes paper-cuttings and flowers from crepe paper. She made her first paper cuttings when she was twelve. She worked with the Kurpianka Cooperative in Kadzidło, where she supplied her paper-cuttings, crepe paper flowers, kierce (hanging wreaths), decorative eggs, and festive loaves. The artist is known as a paper-cutter who upholds the traditional Kurpian designs but also searches for new inspirations and subjects. Following the footsteps of Apolonia Nowak, she makes figurative paper-cuttings, such as stars with famous people in the center. She also makes all the forms characteristic for the region, stars, birds, trees, and forests. She works in the Kurpie Open Air Museum in Kadzidło, where she also gives museum lectures and workshops for children and teens, focused on Kurpian art and paper-cutting. She has represented the Kurpie region for many years in contests, demonstrations, and folk art exhibits, in Poland and abroad. Just like her aunt, Czesława Konopka, she is an ambassador for Polish folk art overseas. She has participated in many important international cultural events and EXPO fairs. Her paper-cuttings are in the most prestigious ethnographic museums in the country and in Europe. She is a member of the Association of Folk Artists and the Association of Kurpie Artists. In 2009, she received the Oskar Kolberg Award For Services to Folk Culture.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
NARODOWE CENTRUM KULTURY

Dofinansowano ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu „EtnoPolska 2020"

Mazowsze. serce Polski

Przedsięwzięcie współfinansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego

Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce

Muzeum jest jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Mazowieckiego

wycinanka kurpiowska

Współczesne inspiracje

Contemporary inspirations

1.

2.

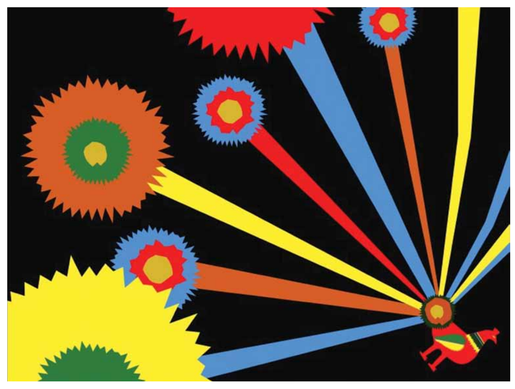

3.

4.

W 1948 roku Ministerstwo Kultury i Sztuki ogłosiło pierwszy konkurs kurpiowskiej sztuki ludowej. Ten i kolejne konkursy na wnętrze chaty kurpiowskiej przyczyniły się do odrodzenia i rozwoju wycinanki na Kurpiach. Odrodziły się zarówno stare formy, jak i pojawiły się nowe rozwiązania. W następnych latach wykształciła się grupa twórczyń coraz śmielej sięgających do nowych motywów, przy zachowaniu regionalnej formy. Potencjał artystek dostrzegła Wanda Telakowska, twórczyni Instytutu Wzornictwa Przemysłowego, owładnięta ideą wykorzystania wzorów, motywów i technik zdobnictwa ludowego w produkcji wyrobów użytkowych. W 1950 roku Helena i Lech Grześkiewiczowie rozpoczęli pracę z kurpiowskim zespołem projektanckim z Kadzidła i okolicznych wsi. Opracowano wzory chust i tkanin. Szczególnie udane projekty tkanin, inspirowane wycinankami Czesławy Konopkówny i Rozalii Jeziorkowskiej, zrealizowała w Instytucie Wzornictwa Przemysłowego Krystyna Szczepanowska. Wzory tkanin wykorzystujących wycinanki kurpiowskie, m.in. Antoniny Kuliś, opracowali także Stefania i Andrzej Milwiczowie. W kolejnych dziesięcioleciach PRL-u wycinanka występowała głównie w formie oprawionej w ramki dekoracji korytarzy i klatek schodowych. Taka była polityka „Cepelii" – jedynego sprzedawcy pamiątek i zdobnictwa o charakterze ludowym. Wycinankę sytuowano w grupie niedrogich a atrakcyjnych upominków dla Polaków na obczyźnie.

Zmiany polityczno-społeczne w Polsce na przełomie wieków dały impuls do poszukiwań nowych inspiracji, także w projektowaniu. Zapoczątkowało to także rozwój współczesnego etnodizajnu. Sięgając do „naturalnych zasobów polskiego wzornictwa", etnodizajn na nowo zinterpretował rodzime wzory, naturalne surowce i tradycyjne techniki. Wycinanka zyskała popularność, stając się jedną z ulubionych inspiracji. W 2004 roku Magdalena Lubińska i Michał Kopaniszyn zaprojektowali dywan w formie kurpiowskiej gwiazdy. Został on wykonany z kilku warstw wełnianego filcu, zaś wzór wycięty został laserem. Projektanci otrzymali wiele nagród, w tym prestiżową Red Dot Award Product Design za 2008 rok. W 2013 roku białostocka fabryka dywanów Angella S.A. przygotowała serię dywanów inspirowanych sztuką ludową.

1. Tkanina lniana zaprojektowana przez Stefanię Milwiczową, z wycinankami Antoniny Kuliś. Pierwsza połowa lat 50. XX w.
2. Dywan Famelio z motywami wycinanek. Kolekcja Folk, projektu Teresy Tomczuk. Brintons Agnella 2013.
3. Dywan Full z wycinanką pawia Czesławy Konopki. Projektu Michała Kopaniszyna. Moho Design 2014.
4. Dywan mohohej!Dia, projektu Magdaleny Lubińskiej i Michała Kopaniszyna. Moho Design 2004.
5. Pamiątki muzealne z motywami wycinanek kurpiowskich. Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce.

In 1948, the Ministry of Culture and Arts announced the first Kurpie folk art competition. That, together with the subsequent competitions for the interior of a Kurpie cottage, contributed to the revival and redevelopment of the Kurpie paper-cutting. Judges noted a renewal of old forms as well as the development of new creative solutions. In the following years, artists emerged who were bolder in their experimentations of striving for new motifs, while maintaining regional forms. Wanda Telakowska, a founder of the Institute of Industrial Design, noticed the artists' potential. She became consumed with the idea of using patterns, motifs, and techniques of folk ornamentation for the mass production of consumer products. In 1950, Helena and Lech Grześkiewicz began working with the Kurpie design team from Kadzidło and nearby villages. They developed patterns for headkerchiefs and fabrics. Krystyna Szczepanowska carried out particularly successful projects inspired by the paper-cuttings of Czesława Konopka and Rozalia Jeziorkowska at the Textile Plant of the Institute of Industrial Design. Stefania and Andrzej Milwicz designed patterns of fabrics using the Kurpie paper-cuttings of Antonina Kuliś, among others. In the following decades of the People's Republic of Poland, paper-cuttings appeared mainly in the form of framed corridor and staircase decorations. That was the concept of CEPELIA, the onlyretailer of folk decorations. The paper-cutting was part of a group of inexpensive and attractive gifts for Poles abroad.

Political and social changes in Poland at the turn of the century instigated the search for a new visual presence, also in design. and this set in motion the development of the contemporary ethno-design. Etnodizajn, reaching for the „natural resources of Polish design," has worked to reinterpret native patterns, natural materials, and traditional techniques. Paper-cuttings regained popularity and became one of the favorite sources for inspiration. In 2004 Magdalena Lubińska and Michał Kopaniszyn designed a carpet in the form of a Kurpie star. It used several layers of wool felt, the pattern cut with a laser. The designers received many awards, including the prestigious Red Dot Award Product Design for 2008. In 2013, the Białystok carpet factory Angella produced a series of carpets inspired by folk art.

1. Linen textile designed by Stafania Milwicz, with paper-cutting by Antonina Kuliś. Early 1950s.
2. Carpet Famelio with paper-cuttings motifs. Folk Collection, designed by Teresa Tomczuk. Brintons Agnella 2013.
3. Carpet Full, with paper-cutting peacook by Czesława Konopka. Designed by Michał Kopaniszyn. Moho Design 2014.
4. Carpet mohohej!Dia, designed by Magdalena Lubińska and Michał Kopaniszyn. Moho Design 2004.
5. Souvenirs with Kurpie paper-cuttings motifs from the Kurpie Culture Museum in Ostrołęka.

5.

5.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
NARODOWE CENTRUM KULTURY

Dofinansowano ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu „EtnoPolska 2020"

Mazowsze. serce Polski

Przedsięwzięcie współfinansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego

Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce

Muzeum jest jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Mazowieckiego

wycinanka kurpiowska

Współczesne inspiracje
Contemporary inspirations

1.

2.

3.

4.

Znakomitym rozwinięciem tej idei był Pawilon Polski na Wystawę Światową EXPO 2010 w Szanghaju. Zaprojektowany przez Pracownię Architektoniczną WWAA, wyróżniał się ażurową fasadą o wzorze inspirowanym wycinanką kołbielską. To najbardziej znane wykorzystanie wycinanki we współczesnym polskim designie. W promocję trendu włączyły się muzea i uczelnie artystyczne. W 2009 roku Muzeum Etnograficzne w Krakowie zorganizowało Etnodizajn Festiwal z wystawami i warsztatami, zaś Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie oraz Wydział Wzornictwa Przemysłowego warszawskiej ASP zorganizowały konkurs na nowoczesną muzealną pamiątkę, mającą łączyć elementy i wzory zaczerpnięte ze sztuki ludowej ze współczesną formą. Jedno z wyróżnień otrzymała Joanna Karbowiak za wałek do malowania wzorów z motywami kogutów wzorowanych na kurpiowskich wycinankach. W tymże roku, dla uczczenia 60-lecia istnienia, „Cepelia" ogłosiła konkurs na „Pamiątkę z Polski", o podobnym, jak poprzedni przesłaniu. III nagrodę w kategorii Inspiracje zdobyła Marta Krzyszkowska-Gierych za T-shirt ozdobiony sylwetką „cietrzewia z Kurpiowszczyzny". W roku 2013 w ramach konkursu „Wspólne działania polsko-białoruskie", realizowanego za pośrednictwem MSZ RP, młodzi projektanci zainspirowani formą wycinanki kurpiowskiej przygotowali ciekawe projekty. Monika Cecota, absolwentka krakowskiej ASP, przedstawiła „Zestaw do warzenia piwa kozicowego". Na opakowaniach składników niezbędnych do jego wytworzenia umieściła elementy kurpiowskiej lelui. Obecnie rzadziej, ale pojawiają się ciekawe projekty. Warto tu wyróżnić lampy z ażurowym wzorem wycinanki kurpiowskiej zaprojektowane przez „Szanuj Zieleń Studio" Katarzyny Jarnuszkiewicz i Szymona Gaszczyńskiego. Motywy wycinanki kurpiowskiej wykorzystują do identyfikacji wizualnej regionalne firmy różnych branż spożywczych w reklamie i wzornictwie opakowań, np. firma przetwórcza z Łysych (JBB).

Excellent evolution of this idea was the Polish Pavilion at the World Exhibition EXPO 2010 in Shanghai. It was designed by the WWAA Architectural Studio in Warsaw. The pavilion distinguished itself by an openwork facade made from a pattern inspired by the Kołbiel paper-cutting. This is the best-known use of the paper-cutting in contemporary Polish design. Artistic museums and colleges joined the promotion of the trend. In 2009, the Ethnographic Museum in Krakow organized an Ethnographic Design Festival with exhibitions and workshops. The State Ethnographical Museum in Warsaw, with the Faculty of Industrial Design of the Warsaw Academy of Fine Arts, organized a competition for a modern museum souvenir. The souvenir had to combine elements and patterns derived from folk art with contemporary forms. One of the awards went to Joanna Karbowiak for a roller for painting patterns with motifs of roosters based on Kurpie paper-cuttings. In the same year, to celebrate its 60th anniversary, CEPELIA announced a competition for a Souvenir from Poland with a similar concept. Marta Krzyszkowska-Gierych won the third prize in the Inspirations category for the T-shirt decorated with the silhouette of „black grouse from Kurpie." In 2013, as part of the Polish-Belarusian Joint Actions competition, organized by the Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Poland, young designers inspired by the Kurpie paper-cutting created engaging projects. Monika Cecota, a graduate of the Krakow Academy of Fine Arts, presented the Juniper Beer Brewing Set. On the packaging of the ingredients necessary for its manufacture, she placed leluje (tree of life) elements. Currently, there are fewer initiatives, but projects do appear every so often. It is worth noting the lamps designed by Szanuj Zieleń Studio, by Katarzyna Jarnuszkiewicz, which have an openwork pattern of Kurpiowska paper-cutting. Kurpian paper-cutting motifs can be found on company branding, from various food industries to advertising and packaging design, for example the processing company from the village of Łyse (JBB).

1. Projekt zestawu do warzenia piwa kozicowego. Monika Cecota 2013.
2. Lampa z wzorem kurpiowskiej lelui, projektu Katarzyny Jarnuszkiewicz i Szymona Gaszczyńskiego. Szanuj Zieleń Studio 2016.
3. Lampa z wzorem kurpiowskiej lelui (detal), projektu Katarzyny Jarnuszkiewicz i Szymona Gaszczyńskiego. Szanuj Zieleń Studio 2016.
4. Etykieta wyrobów wędliniarskich z motywem kurpiowskiej wycinanki. Firma JBB, lata 90. XX w.
5. Pawilon Polski na wystawie światowej EXPO w Szanghaju, 2010 r. Pracownia Architektoniczna WWAA.

1. Juniper Beer brewing set, designed by Monika Cecota, 2013.
2. Lamp with Kurpie leluja motif, designed by Katarzyna Jarnuszkiewicz and Szymon Gaszczyński. Szanuj Zieleń Studio 2016.
3. Lamp with Kurpie leluja motif (detail), designed by Katarzyna Jarnuszkiewicz and Szymon Gaszczyński. Szanuj Zieleń Studio 2016.
4. Label with Kurpie paper-cuttings motif. The JBB Company, 1990s.
5. Pavilion Poland on the World Exhibition EXPO in Shanghai, 2010. Designed by Pracownia Architektoniczna WWAA.

5.

5.

5.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
NARODOWE CENTRUM KULTURY
Dofinansowano ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu „EtnoPolska 2020"

Mazowsze. serce Polski
Przedsięwzięcie współfinansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego

Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce
Muzeum jest jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Mazowieckiego

wycinanka kurpiowska

Współczesne inspiracje
Contemporary inspirations

1.

1.

1.

2.

Wycinanki stały się dzisiaj jednym z najpopularniejszych motywów umieszczanych na wyrobach pamiątkowych firmy Folkstar. Przeważają wzory zaczerpnięte z wycinanki łowickiej, której popularność rozpoczęło umieszczenie w 1998 roku motywu wycinanki Danuty Wojdy na samolocie British Airways z okazji 40-lecia połączeń lotniczych z Polską. Dzisiaj wycinanki pojawiają się na poduszkach, kubkach, serwetkach, kartach do gry, magnesach i innych turystycznych gadżetach. Przeważa wycinanka łowicka, zaś kurpiowska jest mniej wykorzystywana, chociaż jej graficzna forma prezentuje się ciekawie na białej porcelanie. Atrakcyjność wycinanki dostrzegli także artyści. Yolanta Nitka-Nikt zafascynowana „prostotą, geometrycznością i zwięzłością" włączyła do swoich kolaży wycinanki m.in. Apolonii Nowak i Stanisławy Dawid. Artyści odkrywają wycinanki dla najmłodszych. Marianna Oklejak w 2015 roku zilustrowała artystyczną książkę „Cuda wianki. Polski folklor dla młodszych i starszych", inspirując się wycinankami.

Wycinanka zainspirowała także współczesną polską modę. Na początku XXI wieku polski projektant Arkadius stworzył kolekcję „Paulina", inspirowaną polskim folklorem. Wykorzystał w niej przede wszystkim barwne wycinanki łowickiej, ale w kilku projektach na tkaninach znalazły się także wycinanki kurpiowskie – czerwone i niebieskie leluje i barwne koguty. Wraz z techniką wycinania laserowego pojawiły się na tkaninach i ubraniach wzory ażurowe, zwłaszcza motyw gwiazdy na czarnych sukienkach. Tren sukni ślubnej Miss Polski 2014, urodzonej w Ostrołęce Ewy Mielnickiej (Kurpianki), projektantka Patrycja Kujawa ozdobiła wzorem nawiązującym do formy lelui.

Today, paper-cuttings have become one of the popular motifs placed on Folkstar's souvenirs. Designs from the Łowicka paper-cutting are the most influential. Their popularity began by placing a Danuta Wojda paper-cutting on the British Airways aircraft in 1998, for the occasion of the 40th anniversary of air connections with Poland. Today, paper-cuttings appear on pillows, cups, napkins, playing cards, magnets, and other tourist gadgets. Łowicka paper-cutting predominates, Kurpian is less known, although its graphic form looks interesting on white porcelain. Artists were also drawn to paper-cuttings. Yolanta Nitka-Nikt, fascinated by the „simplicity, geometricity and brevity" of the paper-cutting, has included the paper-cuttings of Apolonia Nowak, Stanisława Dawid and other folk artists from Kurpie in her collages. Artists also rediscover paper-cuttings for the youngest generation. In 2015 Marianna Oklejak based her illustrations for the beautifully artistic book Cuda Wianki: Polish Folklore for the Young and Old, on paper-cuttings.

Paper-cuttings have also inspired contemporary Polish fashion. At the beginning of the 21st century, the Pauline collection by Arkadius delighted viewers with its folk art inspiration. He most often included colorful Łowicka paper-cuttings, but in several projects, there were also Kurpie paper-cuttings, red and blue leluje, and colorful roosters. With the spread of laser cutting, openwork motifs often appear in clothes, especially stars on black dresses. The train of Ewa Mielnicka's (Miss Poland 2014) wedding dress, designed by Patrycja Kujawa, was decorated with a pattern indicative of leluje.

1. Współczesne pamiątki turystyczne z Polski z motywami kurpiowskich wycinanek. Firma FOLKSTAR.
2. Suknia ślubna zdobiona motywami kurpiowskich lelui. Projekt: Patrycja Kujawa 2014.
3. Collage Yolanty Nitki-Nikt z wycinankami Stanisławy Dawid i Genowefy Pabich. 2015.

1. Contemporary tourist souvenirs from Poland with the Kurpie paper-cuttings motifs. FOLKSTAR Company.
2. Wedding dress decorated with motifs of the Kurpie leluje. Designed by Patrycja Kujawa, 2014.
3. Collages of Yolanta Nitka-Nikt with paper-cuttings by Stanisława Dawid and Genowefa Pabich. 2015.

3.

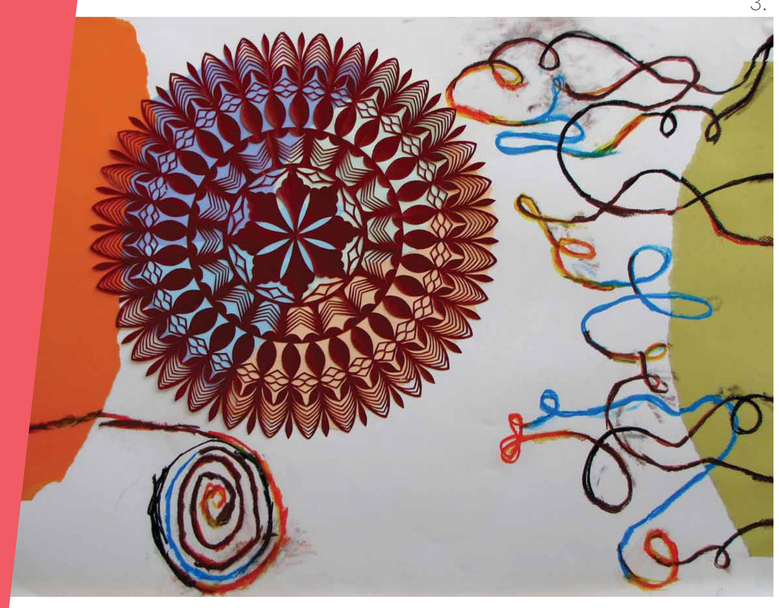

3.

3.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
NARODOWE CENTRUM KULTURY

Dofinansowano ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu „EtnoPolska 2020"

Mazowsze. serce Polski

Przedsięwzięcie współfinansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego

Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce

Muzeum jest jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Mazowieckiego